

**Mikä maailmassa
on vähäpätöistä ja
halveksittua, mikä ei ole
yhtään mitään, sen Juma-
la valitsi tehdäkseen tyh-
jäksi sen, mikä on jotakin.**

1. Kor. 1:28

Tässä numerossa

322 | Pääkirjoitus

323 | Perustalla

324 | Artikkelit

325 | Ralf Hickethier: Marialtakaan ei kukaan kysynyt, milloin lapsen sopi tulla

328 | Tapio Puolimatka: Kristuksen vaikutus kulttuurin kehitykseen

340 | Kari Valkama: uusimpien raamatunsuomennosten vertailua

348 | Timo Eskola: Kriisin sukupolven teologia eksyksissä – aatehistoriallisia pohdintoja
Heikki Räisäsen näkemyksistä

353 | Sanan selitystä

● Pääkirjoitus

Joulun ilo myös puolustaa uskoa

Kristillisen uskon puolustaminen on olennaista ja välttämätöntä. Koska se on totuus ja sen vastaväitteet ovat yleisesti ottaen valheellisia, uskon puolustaminen on myös mahdollista. ”Julkituomalla totuuden me suositamme itseämme jokaisen ihmisen omalletunnolle Jumalan edessä”, sanoi apostoli Paavali (2. Kor. 4:2 KR 1938). Hän sanoi myös suoraan, että hänet ”oli pantu evankeliumia puolustamaan” (Fil. 1:7, 16). Hän käyttää kreikan sanuetta *apologia*. Nykyaikana kristillisen uskon älyllinen, katsomuksellinen puolustaminen on entistä tärkeämpää, koska länsimainen ajattelu ja elämänmuoto ovat etäantyneet kristillisestä uskosta ja paljossa kääntyneet suoraan sitä vastaan.

Uskon puolustaminen älyllisesti ei kuitenkaan riitä eikä sinänsä ole vielä Jumalan sanan julistamista. Se on tien raivaaja. Sen rinnalla ja sitä ilmeisesti paljon väkevämpänä ovat kristittyjen kokemus ja elämän todistus. Jos me elämme Herraamme seuraten, elämämme muodostuu väistämättä erilaiseksi kuin ympäristömme elämä. Emme elä niissä synneissä, joissa maailma elää itsevarmana. Päinvastoin osoitamme sellaista rakkautta, jota ihmiset eivät muilta saa osakseen.

Eläminen tällä tavoin on myös uskon vahvaa puolustamista. Siihen ei välttämättä tarvita edes sanoja uskosta. Niillä on tietysti paikkansa välitettäessä Jeesusta henkilönä. Hänet voidaan tuntea vain Jumalan sanasta. Kenenkään elämä ei sitä voi välittää.

Tämän numeromme sananselityksistä joulun sanoma välittyy monipuolisesti.

Enkelin viesti oli ennen kaikkea: ”Ilmoitan teille suuren ilon.” Ilon juhlanan joulun on saanut sen aseman, joka sillä kristillisen uskon läpäisemässä kulttuurissa yhä on, vaikka itse ilon lähde olisikin jo kadonnut useimpien näkyvistä. Jouluun liittyvä kyllä käytännössä paljon pahaakin stressiä, mutta se on vääristymä. Joulun hyvä stressi tähtää ilon valmistamiseen mahdollisimman monille. Joulun ilon lähde, joka yhä muuttaa monien yksilöiden elämää ratkaisevasti ja vaikuttaa kokonaisuun kulttuureihinkin, on samalla uskon puolustusta. Jotain tällaista hyvää ihmisissä ja heidän välityksellään monille ihmisille saa aikaan joulun ainutlaatuinen sanoma Vapahtajasta.

Meidän elämämme ei kuitenkaan sinänsä muuta eikä voita ketään, ei meidän uskonpuolustuksemmeakaan. Jeesuksen rinnalle ristiinnaulituista rikollisistakin vain toinen nöyrtyi uskomaan häneen, niin että pilkka muuttui syntien tunnustamiseksi ja anteeksi pyytämiseksi pilkan kohteelta, Jeesukselta. Toinen rikollinen pysyi epäuskossaan ja pilkkaansa loppuun saakka. Jeesus ei saanut häntä kääntymään puoleensa.

Kristillisen uskon puolustukseen kuuluu myös sen älyllinen hulluus. Tämä on toisaalta Jeesuksen jumalihmisyydessä, toisaalta Jumalan kolmiykyssä. Kumpikin voidaan esittää mahdottomalla matemaattisella kaavalla. Edellinen väittää, että $1 + 1 = 1$: yksi Jeesus on Jumala ja ihminen. Jälkimmäinen väittää, että $1 + 1 + 1 = 1$: yksi Jumala on Isä ja Poika ja Pyhä Henki. Näitä kahta asiaa ei voi selittää järjellisesti. Silti ne ovat todellisia. Niitä ei voi puolustaa. Ne ovat perimmäinen todellisuus. Sellaisina ne ovat jokaiselle kristitylle itsestään selvät ja samalla jatkuvan

ihmettelyn ja ilon aihe. Perimmäisenä todellisuutena ne eivät ole ensimmäinen todellisuus. Niistä kristillinen sanoma ei ala, vaan niihin se päättyy. Ensimmäiseksi esitämme kaikille – joulunakin – Jeesuk-

sen ihmisenä, joka kuitenkin väistämättä osoittautuu enemmän kuin ihminen, Jumalaksi, ja sellaisena muuttaa kaikki, jotka häneen turvautuvat. ●

Raimo Mäkelä

● Perustalla

Augustus ja Jeesus

Jeesus syntyy ”Augustuksen aikakauden” huippuhetkellä. Mitkä hahmot ovatkaan tässä vastatusten, vaikkeivät he koskaan tavanneet toisiaan henkilökohtaisesti!

Augustus hallitsee maailmanvaltakuntaa – Jeesus Jumalan valtakuntaa (Joh. 18:36). Tässä maailmanvaltakunta ja Jumalan valtakunta törmäävät siis toisiinsa, niin kuin jo Dan. 7 ennakoii. Augustus marssittaa esiin legioonansa – Jeesus taisetelee sanalla (Matt. 26:53–54). Augustus on pakanuuden ylipappi, *Pontifex Maximus* – Jeesus on elävän Jumalan ylipappi (Hepr. 7). Augustus on ovela diplomaatti – Jeesus ”opettaa Jumalan tietä totuuden mukaisesti ihmisistä riippumattomana” (Matt. 22:16). Augustus on hallitsija, joka ”pitää kansoja valtansa alla” (Matt. 20:25) – Jeesus ”palvelee” kansojaan ja ”antaa henkensä lunnaksi kaikkien puolesta” (Matt. 20:28). Augustus käyttää hyväkseen myös valhetta – Jeesus on henkilöitynyt Totuus (Joh. 14.6). Augustus luo inhimillisen rauhanvaltakunnan – Jeesus jumalallisen valtakunnan (Room. 5:1; Ilm. 20:1–3). Augustus valitsee hoviinsa loistavimmat päät – Jeesus valitsee ”sen, mikä on vähäpätöis-

tä ja halveksittua” (1. Kor. 1:28). Augustus tekeytyy jumalaksi (1. Moos. 3:5) – Jeesus todella on Jumala (Joh. 1:1–3; 20:28; Room. 9:5).

Augustus oli Rooman valtakunnan poliittinen ja sotilaallinen pää ja lisäksi *Pontifex Maximus* eli ylipappi, jonka arvonimen paavit myöhemmin ottivat itselleen. Jeesus oli kuningas, pappi ja profeetta. Augustus oli sitä kaikkea maailmanvaltakuntien tasolla.

Jeesuksen syntymä toi käänteen maailmanhistoriaan. Tuon käännekohdan mukaan ei maailmanhistoriaa jaotella turhaan: se on tapahtunut joko ”ennen” Kristusta tai ”jälkeen” Kristuksen – ei siis jälkeen Augustuksen vaan jälkeen Kristuksen! Augustuksesta on saanut nimensä vain yksi kuukausi, nimittäin (eurooppalaisilla kielillä) *August* ’elokuu’. Roomalaiset nimesivät *Sextilis*-kuunsa uudelleen Augustuksen mukaan. Augustus antoi nimensä vain yhdelle kuukaudelle, Jeesus koko maailmanhistorialle.

Gerhard Maier: *Lukas-Evangelium: 1. Teil* (Neuhausen-Stuttgart 1991), s. 76–78 Luukkaan jouluevankeliumin selityksessä. ●

Artikkelit

325 | **Marialtakaan ei kukaan kysynyt**

Ralf Hickethier esittää seitsemän teesiä siitä, mitä voimme ottaa opiksi jouluevankeliumista perheisiin ja kasvatukseen.

328 | **Kristuksen vaikutus kulttuurin kehitykseen**

Kristillisyys näkyy vahvasti länsimaisen kulttuurin kehityksen taustalla, kirjoittaa **Tapio Puolimatka**. Se nosti lapset ja naiset uuteen asemaan, lopetti orjuuden, sai aikaan hyvinvointia ja paransi ihmisoikeuksia.

340 | **Uusimpien raamatunsuomennosten vertailua**

Kari Valkama vertailee uusimpia suomenkielisiä raamatunkäännöksiä toisiinsa.

348 | **Kriisin sukupolven teologia eksyksissä – aatehistoriallisia pohdintoja Heikki Räisäsen näkemyksistä**

Timo Eskola pohtii Heikki Räisäsen näkemyksiä.

● Marialtakaan ei kukaan kysynyt, milloin lapsen sopi tulla

Ralf Hickethier

Artikkelin kirjoittaja, tohtori **Ralf Hickethier** (s. 1951), on Leipzigissa asuva ja koko elämänsä Itä-Saksassa elänyt opettaja, kasvatuspsykologi, liikennepsykologi ja kasvattaja. Artikkelit on julkaistu *Sächsische Zeitung* -lehden kolumnina 20.12.2012. Kirjoittaja esittää seitsemän teesiä siitä, mitä voimme nyt oppia jouluevankeliudesta perheisiin ja kasvatukseen.

Mitä voimme ottaa opiksemme jouluevankeliumista

Henkilökohtaista kehityshistoriaani on hallinnut ateismi. Vasta viime vuosi-
na minusta on tullut etsivä kristitty. Sellaisissa yhteyksissä käsiini osui **Christa Mevesin** kirja *Wir brauchen Weihnachten!* ("Tarvitsemme joulua!") Hän on kokenut psykoterapeutti, bestsellerkirjailija ja vakaumuksellinen kristitty. Hän selittää kirjassaan, mitä jouluevankeliumi nyt merkitsee perheelle ja lasten kasvattamiselle. Se antoi minulle yllykkeitä omiin ajatuksiin. Ilmeisesti on vakioita, jotka nykyään kiinnostavat eri uskontojen ja maailmankatsomusten ihmisiä.

1. Syntyminen ja kuoleminen yksinkertaisesti tapahtuvat. Meidän on sopeuduttava niihin, ei päinvastoin.

Jumalan enkeli ilmoittaa Marialle, että hän tulee raskaaksi. Hän ei ymmärrä sitä, mutta koskaan hän ei sanoisi: "Katsotaanpa, sopiiko se yleensä elämäni suunnitelmaan!" Hän ottaa raskautensa vastaan suurena lahjana. Päinvastainen ajatus on täysin mahdoton, vaikkei Marialla ole

lapselleen inhimillistä isää. Hän aavistaa, että Elämä itse, hänen tapauksessaan Jumalan edustajana, lahjoittaa hänelle lapsen.

Nykyään uskomme tosissamme voivamme pyöritellä lahjaa edestakaisin ja sitten ratkaista, palautammeko sen vai otammeko sen vastaan. Maailmassamme kaikki on sopeutettu niiden tarpeisiin, jotka jo ovat siinä ja asettuneet paikoilleen.

Uskoakseni tämä maailma – ja varsinkin euroalue – tulee kaipaamaan meitä saksalaisia, kun olemme kuoleet sukupuuttoon, koska otamme kaiken hyvin tunnollisesti ja haluamme tehdä kaiken perusteellisesti ja oikein. Vain omaan itseemme emme suhtaudu tunnollisesti. Tässä ajassa, jossa meillä menee paremmin kuin koskaan ennen, olemme sellaisesta asennoitumisesta kauempana kuin koskaan ennen. Puuttuu elämänrohkeus. Emme vedä yhtä köyttä. Meillä ei ole sellaista tunnetta, että "yhdesä kyllä tästä selviämme". Kadehdin turkkilaisia kansalaisiamme siitä yksituumaisuudesta, joka heillä on turkkilaisina ja suurperheen jäseninä.

Meillä ura suunnitellaan yksilöllisesti. Milloin lapsi parhaiten sopii elämään? Jos yrittää järjestää tällaista pakonomaisesti täydellisyyteen pyrkien, se on yhtä mieletöntä kuin oman kuoleman ja perheenjäsenten kuoleman sijoittaminen elämänsä suunnitelmaan. On sellaista, mikä yksinkertaisesti tapahtuu, ja meidän tulisi suostua siihen nöyrästi. Siihen kuuluvat kuolema ja lapsen liikahtelu äidin kohdussa. Vain harvinaisten, perusteltujen poikkeusten tulee mieltää vahvistavan tätä sääntöä.

2. Kun meille tapahtuu vääryyttä, meidän ei tulisi jättää toisia huomiotta.

Joosef huomaa, että hänen kihlattunsa on raskaana, ennen kuin hän on ollut hänen kanssaan sukupuoliyhteydessä. Hän ei halua saattaa tätä vaaraan vaan aikoo kaikessa hiljaisuudessa erota hänestä. Vaatii suurta taitoa, jotta voisi vetäytyä tilanteesta rakastavasti ja toisten rakkauden huomioon ottaen. Joosefhan olettaa, että kysymyksessä on toinen mies. Kunpa pystyisimmekin siihen, ettemme aina suureen ääneen huutaen tai torvea toittottaen olisi vaatimassa oikeuttamme, vaan hiljaa luopuisimme etuoikeudestamme tietoisina siitä, että joku on tehnyt virheen ja arvioinut asiat väärin! Sellaistahan tapahtuu minullekin toisinaan. Minäkin jarrutan, kun joku tekee kadulla virheen.

3. Tilkkutäkkiperhe voi olla onnellinen perhe.

Jumala sanoo Joosefille unessa, että hänen tulee ottaa lapsi vastaan, vaikkei se ole hänen omansa. Joosefista tulee siis kasvatusisä – ja hyvä kasvatusisä. Hän omaksuu täyden isänvastuun haluamatta ja voimatta syrjäyttää mielessään ja tehtävässään toista isää – joka tässä tapauksessa on Jumala.

Isyydellä on kaksi yhtä tärkeää puolta: biologinen ja sosiaalinen. Lapsen siittäminen on kuitenkin kaikesta päätellen tavattoman paljon helpompaa kuin sen kasvataminen hyvin. Tämä koskee myös lapsen synnyttämistä. Ihanne on, että lapsen siittäjä ja synnyttävä ovat sen kasvattajat. Tämä on kuitenkin onnistunut vain epätäydellisesti myös kristillisessä kantaperheessä. Jos biologinen isä kuitenkin hyväksyy kasvatusisän ja päinvastoin, voi ”tilkkutäkkiperheestäkin” tulla onnellinen.

Tilkkutäkkiperhe ei kuulosta pahalta sanalta, mutta se myös verhoaa sordiiinon sen, mitä varsinaisesti tarkoitetaan. Se viittaa myös niihin rajoihin, joita on

verrattaessa taivaallista alkuperää olevia pyhiä perheitä maallisiin perheisiin. Raamattu on kuitenkin kirjoitettu myös maallisen elämän neuvonantajaksi.

4. Perherooleja tarvitaan jälleen.

Joosef järjestää pitkän matkan Betleheemiin veroluetteloon kirjoittautumista varten. Hän on miehenä aktiivinen ja suojelee raskaana olevaa vaimoaan, jotta Maria voi säästää voimiaan ja keskittyä iloiseen odottamiseen. Erityisessä hätätilanteessa hän hankkii majapaikan.

Toisen täytyy kai aina olla perheessä aktiivisempi, johtaja, maaperän tunnustelija. Raskaustilanteessa se on biologisen objektiivisesti mies, mutta asetelma voi sitten myöhemmin muuttua. Perheessä roolit ovat tärkeitä, ensiksi vanhemman ja lasten roolit, sitten myös miehen ja vaimon roolit, joiden ei minun mielestäni aina tarvitse sosiaaliselta ja sielulliselta ulottuvuudeltaan vastata fyysisistä ulottuvuutta.

Roolien sekoittuminen on meidän ajallemme tyyppillistä. Yhä harvemmillä on elämässään mitään varmaa paikkaa. Siksi heistä tulee yliaktiivisia tai depressiivisiä. Jopa lasten ja vanhempien paikka perheessä menee sekaisin. Vanhemmat asettavat lapsensa keskukseen, kuormittavat tätä ratkaisujen tekemisellä ja määräämisellä asioissa, joissa vanhempien täytyy ottaa johto rauhallisesti ja rohkeasti rakastaen.

Joosef järjestää paon Betlehemistä itselleen, vaimolleen ja lapselleen, koska Herodes uhkaa lapsen henkeä. Tämä on uusi hätätilanne, jossa jälleen vaaditaan määrätietoista toimintaa. Vanhemmat huolehtivat lapsestaan. Sielullisesti heikompi luottaa vahvempaan, tässä tapauksessa Maria Joosefiin. Siten he voivat toimia yhdessä eivätkä menetä hätätilanteessa kallisarvoista aikaa. He luottavat siihen, mitä heidän vatsassaan tuntuu ja mikä on hyvä ja oikein kumppaniaan ja lastaan rakastavalle.

5. Kaikki voidaan kestää rakkaudessa ja ystävytydessä.

Vanhemmat muovaavat kovan arjen vieraassa maassa, Egyptissä. Se onnistuu heiltä, koska he vetävät yhtä köyttä sisäisesti pienen perheensä vahvistamisessa ja ulkoisesti voittamalla kristillisen uskonsa ystäviä ja kumppaneita. Tällaista välittävät monet ulkomaalaiset tämän päivän Saksassa. Heidän enimmäkseen islamilainen uskonsa ja alkuperänsä ovat heille tärkeitä.

Biologisille saksalaisille sitä vastoin tuskin mikään on pyhää. He ajoavat pelkästään itseään toteuttaviksi yksilöiksi. Pystyvätkö he tällä tavoin selviämään tämän maailman kriiseistä? Enpä usko. Me kaikki tarvitsemme perhettä suppeassa ja laajassa merkityksessä. Vain hyvinvoinnin aikoina voivat pilalle hemmotellut egoistit säilyttää sen harhaluulonsa, että he selviävät ilman kriisejä.

6. Jokainen tarvitsee itselleen sopivan kodin.

Joosef saa unessa tietää Jumalalta, että hän voi ja hänen tulee palata maanpaosta vaimonsa ja lapsensa kanssa kotiin Israeliin. Elämämme on vaeltamista. Meidän on otettava haasteet vastaan ja askel askelelta lähestyttävä sitä, missä on sydämemme koti ja missä olemme onnellisia ja tyytyväisiä. Tämä koskee yhteisöllistä ympäristöä, esimerkiksi taloa maalla tai asuntoa jossakin suuressa tai pienessä kaupungissa, ja perheen, ammatin ja politiikan ”kotiseutua”. Meidän täytyy ja me saamme löytää elämässä sen paikan, jossa

koemme olomme hyväksi ja joka sopii ilmeisen selvään tai vielä kätöksessä olevaan elämänsuunnitelmaamme.

7. Lapset eivät ole vanhempiensa omaisuutta ja löytävät omat tehtävänsä elämässä.

Jeesus ”purnaa” 12-vuotiaana murrosikäisen tavoin: hän ei pysy pääsiäisjuhilla Jerusalemissa vanhempiensa seurassa. He etsivät häntä epätoivoisesti. Vasta kolmen päivän kuluttua he löytävät hänet ja moitittivat häntä ankarasti. Lapselle kuuluvan tottelemisen aika lähenee loppuaan. Suureksi pojaksi kasvanut Jeesus etsii ja löytää oman paikkansa.

Lapset eivät ole vanhempiensa omaisuutta. Heidän on löydettävä se, mikä on heille ominaista. Tosin ihmettelen, etteivät Jeesuksen vanhemmat rankaisseet häntä, kun hän oli jättäytynyt eroon perheestään ilman lupaa, vaikka Raamattu toisissa kohdissa nimenomaan suosittaa sellaista. En usko, että hän säästy tältä siitä syystä, että hän on Jumalan Poika. Hänenhän täytyy myöhemmin, kun hän ei tehnyt mitään väärää, kestää vielä kauheampia epäoikeudenmukaisia rangaistuksia ihmisiltä, tosin vierailta.

Tästä näkyy ilmeisesti vanhempien nöyryys suhteessa lapsensa suureen kutsumukseen niin kuin myös perheessä valitseva sielujen keskinäinen läheisyys, joka sulkee vanhemmilta pois rangaistukset sellaisessa tilanteessa. Jeesus osaa arvostaa vanhempiensa lempeyttä ja kärsivällisyyttä. Hän palasi heidän kanssaan Naserettiin ja ”oli heille kuuliainen”. ●

Kristuksen vaikutus kulttuurin kehitykseen

Tapio Puolimatka

Kirjoittaja on VTT ja KT ja Jyväskylän yliopiston kasvatuksen ja teorian professori. Hän on juuri julkaissut kirjan *Viisauden ja tiedon aarteet Kristuksessa*.

Kristuksen työn hedelmät

Jeesus Kristus tuli maailmaan ihmisiä pelastamaan, joten oikeutetusti päähuomio kohdistuu hänen kuolemaansa ristillä, hänen verensä sovittavaan voimaan ja syntien anteeksiantamukseen. Jeesus sanoi kuitenkin myös, että puu tunnetaan hedelmistään. Hän siis kehotti meitä todentamaan hänen työnsä aitouden sen hedelmien perusteella. Niissäkin on paljon sellaista, mikä jää näkymättömiin, mutta niissä on myös näkyvä puoli kulttuurien historiassa. Niinpä Jeesuksen omien sanojen pohjalta on perusteltua vertailla hänen työnsä hedelmiä muiden uskontojen ja maailmankatsomusten hedelmiin. Tässä artikkelissa on tarkoitukseni tiivistetysti esittää Kristuksen työn hedelmistä joitakin, jotka kertovat sen olevan aitoa Jumalan ilmoitusta.

Lapsuuden synty

Kasvatustieteilijänä kiinnitän mielelläni huomiota siihen, että lapsuuden syntymä on sanan varsinaisessa mielessä hedelmää siitä, että Jumala tuli ihmiseksi Kristuksessa. Antiikin lähteiden mukaan Rooman valtakunnassa vastasyntyneitä lapsia ei pidetty täysinä ihmisinä, koska heiltä puuttuu edellytykset järjelliseen ajatteluun. Filosofisessa perinteessä heitä ver-

rattiin eläimiin, joita pitää kesyttää. Niinpä lasten kasvatuksessa käytettiin paljon väkivaltaa. Isällä oli ehdoton auktoriteetti kodissa. (Bakke 2005: 39–41.)

Lapsen syntymä ei taannut sitä, että hänen sallittaisiin elää ja kasvaa perheessä. Yhteisön osaksi lapsi tuli vasta sosiaalisessa syntymässä, jota juhliittiin rituaalisesti *dies lustricus* -nimisenä päivänä. Yleensä elämänsä ensimmäisen viikon aikana kuolleiden lasten muistoa ei vietetty. **Cicero** ja **Seneca** kritisoivat vanhempia, jotka surivat pienten lastensa kuolemaa, koska näitä pidettiin eläinten kaltaisina. (Bakke 2005: 29–33.)

Perheen isä päätti lapsen elämän ensimmäisen viikon aikana, saisiko lapsi elää perheessä vai jätettäisiinkö hänet heitteille. Ei-toivottu lapsi jätettiin vaille ravintoa. Heitteillejättö oli yleisesti tunnettu ja yhteiskunnallisesti hyväksyty vaihtoehto. Heitteille jätettyjen lasten kohtalo vaihteli. Suuri osa heistä kuoli nälkään ja janoon tai koirien raatelemisena. Useimmista löytölapsista tuli orjia tai prostituoituja.

Heitteille jättämisen syynä ei ollut pelkästään köyhyys, sillä myös rikkaat roomalaiset jättivät lapsiaan heitteille. Yhtenä syynä siihen oli lapsen vammaisuus, Vielä tavallisempaa oli tosin tappaa vammaiset ja heikkokuntoiset lapset.

Tyttöjä jätettiin enemmän heitteille kuin poikia. Satunnaisesti säilyneiden papyrusten perusteella näyttää siltä, että perheissä on harvoin ollut enemmän kuin yksi tyttö. Tyttöjen heitteillejättö oli niin yleistä, että se vaikutti väestön rakentamiseen ja johti miesten ja naisten suhteellisen lukumäärän epätasapainoon. Muita

syitä heitteillejättöön olivat huonot enteet tai yksinkertaisesti se, etteivät vanhemmat tarvinneet lasta. Koska lapsella ei ollut itseisarvoa, hänen henkiin jättämisensä voitiin ratkaista käytännöllisillä perusteilla.

Antiikissa ei seksuaalisuutta rajoitettu avioliittoon. Seksuaalisuhteet prostituoihin ja orjiin olivat hyväksytyjä. Myös lasten seksuaalinen hyväksikäyttö oli yleistä. Monet lapset – erityisesti pojat – joutuivat elämään seksuaalisuhteissa aikuisten miesten kanssa. Kaupungeissa oli bordelleja, joissa sekä tyttöjä että poikia käytettiin seksuaalisten palvelujen tarjoajina. Monet löytölapset pakotettiin toimimaan prostituoituina. (Bakke 2005: 41–44.)

Raamatun mukaan ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Tältä pohjalta juutalaisuus tuomitsi abortin, lasten heitteille jätön ja vastasyntyneiden surmaamisen. Kristinuskossa lapsen arvo ja ihmisoikeudet saivat korostuneen merkityksen, koska kristinuskon mukaan Jumala on syntynyt ihmislapseksi. Levitessään koko Rooman valtakuntaan kristillinen evankeliumi sai lopulta aikaan muutoksen lapsia koskeissa käsityksissä ja lasten kohtelussa.

Kristinuskon toi muutoksen lapsuuden ymmärtämiseen opettaessaan, että Jeesus sikisi neitsyt Marian kohdussa Pyhästä Hengestä ja Maria synnytti lapsen, joka oli samanaikaisesti täysi Jumala ja täysi ihminen jo sikiämisestään asti. Sanoma Jeesuksesta auttoi ihmisiä ymmärtämään, ettei lapsi ole kehittymätön aikuinen vaan itsessään täydellinen ihmisolento Jumalan luomistyön ja rakkauksen perusteella.

Kristillisen luomiskäsityksen pohjalta vastasyntyneille lapsille annettiin täysi ihmisarvo. Se ei perustunut siihen, että lapsella on potentiaali kasvaa aikuiseksi. Tämä merkitsi ratkaisevaa muutosta kreikkalais-roomalaiseen ajatteluun. Jeesus kohteli lasta itseisarvoisena olento-

na ja asetti lapsen esikuvaksi aikuisille. Jeesuksen opetukset muuttivat asteittain kulttuurissa vallitsevan tavan suhtautua lapseen.

Naisen asema

Kristuksella on ollut ratkaiseva merkitys naisen aseman parantamisessa. Jotkut sekulaarit ajattelijat väittävät kristinuskon vaikuttaneen haitallisesti naisen asemaan. Tämä väite ei kuitenkaan kestä historiallista tarkastelua. Kristinuskon levisi Rooman valtakunnassa osittain siksi, että sen piirissä naisen asema oli huomattavasti parempi kuin pakanallisessa roomalaisessa kulttuurissa.

Kristittyjen yhteisössä naisten osuus oli selvästi suurempi kuin roomalaisessa yhteiskunnassa yleensä, koska kristinuskon kielsi abortit sekä vastasyntyneiden tappamisen ja heitteillejätön ja näin pelasti naisen siltä tuskalliselta tilanteelta, että hänen täytyisi jättää lapsensa heitteille aviomiehen sitä vaatiessa. Alusta asti ”naisten lukumäärä oli seurakunnassa hyvin korkea, ja he olivat merkittävässä määrin yläluokasta” (Thraede 1972: 229). Kristinuskon vetosi naiseen, koska kristinuskon ei alistanut naista perheenisän mieltänsä. Kristillisessä alakulttuurissa naisilla oli olennaisesti parempi asema kuin roomalaisessa yhteiskunnassa yleensä. Tämä päti erityisesti sukupuolirooleihin perheissä, mutta naisilla oli johtoasemia myös seurakunnassa.

Roomalaisessa yhteiskunnassa tytöt voitiin antaa avioliittoon jo 12 vuoden iässä ja jopa aikaisemminkin. Kristillisessä yhteisössä tytöt naitettiin myöhemmin, mikä omalta osaltaan paransi naisten asemaa. Historiallinen väestöntutkija **Keith Hopkins** (1965) argumentoi, että pakanattyttö oli kaksi kertaa todennäköisemmin naimisissa 13. ikävuoteensa mennessä kuin kristitty tyttö.

Islamin leviäminen 600-luvulta alkaen vaikutti naisen ja lapsen asemaan kahtalaisesti. Yhtäältä islam toi joiltakin osin parannusta naisen ja lapsen asemaan pakanuuteen verrattuna. **Muhammad** oli itse pakanheimon jäsen. Pakanoilla oli edelleen hänen aikanaan tapana tappaa monia tyttölapsia hautaamalla heidät elävältä. Koraani tuomitsi lasten tappamisen ja siten olennaisesti paransi tyttölasten elämän mahdollisuuksia.

Islamin edistyskellisyys voidaan nähdä myös vertaamalla sitä hindulaiseen kulttuuriin, kuten islamilainen oppinut **Moustafa Zayed** toteaa, koska hindulaisessa kulttuurissa leskeksi jäänyt nainen poltettiin elävältä miehensä kuolinroviolla, minkä islam kielsi. Tosin vasta brittiläiset valloittajat tekivät leskien polttamisen laittomaksi Intiassa. 1800-luvun Intiassa vaikuttanut **William Muir** (1861) on tosin sitä mieltä, että islamin moniavioisuuden ja miehelle helpon avioeron tähden hindulaisen naisen asema on itse asiassa turvatumpi kuin musliminaisen.

Islam sisältää kuitenkin myös ongelmia naisen kannalta. Sen laki omaksui osan Muhammadin ajan pakanallisen Arabian laeista, joiden mukaan ”miehellä oli oikeus lähes täydelliseen vapauteen aviooliitossa, rajoittamattomaan moniavioisuuteen, väliaikaiseen *mut’a* -avioliittoon ja avioeroon” (Khadduri 2010: 21). Islamilainen laki mukautui arabien pakanalliseen kulttuuriin hyväksyessään miehen ylivallan naiseen, miehelle helpon avioeron, valloitusodissa vangittujen naisten seksiorjuuden, lasten naittamisen, raiskattujen naisten oikeusturvan puutteen, kunniamurhat ja naisten ympärileikkauksen.

Miehelle annettujen erivapauksien tähden naisen elämää täytyy islamissa vastavasti rajoittaa, jottei perhe, yhteiskunnan perusyksikkö, kokonaan hajoaisi. Naisen siveelliset rikkomukset rangaistaan anka-

rasti kunniamurhien avulla. Naisen seksuaalista halua rajoitetaan joissakin yhteisöissä ympärileikkauksella. Ankarien rangaistusten pelko pakottaa naiset pysymään kotona lasten kanssa niin, etteivät miesten seksuaaliset seikkailut tee lapsen ympäristöä täysin turvattomaksi. Naisten liikkumista alettiin rajoittaa. Liikkuessaan kodin ulkopuolella he olivat hunnutettuja. Näin miehen ja naisen välinen vuorovaikutus julkisessa ja sosiaalisessa elämässä väheni dramaattisesti ja rajoitui pääasiassa miehen haaremissa viettämään aikaan. Naisten vaikutuksen heikkeneminen puolestaan köyhdytti sosiaalista elämää ja teki siitä karkeaa, väritöntä, yksitoikkoista ja ilotonta.

Naisten hunnuttaminen ja eristäminen julkisesta ja sosiaalisesta elämästä johtivat siihen, että sivistyksen ja vapauden kulta-ajat jäivät islamin historiasa lyhyiksi. Koska sivistys ei ulottunut koteihin asti, se jäi pinnalliseksi. ”Moniavioisuuden, avioeron, jalkavaimojen orjuuden ja hunnun tuholaisuus kalvoi yhteiskunnan juurta, ja näiden vaikutuksesta yhteiskunnan sivistys pian taas taantui” (Muir 1961: 458, 272–274).

Varhaiskristityt loivat hyvinvointiyhteiskunnan pienoiskoossa

Kristinuskoa syytetään usein siitä, että se kehottaa köyhiä ja kärsiviä odottamaan parempaa elämää tuonpuoleisessa ja näin siirtää ihmisen huomion pois maanpäällisen elämän olojen parantamisesta. Tällainen luonnehdinta antaa kuitenkin harhaanjohtavan kuvan kristinuskosta.

Kristinuskon merkitystä ihmisen elämän laadun kehittämisessä voidaan konkretisoida tutkimuksella, jossa verrattiin varhaiskristittyjen elämän pituutta heidän pakanallisten naapuriensa elämän pituuteen. Hautakiviin kohdistunut tut-

kimus osoittaa, että kristityt elivät pitempään kuin heidän pakanalliset naapurinsa. Kristittyjen elämä oli siis laadullisesti parempaa. Sosiologi **Rodney Starkin** (2011: 105) tulkinnan mukaan tämä johtuu siitä, että kristityt olivat omistautuneet ”armollisuuden hyveelle”, joka oli harvinaisen muinaisessa maailmassa.

Muinaiset kaupungit olivat ahtaasti asuttuja, likaisia ja tautien vaivaamia paikkoja, joissa suuri kuolleisuus johdatti väestön suureen vaihtuvuuteen ja tästä seuraavaan nimettömyyteen: ihmiset eivät tunteneet toisiaan. Tässä tilanteessa kristinusko loi uudenlaisen yhteisön, jossa ihmiset huolehtivat toisistaan.

Yksi kristinuskon perustavia opetuksia on velvollisuus auttaa tarpeessa olevia. Tämä oli keskeistä Jeesuksen opetuksessa. Sen sijaan pakanallisessa maailmassa ja erityisesti filosofien parissa armollisuutta pidettiin luonteen heikkoutena ja sääliä patologisena tunteena. Armollisuus miellettiin oikeudenmukaisuuden vastaiseksi, koska armollisuus on sellaisen avun antamista toiselle, jota toinen ei ole ansainnut.

Juutalaisuus ja kristinusko sen sijaan opettivat, että armollisuus on yksi keskeisimmistä hyveistä: armollinen Jumala vaatii ihmistä olemaan armollinen. Valankumouksellisinta oli opetus, jonka mukaan kristillisen rakkauden ja hyvän tekeväisyyden tuli ulottua oman perheen ja oman uskonyhteisön rajojen ulkopuolelle, kaikille tarvitseville, kuten kolmannella vuosisadalla elänyt, martyyrikuoleman kokenut Karthagon piispa **Cyprianos** selitti: ”Emme tee mitään erityistä, jos osoitamme rakkautta ainoastaan oman yhteisömme jäsenille – . Niinpä hyvää on tehtävä kaikille ihmisille, ei ainoastaan oman uskonyhteisömme jäsenille.” (Cyprianos; sit. Stark 2011: 113.)

Kristinusko asetti lähimmäisenrakkauden hengellisen elämän keskukseen tavalla, joka oli tuntematonta pakanuudessa.

Kristillisen opetuksen mukaan leskistä, orvoista, sairaista, vangituista ja köyhistä huolehtiminen kuului tärkeimpiin uskonnollisiin velvollisuuksiin. 200-luvulta peräisin olevan *Didascalia apostolorum* -nimisen kirkkojärjestyksen mukaan piispan tehtäviin kuului vastuu orpojen koulutuksesta, köyhien leskien auttamisesta ja ruuan ja polttopuiden hankkimisesta varattomille. (Hart 2011: 230.)

Hyväntekeväisyys ei jäänyt ainoastaan puheiden tasolle. Rooman piispan vuonna 251 kirjoittamasta kirjeestä käy ilmi, että Rooman seurakunta tuki 1500 leskeä ja ahdingossa olevaa. Tämä ei ollut mitenkään epätavallista kristittyjen piirissä, vaan leskien ja taloudellisessa ahdingossa olevien auttaminen oli yleinen kristillinen käytäntö. Kristillinen seurakunta loi näin sosiaaliavun järjestelmän, jollaista ei ollut millään valtiollisella tai uskonnollisella laitoksella pakanayhteiskunnassa. **Paul Johnsonin** mukaan ”kristityt – pitivät yllä pienoiskokoista hyvinvointivaltiota imperiumissa, josta suurimmaksi osaksi puuttuivat sosiaaliset palvelut”.

Kaupunkeihin muuttaneet kristityt eivät jääneet nimettömiksi vaan liittyivät yhteisöihin, joissa heistä huolehdittiin ja he saivat yhdellä kertaa suuren joukon läheisiä ystäviä. Tämä poikkesi ratkaisevasti pakanoiden tilanteesta, koska useat pakanauskonnot eivät muodostaneet säännöllisesti kokoontuvia yhteisöjä eikä niiden oppirakenteeseen kuulunut vähäosaisten auttaminen.

Kristillisten yhteisöjen merkitys osoitautui suureksi erityisesti kulkutautien tuottamien laajamittaisten epidemioiden aikana. Yksi tällainen epidemia levisi vuonna 165 **Markus Aureliuksen** hallituskauden aikana. Epidemian 15 vuoden aikana yhden neljänneksen tai kolmanneksen väestöstä oletetaan kuolleen. Huippukautena kuolleisuus oli hyvin suurta monissa kaupungeissa. Vuosisata

myöhemmin tuli toinen suuri kulkutauti vuosina 251–266.

Kukaan ei tiennyt, miten sairastuneita tulisi hoitaa, eivätkä useimmat edes yrittäneet sitä vaan välttivät kosketusta sairastuneisiin, koska sairauden ymmärrettiin olevan tarttuvaa. Niinpä ensimmäisten sairauden oireiden ilmaantuessa sairaut usein vietiin kadulle, jolla kuolleita jo oli kasoittain. Kristityt hoitivat epidemian aikana sairaita jopa oman henkensä uhalla. Vakaumukselliset pakanat tunnustivat kristittyjen lempeyden ja oikeudenmukaisuuden.

Vaikka pakanoille epäilemättä tuotti tuskaa jättää rakkaansa kadulle kuolemaan, heidän uskontonsa ei tarjonnut heille vaihtoehtoa. Jos he olisivat halunneet mennä temppeliinsä rukoilemaan, he olisivat havainneet, että papit olivat paenneet kaupungista, koska heidän uskomuksensa mukaan jumalat eivät välitä ihmisten asioista. Jumalia saatettiin joskus ”lahjoa” toteuttamaan ihmisten toiveita, mutta ajatus armollisesta Jumalasta oli heille vieras. Myöskään klassisilla filosofeilla ei ollut mitään hyödyllistä sanottavaa. He vain syyttivät kaikesta kohtaloa.

Koska kristityt kulkutautien aikana hoitivat sairaitaan, he pelastivat monia kuolemalta. Tämän seurauksena kristittyjen kuolleisuus oli ympäröiviä pakanoita vähäisempi. Jo perussairaanhoidon vähäsi merkittävästi kuolemantapauksia tällaisissa olosuhteissa. Lisäksi kristityt hoitivat myös sairaita pakananaapureitaan, joista jotkut toipuivat. Osa tällä tavalla parantuneista pakanoista kääntyi kristinuskoon. Niinpä kulkutaudit nostivat kristittyjen suhteellista osuutta väestössä.

Kulkutaudit toivat dramaattisella tavalla esille, että kristittyjen elämänlaatu oli ympäröivien pakanoiden elämänlaatua parempaa. Kristityt elivät pitempään, koska he muodostivat keskinäiseen hyväntekeväisyyteen perustuvia yhteisöjä. Kris-

tittyjen elämänlaatu ei jäänyt pakanoilta huomaamatta. Se vaikutti siihen, että kristinusko alettiin vähitellen mieltää pakanuutta paremmaksi elämänmuodoksi. Pakanuus ei tarjonnut opillista perustaa hyväntekeväisyydelle. Roomalaisten mielessä hyväntekeväisyydellä ei ollut mitään tekemistä uskonnon kanssa. Pakanalliset jumalat vaativat ihmisiltä ainoastaan sovitushreja. Muuten ne eivät olleet kiinnostuneita ihmisten elämästä.

Orjuuden lakkauttaminen

Niin kuin moderni kokeellinen luonnontiede syntyi vain kerran historiassa, tehoakas moraalinen vastustus orjuutta vastaan syntyi vain kerran. Evankeliumilla ja kristillisellä teologialla oli olennainen merkitys näissä molemmissa historiallisissa kehityskuluissa. (Stark 2004: 291.)

Orjuus oli yleistä lähes kaikissa yhteiskunnissa, joilla oli siihen varaa, ja jatkuu yhä monissa maailman osissa. Kaikki varhaiset sivilisaatiot, mukaan lukien Sumeri, Babylon, Assyria, Egypti, Kiina ja Intia, toteuttivat laajamittaista orjuutta. Se oli merkittävää myös Kreikassa ja Roomassa. Niiden kaivoksissa näännytettiin pakotyöllä kuoliaiksi satoja tuhansia orjia. Myös maanviljelyksessä ja kodeissa orjia käytettiin laajamittaisesti.

Orjuudella oli keskeinen asema myös islamilaisessa maailmassa. Historioitsija **Egon Flaigin** (2011: 83 ss.) mukaan pyhän sodan avulla muslimit ”loivat maailmanhistorian suurimman ja pitkäkestoisimman orjuuteen perustuvan yhteiskuntajärjestelmän”. Valloittaessaan alueen, joka ulottui Espanjasta Intiaan, muslimit loivat ensimmäisen maailmankulttuurin ja ensimmäisen maailmanlaajuisen talousjärjestelmän, jonka ansiosta tavaroita ja ihmisiä pystyttiin kuljettamaan valtaviin etäisyyksien päähän. Orjakauppa oli tämän maailmanlaajuisen talousjärjestel-

män keskuksessa. Valloitusten ja ryöstöretkien yhteydessä orjuutettiin valtavia määriä ihmisiä.

Muslimit pystyivät valloitetuilta kansoilta takavarikoimiensa rikkauksien avulla myös ostamaan miljoonia orjia. Muslimien ostovoima kiihdytti orjuuttamista laajalla alueella muslimialueiden ulkopuolella.

Islamilainen maailma loi uuden orjuuden muodon, sotilasorjuuden eli orjien käyttämisen sotilaina. 800-luvulla kalifi **al-Mu'tasim** perusti 100 000 sotilasta käsittävän orja-armeijan. Yksistään sen ylläpito vaati 600 000 uutta orjaa vuosisadassa. Ottomaanien valtakunnan syntymän jälkeen vuodesta 1360 alkaen Balkanin kristitty väestö veloitettiin antamaan viidesosa lapsistaan sotilasorjuuteen. Heidät pakkokäännyttiin islamiin, ja heistä tehtiin ottomaanien valtakunnan asevoimien ytimenä oleva 30 000 – 60 000 orjasoturin suuruinen janitsaariarmeija. Sen ylläpitämiseksi tarvittiin 350 000 uutta lapsiorjaa vuosisadassa. Neljän ja puolen vuosisadan aikana näin orjuutettujen lasten lukumäärä nousi miljooniin.

Vaikka islamilainen Espanja (al-Andalus) usein kuvataan suvaitsevuuden ja vapauden tyyssijaksi, islamilaiset valloittajat pitivät suurta määrää eri kansakunnista olevia ihmisiä orjina: kreikkalaisia, slaaveja, saksalaisia, venäläisiä, sudanilaisia ja mustia. Valloittaessaan Espanjaa vuosina 711–720 muslimit orjuuttivat 150 000 ihmistä. Cordoban islamilaisilla hallitsijoilla saattoi olla yhdellä kertaa yli 60 000 orjaa. (Flaig 2011: 84–85.)

Espanjan menetyksen jälkeen islamilaiset joukot hyökkäilivät Välimeren rannikon kristillisiin valtioihin, Italiaan, Espanjaan, Ranskaan ja Englannin etelärannikolle merirosvojen tavoin ja kidnapasivat orjia. On arvioitu, että vuosien 1530 ja 1780 välisenä aikana tällä alueella kidnapattiin yhteensä yli miljoona orjaa.

(Angenendt 2009: 215–216.) Orjatyövoima salli arabien elää valloitetuissa maissa etuoikeutettuna luokkana ja käyttää hyväkseen valloittamiensa maiden taloudellisia voimavaroja.

Valloitusten pysähtyessä orjien saaminen kuitenkin vaikeutui. Joitakin vasallivaltioita veloitettiin antamaan vuosittain tietty määrä orjia. Arabit olivat syvästi kietoutuneet orjakaupan laajoihin verkostoihin. He käyttivät hyväkseen Kiinan, Intian ja Kaakkois-Aasian orjamarkkinoita. Jokaisessa islamilaisen maailman kaupungissa oli omat orjamarkkinansa.

Islamilaiset maat kehittivät myös laajamittaisen orjakaupan järjestelmän Afrikkaan. On arvioitu, että 600-luvulta vuoteen 1920 mennessä islamilaiseen maailmaan kuljetettiin yli 17 miljoonaa afrikkalaista orjaa. Vertailukohdaksi voidaan ottaa, että Amerikkaan kuljetettiin noin 12 miljoonaa orjaa.

Atlantin yli ulottuva orjakauppa käytti hyväkseen järjestelmää, jonka islamilaiset valloitus sodat ja niihin kytkeytyvä orjakauppa olivat luoneet. Islamilaiset orjien metsästäjät tunkeutuivat Afrikan sisäosiin ja loivat Afrikkaan järjestelmän, jossa orjia systemaattisesti vangittiin ja myytiin edelleen. Sitä mukaa kuin afrikkalaiset kansat kääntyivät islamiin, niistä tuli orjien metsästäjiä ja orjakaupan varassa eläviä sen sijaan, että ne aikaisemmin olivat orjanmetsästyksen kohteita. (Flaig 2011: luku 3.)

Orjuuden oikeutusta ei islamilaisessa maailmassa koskaan vakavasti kyseenalaistettu. Orjuuttaminen oli liian olennainen osa Muhammadin esimerkkiä ja Koraanin ja muiden pyhien kirjojen siunaamaa islamilaisen pyhän sodan dynamiikkaa, että islaminusko olisi inspiroinut orjuutta kritisovaa ajattelua. Orjuus miellettiin oikeutetuksi rangaistukseksi niille pyhässä sodassa vangituille, jotka kieltäytyivät kääntymästä islamiin ja

tunnustamasta Allahin ja hänen profeetansa ylivaltaa.

Orjuuden rajoittaminen ja osittainen lakkauttaminen islamilaisessa maailmassa eivät olleet seurausta islamin omasta sisäisestä kehityksestä vaan länsimaiden, erityisesti Britannian hellittämättömää painostuksesta. **Brunschvig** (1960: 38) osoittaa, että islamin opillinen julistus ei ole koskaan sisältänyt orjuuden lakkauttamista ja ”Koraanin ilmaisema tosiasia, että orjuus on periaatteessa laillista, rauhoittaa uskonnolliset tunnonvaivat. Täydellinen orjuuden lakkauttaminen saattaisi jopa näyttää tuomittavalta keksinnöltä, joka on pyhän Kirjan kirjainta ja ensimmäisten muslimien esimerkkiä vastaan.”

Kaikkien maailman uskontojen joukossa ainoastaan juutalaisuuden ja kristinuskon piirissä kehittyi ajatus, että ihmisten orjuuttaminen on synnillistä ja se täytyy kumota. Kristinusko syntyi juutalaisuuden piirissä messiaanisenä liikkeenä, jossa keskeisenä oli julistus kaikkien ihmisten vapautuksesta. Jeesus julisti Jumalan valtakunnan tulemistä, jonka vaikutuksesta orjuus ja muut sorron muodot katoaisivat.

Kristinuskon sisällä kehittyi voimakas vastustus orjuutta kohtaan, koska kristinusko on lunastususkonto: Kristus on verellään ostanut kaikki ihmiset vapaiksi synnin orjuudesta. Evankeliumi, jonka mukaan ”te olette kalliisti ostetut”, motivoi orjien ja vankien vapauttamisen. Niiden, jotka Kristus on verellään ostanut vapaaksi, on omalta osaltaan oltava valmiita lunastamaan muita vapaiksi. Lunastus merkitsee orjien ja vankien vapauttamista. Kaikki kristityt, sekä orjat että vapaat, syövät ehtoollisessa Kristuksen ruumiin ja juovat hänen verensä. Näin kaikki tulevat yhtäläisesti osallisiksi Kristuksen lunastusverestä. ”Yhdentekevää, oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa, mies vai nainen, sillä Kristuksessa Jee-

suksessa te kaikki olette yksi” (Gal. 3: 28). Koska kristinuskon ytimessä on sanoma orjien lunastamisesta Kristuksen kalliilla verellä, kristityt alkoivat jo varhain pitää orjuutta yhteensopimattomana evankeliumin kanssa. ”Ihmisten sieppaajat” luetaan niiden joukkoon, jotka rikkovat raskaasti Jumalan säättämystä vastaan (1. Tim. 1: 10; Angenendt 2009: 205–207).

Kirkkoisät ajattelivat, että ihminen on luotu vapaaksi ja orjuus on synnin seurausta. Orjien vapauttamiseksi Kristus on itse ottanut orjan muodon (Fil. 2: 6). ”Näin kristinuskosta tuli ainoa maailmanuskonto, joka julisti korkeimmaksi uskonnolliseksi päämääräksi lunastajan uhrikuoleman välityksellä saavutetun vapauden – lunastuksen, vapautuksen hengellisestä orjuudesta ja perisyynnistä.” (Patterson 2005: 172.) Kristityt palvelivat Jumalaa, joka oli lähettänyt Poikansa maailmaan vapauttamaan ihmiset. Niinpä ainoana maailmanuskontojen joukossa kristinusko kehitti näkemyksen, että orjuuttaminen on syntiä ja se tulee lakkauttaa. (Angenendt 207–208.)

Orjuutta vastustavat opit alkoivat vaikuttaa kristillisessä ajattelussa sen varhaisvaiheista lähtien. Ne johtivat siihen, että orjuus lakkautettiin Euroopassa keskiajalla joitakin reuna-alueita lukuun ottamatta. **Gregorios Nyssalainen** (335–394) piti orjuutta yhteensopimattomana sen kanssa, että ihminen on luotu Jumalan kuvaksi. Kristuksen ylösnousemuksen valossa tämä tosiasia korostuu, koska ylösnousemus merkitsee kaikesta orjuudesta vapautumisen juhlaa. **Elke von Repgow** (k. 1233) johti Jumalan kuvan kaltaisuudesta orjuuden mahdottomuuden: Jumalan sanasta on ”selvää, että ihminen, Jumalan kuvaksi luotu olento, kuuluu Jumalalle, ja se, joka lupaa hänet orjaksi toiselle, toimii Jumalaa vastaan.” (Angenendt 2009: 111.) Repgowin *Sachsenspiegel* oli ensimmäinen lakikirja,

joka kielsi orjuuden ja maaorjuuden. Bolognan kaupunki vapautti 1256 kaupungin orjat pelkästään kristillisistä syistä. 60 vuotta *Sachsenspiegelin* jälkeen 1299 kuningas **Filip IV Kaunis** laski vapautteen kaikki maaorjat Valois'n alueella olevilla kruunun mailla. Johdanto hänen säädöksensä lausui: ”Ottaen huomioon, että jokaisen ihmisen, Herramme kuvan kaltaiseksi luotuna olentona, tulisi luonnollisen lain voimasta olla vapaa” – ei kuningas halua, että ”tämä luonnollinen vapaus tulisi niin tuhotuksi ja pimennetyksi orjuuden vihatun ikeen takia, että yllä mainituilla paikkakunnilla asuvia miehiä ja naisia kohdeltaisiin heidän eläessään ikään kuin he olisivat kuolleita.” (Flaig 2011: 159.)

Kun orjuus myöhemmin saatettiin voimaan Amerikassa, se tapahtui paavin voimakkaasta vastustuksesta huolimatta. Paavi **Paavali III** kielsi 1537 käyttämästä intiaaneja tai muita Amerikasta löytyviä kansoja orjina. Espanjan kuningas reagoi tähän voimakkaasti kieltämällä paavin bullan levittämisen alueellaan. Sen sijaan **Kaarle V** määräsi 1550 lopettamaan kaikki valloitukset, kunnes tämä teologinen kysymys on ratkaistu. Historioitsija **Egon Flaig** (2011: 164) kommentoi:

Kun heräsi kysymys, onko ei-kristillisten kansojen orjuuttaminen kuolemansynti, jouduttiin kulttuuriseen tilanteeseen, jollaista ei ihmiskunnan historiassa koskaan aikaisemmin ollut kohdattu – Piispa Las Casas taisteli vuosikymmeniä intiaanien puolesta ja kirjoitti intiaanineuvostolle, että intiaanien orjuutus sotii ”ihmisoikeuksien säädöksiä” vastaan – näin syntyi ajatus ihmisoikeuksista. – Las Casasin mielestä mustien orjuuttaminen on aivan yhtä väärin kuin intiaanin orjuuttaminen. Orjuuttaminen sinänsä on rikos.

Vuodesta 1630 Amerikkaan rakentunut orjajärjestelmä oli alusta asti kiistojen kohteena. Kesti kuitenkin vuosisatoja, ennen kuin kristityt aktivistit saivat aikaan amerikkalaisen orjuuden lakkauttamisen. Orjajärjestelmä alkoi horjua 160 vuoden jälkeen ja sortui kokonaan 250 vuotta kestäneen kamppailun jälkeen. Kyseessä oli pitkäaikaisin ja intensiivisin vapaustaistelu, mitä ihmiskunta on kokenut. (Flaig 2011: 199.)

Voimakkaiden taloudellisten etunäkökohtien sokeuttamina kristityt saattoivat työntää Raamatun ihmiskäsityksen syrjään ja puolustaa orjuutta, kuten kävi amerikkalaisen orjuuden kohdalla. Kuitenkin kristillinen maailmankuva myös synnytti voimakkaan vastustuksen orjuutta kohtaan ja johti sen lakkauttamiseen. Amerikkalaisen orjuuden vastustus alkoi kveekareiksi nimitetyn kristillisen ryhmän parissa. He puhdistivat ensin oman kirkkokuntansa orjanomistajista: jäsenet joko luopuivat orjista tai luopuivat kveekareista. Sen jälkeen he aloittivat systemaattisen taistelun orjuutta vastaan ja saivat aikaan uskonnollisesti ja moraalisesti motivoitun liikkeen orjuuden vastustamiseksi, joka lopulta johti orjuuden lakkauttamiseen.

Orjuuden vastustaminen sai alun perin innoituksensa Jeesuksen lausumasta: ”Totisesti: kaiken, minkä te olette tehneet yhdelle näistä vähäisimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle” (Matt. 25: 40). Tämän perusteella **John Woolman** (1720–1772) argumentoi, että mustien orjuuttaminen merkitsi Kristuksen orjuuttamista. Hänen orjuutta vastustava kirjoituksensa sai kveekarien hyväksynnän. Näiden organisoiman orjuuden vastustamiskampanjan välityksellä liike sai vähitellen suuren vaikutuksen. Orjuuden vastustajat vetosivat kristillisiin käsitteisiin kuten syntiin ja Jumalan tuomioon. Heidän sanomansa moraalinen vetovoima syntyi

nimenomaan tästä raamatullisesta perustasta. Sen sijaan orjuuden puolustajat vetosivat yleisinhimillisiin periaatteisiin kuten ”vapauteen”. (Stark 2004: 344–345.)

Tämä näkökohta on mielenkiintoinen pohdittaessa aikamme liberaalien vaatimusta, että uskonnollisia näkökohtia ei saa tuoda mukaan yleiseen poliittiseen keskusteluun. Jos sellaisia ei olisi tuotu orjuutta koskevaan keskusteluun, orjuutta ei todennäköisesti koskaan olisi lakkautettu.

David Bentley Hartin mukaan orjuuden lakkauttamiseen tähtäävä moraalinen liikehdintä ei olisi voinut syntyä missään ei-kristillisessä kulttuurissa. Kristillinen todellisuuskuvaa toi maailmaamme Jumalaa, maailmankaikkeutta ja ihmistä koskevan käsityksen, jonka mahdollistama moraalinen mielikuva loi pohjan inhimillisen kulttuurin kehitykselle. (Hart 2010: 278–279.)

Evankeliumi avasi ihmisen arvoon uuden näkökulman, joka oli niin vaikuttava, etteivät ihmiset pystyneet vastustamaan sen moraalista vetovoimaa. Vielä nytkin, kun kulttuurimme on maallistunut, Jeesuksen elämässä ja opetuksissa ihmiset kohtaavat niin suuren moraalisen voiman, että hänen avaamansa inhimillisyyden muoto jatkaa elämäänsä ja haastaa uusia nousevia epäinhimillisyyden muotoja.

Ehdottomat ihmisoikeudet

Filosofi **Peter van Inwagenin** (1994: 55–56) mukaan yksi tärkeä todiste kristinuskon totuudesta on, että kristinuskon hedelmänä syntyi maailmankatsomuksellinen viitekehys ja perusta demokraattiselle yhteiskunnalle, jossa vaikuttavat kaikkia ihmisiä yhtäläisesti koskeva oikeusjärjestys ja ehdottomat ihmisoikeudet.

Yleisen väärinkäsityksen mukaan demokratian perusta on antiikin Krei-

kan kaupunkivaltioissa. Todellisuudessa kreikkalaisia kaupunkivaltioita tuskin voidaan kutsua demokratioiksi, koska 15–30 % yhteiskunnan jäsenistä oli orjia, joilla ei ollut kansalaisoikeuksia.

Toisen väärinkäsityksen mukaan demokratian, tasa-arvon ja ehdottomien ihmisoikeuksien perusta luotiin valituksessa. Todellisuudessa demokratian ja ehdottomien ihmisoikeuksien juridinen perusta luotiin jo kirkollisten oikeusoppineiden toteuttamassa juridisessa vallankumouksessa 1100-luvulla. Ajatus ehdottomista ihmisoikeuksista sisältyy raamatulliseen käsitykseen ihmisestä Jumalan kuvaksi luotuna.

Kristinuskon opetus luomisesta, syntiinlankeemuksesta ja lunastuksesta loi perustan ihmisten tasa-arvolle, ehdottomalle ihmisarvolle ja ehdottomille ihmisoikeuksille. Luomisopin mukaan ihminen on Jumalan kuvaksi ja kaltaiseksi luotu olento, jolla on ehdoton ihmisarvo riippumatta ominaisuuksistaan. Tästä seuraa velvollisuus suojella ihmiselämää. Kirkollinen oikeusoppinut **Burchard Wormsilainen** (k. 1025) katsoi kaikkien ihmisten olevan Jumalan kuvaksi luotuja riippumatta heidän uskonnostaan. Joka ihmisen ”tappaa, on tuhonnut Jumalan kuvan ja toivon hänen tulevasta kääntymisestäään”. Paavi **Gregorius IX** (k. 1241) vaati oikeudenmukaista kohtelua myös juutalaisille, koska ”heissä on Lunastajan kuva ja he ovat kaikkeuden Luojan luomuksia”. Uutta maailmaa koskevassa espanjalaisessa keskustelussa **Francisco de Vitoria** (k. 1546) puolusti intiaanien itsemääräämisoikeutta vetoamalla siihen, että heidät on luotu Jumalan kuvaksi eikä pakanuus tai kuolemansynti voi poistaa ehdotonta ihmisarvoa. (Angenendt 2009: 111.)

Jumala-käsityksen varassa on mahdollista perustella ihmisarvo tavalla, joka ei riipu ihmisen ominaisuuksista. Se on tärkeää, koska muuten on aina joukko ih-

misiä, jotka jäävät vaille ehdottomia ihmisoikeuksia, sikäli kuin heiltä puuttuu ihmisarvon perustaksi asetettu ominaisuus tai se on heillä vaurioitunut. Kaikilla on intuitiivinen tieto siitä, että ihmisarvo on ehdoton ja ihminen on pyhä ja loukkaamaton riippumatta ominaisuuksistaan. Raamatun ilmoituksen mukaan ehdoton ihmisarvo perustuu suhteeseen: ehdottoman arvon ihminen saa, koska Jumala rakastaa jokaista ja etsii ystävyys-suhdetta jokaisen kanssa. (Wolterstorff 2008: 360.)

Wolterstorff argumentoi, ettei mikään maallistunut päättely pysty oikeuttamaan ehdotonta ihmisarvoa. Se, joka ei usko Jumalan olemassaoloon, joutuu etsimään ihmisarvon perustaa ihmisen ominaisuuksista kuten järjellisyydestä tai tahdon vapaudesta. Tällöin ne, joilta tällainen ominaisuus puuttuu, näyttävät vähemmän arvokkailta. Esimerkiksi järjellisyyden pohjalta arvioituna jotkut ihmiset (älyllisesti kehitysvammaiset, dementoituneet, koomassa olevat) ovat vähempiarvoisia.

Luontaisten ihmisoikeuksien käsite on kulttuurissamme tullut vallitsevaksi Raamatun vaikutuksesta. Ne tunnustetaan jo Raamatussa ja kirkkoisien kirjoituksissa. Tämä näkemys ilmaistaan käsitteellisesti kanonisten laintulkitsijoiden kirjoituksissa keskiajalla.

Arnold Angenendt (2009: 190–205) esittää historiallisessa analyysissään, että ehdoton ja yhtäläinen ihmisarvo murtuu läpi kulttuurin evankeliumissa Kristuksen uhrikuolemasta. Koska hän on vuodattanut verensä kaikkien edestä, kaikki ovat yhtäläisesti äärettömän arvokkaita Jumalalle. Tietosanakirja *Geschichtliche Grundbegriffe* toteaa:

Kristinuskon myötä astuu myöhäisantiikissa esiin kaikkien ihmisten tasa-arvo Jumalan edessä. Tämä saa uuden perustansa Kristuksen lunastustyöstä,

jolla oli suuri vaikutus varhaisen kristinuskon käsitysmaailmaan.

Kaikki kristityt saivat kasteen Kristuksen kuolemaan. Kasteen valossa heidän yhteiskunnalliset ja rodulliset eronsa menettivät merkityksensä. Kristillinen usko ihmisten tasa-arvoon muutti lopulta yhteiskunnan rakenteet. Kristillinen apologetta **Lactantius** (250–317) kirjoittaa (Angenendt 2009: 197–198):

Jumala, ihmisten Luoja, halusi kaikkien olevan tasa-arvoisia. Hän loi kaikille samat elämän edellytykset. – – Kuukaan ei ole hänelle orja tai isäntä. Koska hän on kaikkien isä, olemme kaikki samalla oikeudella hänen lapsiaan.

Kristus loi pohjan myös ajatukselle yhteiskunnallisen vallan hajauttamisesta ja itsenäisen instituution syntyemiselle sanoessaan: ”Antakaa keisarille se, mikä keisarin on, ja Jumalalle se, mikä Jumalan on.” Tältä pohjalta kirkolliset oikeusoppineet loivat juridisen viitekehyksen itsenäiselle instituutiolle. Se loi pohjan esimerkiksi itsenäisen yliopistolaitoksen kehitykselle kristillisen kulttuurin sydämessä ja kristillisen kirkon tuella. Vastaava ei ollut mahdollista islamilaisessa maailmassa, koska islamilainen ajattelu keskittää kaiken vallan uskonoppineille eikä anna perusteita muiden kuin uskonnollisesti ohjattujen instituutioiden perustamiselle. Ehdottomat ihmisoikeudet olivat välttämätön sosiologinen perusta tieteen kukoistukselle. ●

KIRJALLISUUS:

Angenendt, Arnold (2009) *Toleranz und Gewalt: Das Christentum zwischen Bibel und Schwert*. Münster: Verlag Aschendorff.

Bakke, Odd Magne (2005) *When Children Became People: The Birth of Childhood in Early Christianity*. Käänt. **Brian McNeil**. Minneapolis, Minn.: Fortress Press.

Brunschvig, R. (1960) "Abd", teoksessa *The Encyclopaedia of Islam*. New Edition. Leiden: E. J. Brill.

Flaig, Egon (2011) *Die Weltgeschichte der Sklaverei*. München: Verlag C. H. Beck.

Hart, David Bentley (2010) *Ateismen harhat*. Kauniainen: Perussanoma.

Hopkins, Keith (1965) "The Age of Roman Girls at Marriage". *Population Studies* 18: 309–327.

Khadduri, Majid (2010) *War and Peace in the Law of Islam*. Clark, NJ: The Lawbook Exchange, Ltd.

Muir, William (1861) *The Life of Mahomet*. Vol III. London: Smith, Elder & Co.

Patterson, Orlando (2005) "Freiheit, Sklaverei und die moderne Konstruktion on der Rechte", teoksessa **Hans Joas & Klaus Wiegandt** (toim.) *Die kulturellen werte Europas*. Frankfurt am Main.

Stark, Rodney (1995) "Reconstructing the Rise of Christianity: The Role of Women", *Sociology of Religion*, Fall 1995.

Stark, Rodney (2004) *For the Glory of God: How Monotheism Led to Reformations, Science, Witch-Hunts and the End of Slavery*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

Stark, Rodney (2011) **The Triumph of Christianity: How the Jesus Movement Became the World's Largest Religion**. New York: HarperOne.

Thraede, Klaus (1972) "Frau", teoksessa *Reallexikon für Antike und Christentum* 8: 197–269.

Van Inwagen, Peter (1994) "Quam Dilecta", teoksessa **Thomas V. Morris** (toim.) *God and Philosophers: The Reconciliation of Faith and Reason*. Oxford: Oxford University Press, 31–60.

Wolterstorff, Nicholas (2008) *Justice: Rights and Wrongs*. Princeton: Princeton University Press.

Herätys – eilen, tänään, huomenna

Perustan teologiset opintopäivät pidetään 2.-4.1.2014 Suomen Raamattuopistossa Kauniiaisissa.

Yleisluennot:

- *Torstaina 2.1.* klo 10.30 Raimo Mäkelä: Urho Muroman sanoman ja toiminnan merkitys. 11.45 Arkkipiispa Andres Pöder & Joel Luhamets Virosta: Miten julistamme herättäväs- ti ihmisille, joista kommunismi ja ateismi ovat tuhonneet paljon? 14.30 Tomas Nygren Ruotsista: Betydelsen av Rosenius' budskap och verksamhet (ruotsiksi, suomeksi tulkittuna).
- *Perjantaina 3.1.* klo 9.00 Tomas Nygren: Luthersk förkunnelse i vår narcissistiska tid (ruotsiksi, suomeksi tulkittuna). 10.30 Piispa Jari Jolkkonen: Kaste, usko ja kääntymys. 13.00 Hanna Salomäki: Muutokset kirkon jäsenten ja työntekijöiden kristillisessä identiteetissä.
- *Lauantaina 4.1.* klo 9.00 Tomas Nygren: Varför blir det troligen inte väckelse? (ruotsiksi, suomeksi tulkittuna). 10.15 Jouko Talonen: Herätyskristillisuus Suomessa 300 vuoden aikana. 16.00 Raimo Mäkelä: Luterilaiset, evankelioimaan!

Ohjelmassa on lisäksi kolme paneelikeskustelua, 37 työpajaa, piispan kyselytunti, kaksi aamuhartautta ja ehtoollisenvietto.

Muutoksia esitteessä ilmoitettuun ohjelmaan:

- *Torstaina 2.1.* klo 16 työpaja lisää: Timo Eskola: Miten merkitys katosi teologiasta: Berger, Räisänen ja tiedonsosiologia.
- *Perjantaina 3.1.* klo 16 työpajan aiheesta Herännäisyys ja herätys pitävät Urpo Karjalainen ja Jouko Talonen. Klo 19 paneelikeskusteluun aiheesta Herätys kirkon puolesta kirkkoa vastaan – kirkko herätyksen puolesta herätystä vastaan osallistuvat Timo Junkkaala (pj.), Ville Auvinen, Stig-Olof Fernström, piispa Jari Jolkkonen ja Jouko Talonen.
- Näyttely Kirkkovuoden kuvat.

Yksityiskohtainen ohjelma [www-osoitteesta: http://www.sro.fi/raamattuopisto/kurssit-ja-tapahtumat/tulevat-kurssit-ja-tapahtumat/ohjelma?tid=1204](http://www.sro.fi/raamattuopisto/kurssit-ja-tapahtumat/tulevat-kurssit-ja-tapahtumat/ohjelma?tid=1204)

Joulun kiinnostavimmat lahjaideat

VARHAISKRISTILLINEN HARVINAISUUS

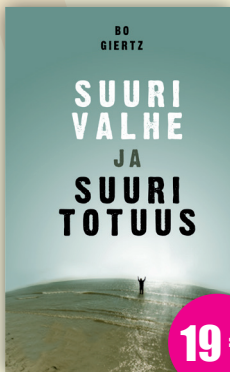
Kyrillos

Jerusaleminkin uskontunnustus

Kirkkoisä Kyrilloksen kasteopetukset ilmestyvät nyt ensi kertaa suomeksi. Kyrillos toimi Jerusaleminkin piispana vuosina 348-386, aikana, jolloin kaupungista tuli kristityn maailman pyhiinvaelluskohde.

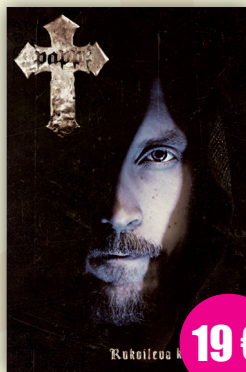
19 €

19 €

Bo Giertz Suuri valhe ja suuri totuus

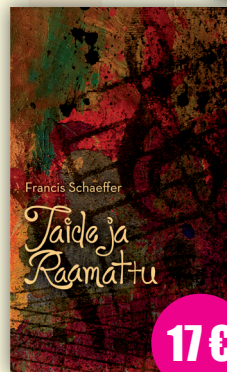
Giertzin kirjallisen tuotannon lähes salassa pysynyt helmi ilmestyy nyt uutena suomenkielisenä käännöksenä ja ensi kerran yli 65 vuoteen.

19 €

Pappi Rukoileva kädellinen

Räiskyvän esseistinen esikoisteos. Kirjassaan Pappi pohtii uskonnollisuutta yksilön kokemuksen ja kaipauksen kautta.

17 €

Francis Schaeffer Taide ja Raamattu

Mikä on taiteen merkitys kristityn elämässä? Taide ja Raamattu -kirjasta Schaeffer tutkii, mitä taiteen muotoja Raamatusta löytyy.

Tilaukset

www.perussanoma.fi | puh. 09 5123 9120 (klo 9-16) | tilauspalvelu@perussanoma.fi

PERUSSANOMA - USKON JA TIEDON LÄHTEELLÄ

Uusimpien raamatunsuomennosten vertailua: Raamattu kansalle ja Uusi kirkkoraamattu

Kari Valkama

Kirjoittaja on filosofian tohtori ja lähetystyöntekijä ja toiminut 1984–2001 raamatunkäännöstyössä Kaakkois-Aasiassa ja sen jälkeen Suomesta käsin.

Kari Valkama pitää Perustan teologisilla opintopäivillä työpajan aiheesta Minä periaatteiden mukaan Raamattua on käännettävä? lauantaina 4.1. klo 11.15.

Viime vuonna Raamattu kansalle -yhdistys julkaisi suomennoksen *Raamattu kansalle* (RK 2012). Tässä artikkelissa vertaillaan sitä ja Uutta kirkkoraamattua (KR 1992) keskenään. Viitataan myös seuraaviin käännöksiin: raamatunkäännöskomitean ehdotus uudeksi kirkkoraamatuksi (RKK), Vanha kirkkoraamattu (KR 1938) ja vuoden 1776 raamatunkäännös (Biblia).

Raamatun kääntämisen periaatteita

Summer Institute of Linguistics (SIL) -laitoksen perusoppikirja käännöstyön metodologiasta ja perusteista *Translating the Word of God* jakaa käännökset neljään ryhmään kirjaimellisuuden mukaan. Jatkumon toisessa päässä on kirjaimellinen käännös, sitten tulee muokattu kirjaimellinen, seuraavaksi idiomaattinen ja lopuksi vapaa käännös. Meille suomalaisille tutuimmat – KR 1938, KR 1992 ja RK 2012 – ovat kaikki muokattuja kirjaimellisia käännöksiä.

Suomessa ei ole vielä yhtään läpikotaisin idiomaattista eli dynaamista käännöstä koko Raamatusta. *Uusi testamentti nyky-suomeksi* oli dynaaminen käännös mutta

käsitti vain Uuden testamentin. *Elävä uutinen* oli vapaa käännös.

Kun käännöksemme pannaan riviin kirjaimellisesta vähemmän kirjaimelliseen, saadaan seuraava järjestys: Biblia, KR 1938, RK 2012, KR 1992, *Uusi testamentti nykysuomeksi* ja *Elävä uutinen*.

Eri käännösmenetelmillä on erilainen maine konservatiivien keskuudessa. *Elävä uutinen* on käsittääkseni saanut aika hyvän vastaanoton, koska alkuperäisen englanninkielisen *Living Bible* -käännöksen tekijä on tunnustava uskova. *Uusi testamentti nykysuomeksi* sai kielteisen vastaanoton konservatiivisissa piireissä, koska sen tekijänä oli Uuden testamentin eksegetiikan professori **Heikki Räisänen**. On mahdollista, että tämän takia koko dynaaminen käännösmenetelmä sai huonon maineen Suomessa. Kuitenkin esimerkiksi Wycliffe Raamatunkääntäjät pyrkii tekemään idiomaattisia eli dynaamisia käännöksiä maailman vähemmistökielille, eikä sitä pidetä pahana asiana.

Translating the Word of God -kirjan mukaan hyvä käännös on tarkka, ja sen kieli on idiomaattista ja helppotajuista. Tarkkuutta ei kuitenkaan nykyään mitata tekstejä vertailemalla sana sanalta vaan sillä, miten teksti on ymmärretty. Käännös on tarkka, jos se ymmärretään samalla tavalla kuin alkuteksti ymmärrettiin. Tietenkään emme voi enää kysyä alkutekstin lukijoilta, miten he ymmärsivät sen. Siksi heidän ymmärryksensä on oletus tai konstruktio.

Jotta alkutekstin ymmärtäminen ei jäisi täysin oman harkintani varaan, viittaatan toisinaan tässä artikkelissa **Jukka Thu-**

rènin Galatalaiskirjeen selitysteokseen. Sen etuja ovat tässä suomenkielisyys, lyhyys ja teologinen luotettavuus. Viittaam myös **F. F. Brucen** Galatalaiskirjeen kommentaariin (sarjassa NIGTC) ja **Matti Liljeqvistin** sanakirjaan (*Kreikka-suomi: Uuden testamentin sanasto*. Raamatun tietokirja 2001).

Idiomaattisuus tarkoittaa tekstin kielten oikeellisuutta ja hyvää laatua. Idiomaattinen suomennos on hyvää suomea eikä tunnu käännökseltä. Helppotajuinen tai ymmärrettävä käännös on sellainen, jonka lukija ymmärtää ilman sanakirjaa tai selitysteosta.

Käännöksiä arvioitaessa on aloitettava tarkkuudesta, koska siitä ei ole mitään hyötyä, että käännös on idiomaattinen tai ymmärrettävä, jos se antaa väärän merkityksen. Tarkkuus on siis kaiken perusta. Seuraavaksi tulee idiomaattisuus. Epäidiomaattinen käännös on usein myös vaikea ymmärtää. Siksi se käsitellään ennen ymmärrettävyyttä.

Keskityn tässä Galatalaiskirjeen käännösten vertailemiseen.

Tarkkuus

Yleensä ajatellaan, että kirjaimellinen käännös on tarkempi kuin idiomaattinen, mutta se ei ole itsestään selvää.

GAL. 2:9

- KR 1992: kun [he] käsittivät, minkä tehtävän Jumala oli armossaan antanut
- RK 2012: kun [he] havaitsivat, sen armon, joka oli minulle annettu

Kreikan sanalla *kharis* 'armo' on monta merkitystä. Liljeqvistin sanakirjassa niitä on kahdeksan. Tässä jakeessa *kharis* esiintyy merkityksessä 'lahja'. Paavalin apostolinvirka oli Jumalan lahja Paavalille (Bruce). Käännös 'armo' on väärä, sillä suomessa sanalla *armo* ei ole merkitystä

'lahja'. *Suomen kielen perussanakirjan* mukaan *armo* uskonnollisessa mielessä tarkoittaa 'Jumalan osoittamaa ansaitsematonta anteeksiantavaa rakkautta ihmisiä kohtaan'. Se on ihan eri asia kuin Paavalin saama tehtävä saarnata evankeliumia pakanoilta.

Usein tarkkuus on suhteellista, koska se riippuu siitä, miten lukija tai kuulija ymmärtää tekstin.

GAL. 3:2

- KR 1992: saitteko te Hengen tekemällä lain vaatimat teot vai kuulemalla ja uskomalla evankeliumin?
- RK 2012: lain teoistako te saitte Hengen vai uskossa kuulemisesta?

Tarkkuus tässä riippuu siitä, miten "uskossa kuuleminen" ymmärretään. Jos se ymmärretään niin, että ensin on usko, jonka avulla kuullaan oikein, ollaan väärässä. Tässä RK 2012 voi johtaa harhaan pyrkiessään sanatarkkuuteen. Tosin sitä ei voi moittia liian kovasti, koska jäljet johdavat Vanhaan kirkkoraamattuun, josta tämä ilmaus on otettu. KR 1992:n mukaan ensin kuultiin evankeliumi, joka synnytti uskon. On mielenkiintoista, että *Biblia* kääntää hyvin: "uskon saarnaamisen kautta". Siinäkin saarna on ensin ja sitten usko.

Joskus kumpikaan käännös ei ole tarkka. Gal. 3:1:ssä molemmat käännökset käyttävät sanaa *lumonnut*. Thurénin mukaan *noitunut* olisi kuitenkin tarkempi ilmaus.

Usein sanatarkka käännös on tarkempi.

GAL. 1:14

- KR 1992: ikätoverini
- RK 2012: ikäiseni heimostani

KR 1992:n ilmaus "ikätoverini" jättää implisiittiseksi sen, että kyse on juutalaisista ikätovereista. RK 2012 on tarkempi.

GAL. 3:29

- KR 1992: olette Abrahamin jälkeläisiä
- RK 2012: olette Abrahamin siementä

Tässä on viittaus jakeeseen 3:16, jossa painotetaan yksikköä *siemen*. Komitean käännöksessä oli vielä oikein: ”te olette tuo Abrahamin siemen” (RKK), mutta se äänestettiin kirkolliskokouksessa nurin. RK 2012 kääntää yksikössä, mutta partitiivi häiritsee. *Biblia* kääntää rohkeasti nominatiivilla: ”Abrahamin siemen”.

Idiomaattisuus

Ei ole yllättävää, että sanatarkuuteen pyrkivä käännös on usein epäidiomaattista kieltä.

GAL. 1:4

- KR 1992: ikuisesti
- RK 2012: iankaikkisesti

”Iankaikkinen” ja ”iankaikkisesti” ovat kyllä suomea, mutta arkikielessä niillä on nykyään kielteisiä mielleyhtymiä. Sanaa *iankaikkinen* käytetään esimerkiksi, kun kyllästyttään johonkin: ”samoja iankaikkisia jaarituksia”. Sen synonyymeja ovat silloin *jatkuva*, *alituinen*, *alinomainen* (*Suomen kielen perussanakirja*). Sana *ikuinen* merkitsee samaa kuin *iankaikkinen* ilman kielteisiä mielleyhtymiä.

Raamatun kieltä pitää uudistaa kielen yleisen uudistumisen mukana. Ei kannata valita tiettyä käännösvastinetta vain sen takia, että sitä käytettiin edellisessä käännöksessä ja se tuntuu tutulta. ”Näin on aina ennenkin tehty” on huono strategia hengelliseen työhön.

Idiomaattisuuden kuuluvat myös verbiin liittyvät lauseenjäsenet. Näitä on muiden muassa objekti. Tietyt verbit ottavat vain tietynlaisia objekteja. Tämän säännön rikkominen johtaa epäidiomaattiseen kieleen.

GAL. 1:7

- KR 1992: hämmentävät teidän ajatuksiinne
- RK 2012: hämmentävät teitä

Hämmentäminen on ensisijaisesti ruuanlaittoon kuuluva termi: ’liikutella kauhalla sekoittaen seosta’. Toissijaisesti sitä voidaan käyttää sekaannuksen aiheuttamisesta. Silloin objektina voi olla esimerkiksi käsitys: ”Uudet tiedot ovat hämmentäneet käsityksiä.” Mahdollinen on myös kuulija objektina: ”Ehdotus hämmentäjä” (*Suomen kielen perussanakirja*). Kuitenkin kun tässä verbi on preesensissä ja objekti on partitiivissa ja se on pronomini, objektin (”ajatukset”) lisääminen parantaa käännöstä. Ajatusten hämmentämisestä tässä kuitenkin on kyse.

Molemmat käännökset voivat olla epäidiomaattisia. Suomen kielessä vapaita pronomineja käytetään harvoin ja harkiten. Ruotsin kielessä asia on toisin. Siksi suomenkielisissä käännösteksteissä voi olla vapaita pronomineja liikaa. Suomen kielellä sanotaan: ”Menen ulos”, ei: ”Minä menen ulos.” Suomen kielessä täytyy olla jokin syy itsen korostamiseen. Muuten se tekee omahyväisen vaikutelman.

GAL. 1:10

- KR 1992: Yritänkö minä tässä vaikuttaa ihmisiin?
- RK 2012: Ihmisiäkö minä nyt taivuttelen puolelleni

Pronomini *minä* on epäidiomaattinen. Parempi olisi: ”Yritänkö tässä vaikuttaa ihmisiin” tai: ”Ihmisiäkö nyt taivuttelen puolelleni ...”

Eniten ristiriitoja nostattanut epäidiomaattinen käännös on kreikan *en*-preposition kääntäminen, kun se esiintyy yhdessä sanan *Kristus* kanssa: ”Kristuksessa”. Thurén puhuu ponnekkaasti käännöksen

TAULUKKO 1

Jae	KR 1992	RK 2012
Gal. 1:22	Juudean kristillisissä seurakunnissa	Juudean seurakunnille, jotka ovat Kristuksessa.
Gal. 2:4	vapaus, jonka olemme Kristukselta Jeesukselta saaneet	vapauttamme, joka meillä on Kristuksessa Jeesuksessa
Gal. 2:17	jotka tahdomme tulla vanhurskaiksi Kristuksessa	etsiessämme vanhurskautusta Kristuksessa
Gal. 3:14	kansat Kristuksen Jeesuksen yhteydessä	pakanoiden osaksi Kristuksessa Jeesuksessa
Gal. 3:26	olette Jumalan lapsia, kun uskotte Kristukseen Jeesukseen	olette uskon kautta Jumalan lapsia Kristuksessa Jeesuksessa
Gal. 3:28	Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi	Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi
Gal. 5:6	Kristuksessa Jeesuksessa on yhden-tekevää	Kristuksessa Jeesuksessa ei hyödytä

”Kristuksessa” puolesta. Ilmaus esiintyy Galatalaiskirjeessä ainakin seuraavissa kohdissa: taulukko 1.

RK 2012 kääntää johdonmukaisesti sanataarkasti ”Kristuksessa”. KR 1992 käyttää useita muotoja: ”kristillisissä, Kristukselta saaneet, Kristuksessa, Kristuksen yhteydessä, Kristukseen”. Thurénin mukaan muissa kirjeissä käytetään ilmauksia: ”liitetty Kristuksen yhteyteen” (Room. 8:1 RKK), ”Kristuksen nimessä” (Room. 9:1), ”Kristuksen omia” (Room. 16:7), ”Kristuksen pyhittämiä” (1. Kor. 1:2), ”Kristuksen tuntemisessa” (1. Kor. 3:1), ”Kristuksesta osallisina” (1. Kor. 15:22), ”on Kristuksessa” (2. Kor. 5:17).

Vaihtelu on suurta KR 1992:ssä. Näin käy helposti idiomaattista käännöstä tehtäessä, ellei olla tarkkoja eikä johdonmukaisia. Kun komiteassa päätetään tärkeiden termien kääntämisestä, ei pidä tehdä päätöksiä jae jakeelta vaan termi termiltä. Pitää äänestää siitä, miten kukin termi käännetään, ja sitten huolehtia siitä, että näin myös tehdään johdonmukaisesti. Idiomaattiseen käännösmenetelmään ei

kuulu, että termit käännetään joka jakeessa miten sattuu, vaan termit pitää kääntää merkityksen mukaan. Jos ilmaisulla *en* (prepositio) + *Kristus* on kaksi merkitystä, silloin se käännetään kahdella eri tavalla mutta kumpikin merkitys aina vain yhdellä tavalla.

Jos esimerkiksi päätetään, että ilmauksen *en Khristoo* päämerkitys käännetään ilmauksella *Kristuksen oma*, silloin kaikki kohdat, joissa ilmausta käytetään päämerkityksessä, käännetään sillä tavalla. Tuloksena olisi ilmeisesti seuraavaa: taulukko 2 seuraavalla sivulla 344.

Muissa kirjeissä vastaava ilmaus voitaisiin kääntää seuraavasti: ”jotka ovat Kristuksen Jeesuksen omia” (Room. 8:1), ”Kristuksen omana” (Room. 9:1), ”Kristuksen omia” (Room. 16:7), ”Kristuksen pyhittämiä” (1. Kor. 1:2), ”Kristuksen omina” (1. Kor. 3:1), ”Kristuksesta osallisina” (1. Kor. 15:22), ”on Kristuksen oma” (2. Kor. 5:17).

Ilmaus *ek* (prepositio) + *lain teot* on usein käännetty epäidiomaattisesti. Ensin idiomaattinen käännös:

TAULUKKO 2

Jae	KR 1992	Johdonmukainen käännös
Gal. 1:22	Juudean kristillisissä seurakunnissa	ei muutosta
Gal. 2:4	vapaus, jonka olemme Kristukselta Jeesukselta saaneet	vapauttamme, joka meillä on Kristuksen omina
Gal. 2:17	jotka tahdomme tulla vanhurskaiksi Kristuksessa	jotka tahdomme tulla vanhurskaiksi Kristuksen omina
Gal. 3:14	kansat Kristuksen Jeesuksen yhteydessä	kansat Kristuksen Jeesuksen omina
Gal. 3:26	olette Jumalan lapsia, kun uskotte Kristukseen Jeesukseen	olette Jumalan lapsia, Kristuksen omia, koska uskotte häneen
Gal. 3:28	Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi	Kristuksen omina te kaikki olette yksi
Gal. 5:6	Kristuksessa Jeesuksessa on yhden-tekevää	Kristuksen Jeesuksen omille on yhden-tekevää

GAL. 2:16

- KR 1992: tekemällä lain vaatimia tekoja
- RK 2012: tekemällä lain vaatimia tekoja

Sitten RK 2012:n epäidiomaattinen käännös:

GAL. 3:2

- KR 1992: tekemällä lain vaatimat teot
- RK 2012: lain teoistako

On epäjohdomukaista, että RK 2012 kääntää saman ilmauksen ensin idiomaattisesti ja sitten epäidiomaattisesti. Jos on oikein kääntää idiomaattisesti kerran, silloin on myös oikein kääntää se aina idiomaattisesti. Jos idiomaattinen käännös on väärä, se on aina väärä. Tässä asiassa ei ole keskitietä.

Ilmaus *dia* (prepositio) + *usko* on usein käännetty epäidiomaattisesti. Kreikan *dia*-prepositiolla on useita merkityksiä, joista kaksi on olennaisia tässä yhteydessä : a) väline: asia tai henkilö, jonka välityksellä jotakin tapahtuu, b) syy, jonka perusteella jotakin tapahtuu. Merkitys a) voidaan suomeksi kääntää 'uskomalla'. Merkitys b) voidaan kääntää 'koska uskotte' (Liljeqvistin sanakirja).

GAL. 3:26

- KR 1992: olette Jumalan lapsia, kun uskotte Kristukseen Jeesukseen
- RK 2012: olette uskon kautta Jumalan lapsia

Itse kääntäisin koko jakeen: ”Olette kaikki Jumalan lapsia, Kristuksen omia, koska uskotte häneen.”

Ymmärrettävyys

Kreikan sana *sarx* 'liha' on tuottanut vaikeuksia sanatarkeissa käännöksissä, koska niissä kukin sana pyritään kääntämään aina vain yhdellä kohdekielisellä sanalla, vaikka sillä alkukielessä olisi monta merkitystä. Sana *liha* esiintyy Galatalaiskirjeessä seuraavasti: taulukko 3, viereinen sivu 345.

Molemmat käännökset epäonnistuvat ja ovat epäjohdonmukaisia. RK 2012 aloittaa hyvin jättämällä sanan *liha* pois: ”Eihän kukaan” ilmaisee selvästi, että kyse on ihmisistä. Sanaa *ihminen* ei tarvitse lausua ääneen, kuten KR 1992 tekee. Seuraavassa kohdassa käännetään kuitenkin sanatarkesti ”elän lihassa”. Tulee mieleen Paavalin lausuma galatalaisille (5:7): ”Te etenitte

TAULUKKO 3

Jae	KR 1992	KR
Gal. 2:16	Eihän kukaan ihminen	Eihän kukaan
Gal. 2:20	jota tässä ruumiissani vielä elän	elän lihassa
Gal. 3:3	omin avuin	lihanko mukaan
Gal 4:13	sairastumiseni vuoksi	ruumiillisen heikkouteni takia
Gal 4:23	luonnonjärjestyksen mukaisesti	lihan mukaan
Gal 5:13	itseks luonto	lihalle
Gal. 5:19	lihan aikaansaannokset	lihan teot
Gal. 5:24	vanha luonto	lihansa
Gal. 6:8	kylvää siemenen itsekkyyden peltoon, korjaa siitä	kylvää lihaansa, niittää lihasta turmeluksen
Gal. 6:12	ihmisten keskuudessa	ihmisten keskuudessa
Gal 6:13	siitä, mitä teille on tehty	teidän lihastanne

jo hyvää vauhtia. Kuka teidät on pysäyttänyt?”

KR 1992 on myös epä johdonmukainen. Se kääntää *sarx*-sanana saman merkityksen kolmella eri vastineella: *itseks luonto*, *vanha luonto* ja *liha*.

Jos tietyn sanan tietyn merkityksen voi kerran kääntää idiomaattisesti, ei ole mitään järkeä kääntää toisessa paikassa sanatarkasti. Jos taas koetaan, että on väärin kääntää idiomaattisesti, silloin pitää aina kääntää sanatarkasti. Horjumisen puolelta toiselle ei ole eduksi.

GAL. 1:16

- KR 1992: Poikansa ilmestyä minulle
- RK 2012: ilmaista minussa Poikansa

RK 2012:n ilmaus ”ilmaista minussa Poikansa” on käsittämätön. Se johtuu siitä, että alkutekstissä on *en-prepositio + minä*: ’minussa’. Kyseessä on kuitenkin ilmiselvästi Damaskoksen tien tapahtuma, jossa Jeesus ilmestyi Paavalille. Ainoa oikea käännös on merkityksen mukaan ”Poikansa ilmestyä minulle”.

GAL. 3:11

- KR 1992: uskosta vanhurskas saa elää
- RK 2012: vanhurskas elää uskosta

KR 1992:n käännös on selkeämpi, koska siitä ilmenee, miten tai millä perusteella ihminen vanhurskautuu. RK 2012:n käännös jättää sen auki. Kirkkohistoriallisesti juuri tämän kohdan oikea ymmärtäminen oli avain **Martti Lutherille**. Tämä oli uskonpuhdistuksen sisältöperiaate. Siksi tämän kohdan oikea kääntäminen ei ole pikkuasia. Tosin jälleen kerran on otettava huomioon, että jo KR 1938 käänsi: ”vanhurskas on elävä uskosta”.

GAL 5:5

- KR 1992: Koska me uskosta olemme saaneet Hengen, odotamme hartaasti, että toivomme toteutuisi ja me saavuttaisimme vanhurskauden.
- RK 2012: Mutta me odotamme Hengessä uskon kautta sitä vanhurskautta, jota toivomme.

Puuttumatta merkitykseen on selvää, että KR 1992 on ymmärrettävämpi kuin RK 2012.

Yhdistelmä

Molemmat käännökset ovat käyttökelpoisia. KR 1992 mieltää itsensä idiomaattiseksi tai dynaamiseksi. Sellainen se ei kuitenkaan ole, koska tärkeitä termejä kuten *vanhurskauttaminen* on jätetty avaamatta ja kääntämättä helppotajuisesti ja sitä vaivaa epäjohdonmukaisuus. Jäämme vielä odottamaan täysin idiomaattista käännöstä suomen kielelle.

RK 2012 on itseymmärryksensä mukainen. Se saavuttaa tavoitteensa olla muokattu kirjaimellinen käännös. Sen tarkoituksena oli olla lähellä Vanhaa kirkkoraamattua. Siinä se on onnistunut. Sitä vaivaa kuitenkin epäjohdonmukaisuus. Joskus sama alkukielinen ilmaus käännetään kirjaimellisesti, joskus idiomaattisesti.

KR 1992 voittaa RK 2012:n kieliasultaan, koska se on ensimmäinen todella suomenkielinen raamatunkäännös. Muut ovat olleet enemmän tai vähemmän ruotsin vaikutukselle alttiita. Sen suurin etu on sen hyvä suomen kieli. Se vie pisteet idiomaattisuudessa. Tarkkuudessa se mielestäni on samaa luokkaa kuin RK 2012. Ymmärrettävyydessä KR 1992 vie pidemmän korren. Se ei ole yllättävää, koska idiomaattisia käännöksiä on usein helpompi ymmärtää.

KR 1992:n suurin puute on epäjohdonmukaisuus. Kunkin sanan tietty merkitys on käännettävä yhdellä tavalla johdonmukaisesti. Tässä ei ole syytä suoda taiteellisia vapauksia.

Olisi hyvä, jos jokaisella kielellä olisi vähintään kaksi käännöstä: yksi idiomaattinen ja yksi muokattu kirjaimellinen. Silloin idiomaattisen avulla voitaisiin päästä helposti selville Raamatun sanomasta ja kirjaimellisemmän avulla alkutekstin tavasta esittää asioita. Raamattupiireissä niitä voisi tutkia rinnakkain.

On ajan haaskausta hyökätä käännöksiä vastaan. Toista kehuessa ei tarvitse toista haukkua epäluotettavaksi. Kun nykyinen

Vanha kirkkoraamattu ilmestyi, se haukuttiin lyttyyn. Kului vain muutamia vuosikymmeniä, kun siitä oli ihmisten mielessä muovautunut erittäin luotettava käännös. Kun KR 1992 oletettavasti korvataan uudella ehkä 50 vuoden kuluttua, kansa taas lyö lyttyyn uusimman käännöksen ja ylistää KR 1992:n luotettavuutta. Jos sanotaan, ettei RK 2012:ta kannata lukea, koska se ei ole luotettava, sanotaan itse asiassa, ettei Raamattu ole luotettava. Suomessa ei ole yhtään epäluotettavaa Raamattua.

Kaikissa käännöksissä on omat vikansa ja puutteensa. Itse olen ollut mukana kääntämässä Raamattua Kaakkois-Aasiassa. Olen varma siitä, että siinäkin käännöksessä on puutteita. Jos joku haluaa kritisoida suomenkielisiä käännöksiä, opiskelkoon ensin alkukieliä, kääntäköön itse Raamattua ja kuulkoon siitä palautetta.

Usein sanotaan, että kirjaimellinen käännös on parempi, koska se jättää tulkinnan saarnaajan tai lukijan tehtäväksi. Aiheellinen kysymys silloin on, onko tulkinta luotettavissa käsissä. Jos tutkii harhaoppeja maailmalla, voi havaita, että ne pitävät kirjaimellisista käännöksistä, koska niitä voi tulkita niiden vaikeatajuisuuden takia mihin suuntaan tahansa. Mielestäni on parempi jättää tulkinta käännöskomitealle, jonka asiantuntemus on taattu. Kun kuitenkin on olemassa kirjaimellinen käännös, siitä lukija voi tarkistaa, miten kauas tulkinnan polkua idiomaattista käännöstä tehtäessä on edetty.

Idiomaattisen käännöksen ongelmana on juuri tulkinnan määrä. Mitä helppotajuisempaa käännöstä halutaan, sitä enemmän sitä pitää kääntää auki. Kun kuitenkin mahdollisia tulkintoja on paljon, idiomaattiset käännökset voivat poiketa toisistaan suurestikin. Siksi on hyvä, että voi lukea myös kirjaimellisia käännöksiä.

Molemmat käännökset ovat lukemisen arvoisia, mutta jos lukee vain yhtä, suosittelen Uutta kirkkoraamattua. ●

Vuonna 1964 perustettiin järjestö nimeltä Ylioppilaslähetys. Myöhemmin nimi päivittyi nykyiseen muotoonsa Opiskelija- ja Koululaislähetys (OPKO). Vuosi 2014 on siis OPKOn historian kannalta merkittävä vuosi, jolloin järjestömmme saavuttaa kunnioitettavan 50 vuoden iän.

Luvassa on paikallisjuhlia, juhlavuoden leiriä, vanhojen työntekijöiden tapaamisia ja muuta mielenkiintoista. Jos haluaisit olla suunnittelemassa juhlallisuuksia omalle paikkakunnallesi, ota yhteys juhlavuoden koordinaattoriin: ilkka.kontturi@opko.fi, p. 044 733 1540.

Juhlavuoden tapahtumia:

Ma 6.1. klo 10 Juhlavuoden avaus, Messu Espoonlahden kirkossa, liturgia: Jouni Turtiainen, saarna: Jussi Miettinen. Messun jälkeen lounas, ohjelmaa ja kakkukahvit. Ilmoittautumiset lounaalle ja kakkukahveille 22.12. mennessä (opiskelijat ja koululaiset 9€ muut 14€), p. (09) 612 9940 (ma-pe klo 9-15) tai opko@opko.fi.

Pe 4.4. Opiskelijatilaisuus ja iltamessu, Tuomiokirkko, Hki

La 5.4. Pääjuhla Astoria-salissa, Annankatu 6, Hki

Su 6.4. klo 10 Juhlajumalanpalvelus, Vanha kirkko, Hki

Katso lisätiedot juhlavuodesta sekä paikallisjuhlien ajat:

www.opko.fi/juhlavuosi

Pääjuhla pidetään la 5.4. juhlallisessa Astoria-salissa.

Tule mukaan tukemaan OPKOn työtä!

Tarvitsisimme erityisesti tukeasi loppuvuodelle. Jos tuet jo OPKOa, olisiko sinulla mahdollisuus antaa ylimääräinen lahja? Lahjan voit osoittaa tilille viitenummerolla 5050. Kiitos!

Keräystili: FI26 8318 6710 0053 04

Viite: 5050

Kriisin sukupolven teologia eksyksissä – aatehistoriallisia pohdintoja Heikki Räisäsen näkemyksistä

Timo Eskola

Artikkeli perustuu **Timo Eskolan** kirjaan *Tulkinnan kahleissa: Heikki Räisäsen rosoinen Raamattu* (Perussanoma 2013). Laajempi tutkimus *Beyond Biblical Theology: Sacralized Culturalism in Heikki Räisänen's Hermeneutics* (BINS 123. Leiden: Brill. 2013) on juuri julkaistu Hollannissa.

Eskola pitää Perustan teologisilla opin-
topäivillä torstaina 2.1. klo 16 työpajan aiheesta Miten merkitys katosi teologiasta: Berger, Räisänen ja tiedonsosiologia.

Keskustelua emeritusprofessori **Heikki Räisäsen** uusimmasta kirjasta *Mitä varhaiset kristityt uskoivat* on käyty tähän mennessä jonkin verran, mutta se on jäänyt kovin pinnalliseksi. Olennaista kirjassa ja sen takana olevassa teologiassa on se pitkä linjaus, jota tekijä on kauan ja määrätietoisesti rakentanut. Hän on raamatuntulkinnassaan luonut vuosien varrella voimakasta uskonnon uudelleentulkintaa. Hän ei ole tyytynyt arvioimaan Raamatun historiallista syntyprosessia tai selittämään yksittäisiä Uuden testamentin kirjoja. Sen sijaan hän on ollut aina kiinnostunut uskonnon perimmäisestä luonteesta. Tästä hän on tarjonnut kirjoissaan sosiologisen tulkinnan.

Jo lähtökohdat erottavat Räisäsen monista muista teologeista. Hänen mukaansa Raamattu ei ole inspiroitu eikä sisällä edes tradition muovaamaa Jumalan ilmoitusta. Räisäsen Raamattu on yksinkertaisesti ihmisten uskontulkinnan kooste, laaja ”luonnollisen uskonnon panora-

ma”. Kyse on vain ihmisten henkilökohtaisista kokemuksista. Siksi yksi raamatunkohta sanoo hänen mielestään muuta kuin toinen. Raamatussa mikään ei yhdistä eri osia sisällöllisesti. Samasta syystä kenenkään ei pitäisi nykyään sitoutua mihinkään antiikkiseen käsitykseen ihmisestä ja todellisuudesta.

Humanismin toiveikkouden romahduksesta

On monia selviä esimerkkejä siitä, että Räisänen on vuosien varrella luopunut kristillisistä opeista. Erityisen sijan saa hänen käsityksensä ihmisyyden luonteesta. **Darwiniin** vedoten hän toteaa, että ajatus syntiinlankeemuksesta on mahdoton. Synti ei hänen mielestään ole hyödyllinen tapa kuvata ihmisen elämistä eikä toimintatapoja. Vaikka hän tarjoaa melko vähän vastineita hylkäämilleen näkemyksille, kysymyksessä ihmisyydestä hän palaa yleensä 1900-luvun alun humanismiin. Hänen mukaansa tiedostavien ihmisten tulee pyrkiä elämään vastuullisesti, vaikkeivät he tietäisikään, mikä on tällaisen käyttäytymisen varsinainen peruste.

Näkemyksellään Räisänen peilaa melko tarkasti menneen vuosisadan rationalistista ihmiskäsitystä. Valistus, johon Räisänenkin mielellään vetoaa, luopui synnin käsitteestä ja halusi selittää ihmiselämän myönteisemmällä tekijöillä. Yleensä neuvoksi annetaan pyrkimys totuuteen ja oi-

keudenmukaisuuteen. Raamatusta saetaan yhä lainata lähimmäisenrakkauden ja ihmisystävällisyyden ajatuksia. Peruskäytännön todellisuudesta on kuitenkin muuttunut. Ihminen ei ole vastuussa Jumalalle, eikä Jumala myöskään voi vaatia ihmistä tilille synneistä.

Laimean humanismin tarjoama vastine on kuitenkin joutunut juuri 1900-luvulla suurimpaan kriisiinsä. Kristillisestä perinteestä ja arvoista luopunut kulttuuri nostatti Euroopassa sellaisen maailmanpalon, että sen synnyttämiä ahdistuksia selvitellään vielä 2000-luvulla. Ihmisen raakuus ja silmitön pahuus ovat ilmiä. Naturalistinen ihmiskuva ei pelasta ketään tästä todellisuudesta. Edes siirtyminen sosiaalidarvinismiin ei auta ajattelevia ihmisiä. Pahuus on manifestoitunut keskellämme ja dokumentoitu yksityiskohtaisen realistisesti.

Tästä näkökulmasta katsoen on erikoista, että Raamatun näkemyksistä irtautuva Räsänen sulkee silmänsä aikansa historialta. Ilmeisesti teologinen paine kristillisen näkemyksen hylkämiseen on suurempi kuin intellektuaalinen tarve selittää oman aikakauden kriisejä. Tämä ei tietenkään kuulosta johdonmukaiselta, vaikka samalla onkin todettava, että pääosa nykyisistä humanistien puheenvuoroista päättyy samaan. Varsinainen kysymys ihmiskuvasta jää Räsäselä kuitenkin vastaamatta: miten hyvänä ihmistä voi tällaisen tilanearvion jälkeen enää pitää?

Kriisin vuosisata ja ahdistuksen filosofiat

Aatehistoriallisesti Räsänen näyttää jääneen 1800-luvun lopulle. Hän on hyvin uskontokriittinen ja kehittää sosiologista selitystä uskonnolle ilmiönä. Häneltä puuttuu kuitenkin kaikki se pohdinta, johon keskustelu kehittyi 1900-luvulla, nimittäin ahdistuksen filosofian näköala.

Hän ei osallistu toimikautensa vakavimpaan eurooppalaiseen keskusteluun ihmisyydestä. Menneen vuosisadan suuret nimet kuten **Heidegger, Derrida ja Foucault** ovat kaikki kriisin tulkkeja. Samaa julistavat kirjallisuuden puolella esimerkiksi **Camus, Sartre, Mauriac ja Böll**. Räsäsen käsittelemien suurten kysymysten keskellä olisi odottanut kommenttia tuskan tulkkien näkemyksiin.

Eurooppalainen älymystö ajautui maailmansotien johdosta sellaiseen kriisiin, että merkitys katosi kulttuurista. Suuret kertomukset kuolivat. Heideggerin mukaan mikään empiirinen kuvaus maailmasta ei ole tosi. Valtaosa kielestä on ”turhaa puhetta”. Derridan mukaan kieli ei edes ulotu itsensä ulkopuolelle. Foucault täydensi kuvaa selittämällä, että ihmisryhmillä on vain puhetapoja, diskursseja, joiden avulla yhteisöissä pelataan valtapelejä. Merkitys on kadonnut. Ero Räsäseen on siinä, että hänen mukaansa vain uskonnollisesta kielestä on hävinnyt merkitys.

Kun merkitys oli ensin kadonnut kielestä, se katosi seuraavaksi myös ihmisyydestä. Länsimainen ihminen ei näiden ajattelijoiden mukaan enää elä Jumalan luomassa maailmassa. Perustetta lopulliselle totuudelle tai edes pysyvälle persoonallisuudelle ei ole. Siksi filosofia jäsenyksi postmodernismiksi: arvojen ja aatteiden tilalle tulivat kokemus ja ruumiillisuus. Nämä olivat viimeiset tekijät, joilla oli yksilölle edes jotain pysyvyyttä. Varsinaista pysyvää merkitystä niilläkään ei tosin enää ole. Sukupuolta pidetään rakennelmana ja perhettä väkivaltaisena instituutiona. Kainen voi muuttaa muuttamalla diskurssia.

Räsänen ei näiden arvioiden valossa ole kovinkaan ajankohtainen teologi. Luopuessaan teologina ja pappina synnin käsitteestä hän jättää selittämättä pahuuden. Sen todellisuuden hän kyllä kirjoissaan tunnustaa ja kirjoittaa

ahdistuneesti Auschwitzista ja Hiroshimasta. Räisäselle pahuudella ei kuitenkaan ole tekijää, ellei tekijäksi sitten nimitä oletettua Jumalaa, jota tosin ei persoonana ja historiassa toimivana olentona ole olemassa. Näiltä osin Räisänen itse asiassa sortuu samaan virheeseen kuin eräät aikamme uusateistit: hän vetoaa paahan vain voidakseen hylätä perinteisen teologian. Itse pahuuden ongelman hän jättää käsittelemättä ja siirtyy ongelmattomasti kuvitelmaan lähimmäisenrakkauten tarpeesta. Tuota tarvetta ei kukaan kiistä, mutta toive siitä ei ole ratkaisu.

Olisi siis ollut johdonmukaista, jos Räisänen olisi itsekin kulkenut kohti käsitystä kaiken merkityksen katoamisesta. Näin hän sijoittuisi selkeämmin 1900-luvun aatemaailmaan. Sitä hän ei kuitenkaan tee. Sen sijaan Räisänen palaa ”suureen totuuteen”. Hän yrittää tarjota täydellisen sosiologisen selityksen uskonnosta ja sen perimmäisestä luonteesta. Näillä näkemyksillään hänet voitaneen luokitella lähinnä eräänlaiseksi vanhan polven rationalistiksi.

Opit uskonnollisena väkivaltana

Ihmiskäsityksen lisäksi Räisänen tarttuu moniin muihinkin opillisiin kysymyksiin. Jossain mielessä ne linkittyvät hänen näkemykseensä ihmisyydestä ja maailmasta. Hänen kritiikkinsä tärkeimpänä kohteena on jo 40 vuoden ajan ollut kysymys Jeesuksen paluusta, ”toisesta tulemisesta”. Teologisissa artikkeleissaan ja kirjoissaan hän on tavan takaa esittänyt, että Jeesuksen paluun viivästyminen on kirkon suurin kriisi. Siirtyminen moderniin maailmankuvaan on viimein osoittanut lopullisesti, että Kristus ei koskaan palaa. Tuomion päivää ei tule. Ei ole taivasta eikä helvettiä. On vain tämä ”luonnollinen” maailmamme.

Onkin hyvin odotettua, että Räisänen uudistettu ”teologia”, jolle hän tuskin enää itse antaisi tätä nimeä, jäsentää perinteiset opinkohdat uudella tavalla. Jeesus ei hänen mukaansa tule takaisin eikä ota ketään tuomiolle. Ihmisessä ei tosin ole mitään tuomittavaakaan, koska syntiä perinteisessä mielessä ei ole olemassa. Koska ei ole syntiä, on luontevaa ajatella, ettei Jeesus ole Jumalan Poika, joka kuolisi uhrina koko maailman syntien tähden. Räisänen kirjoittaa kuin piispa **Spong** vuosikymmen sitten. Nykyihmistä ei saa sitoa mihinkään menneeseen kuvitelmaan uskonopeista. Ajatuksen täytyy olla yhtä vapaa kuin ihmisen itsensä.

Ei liene yllätys kenellekään, että kaiken tämän jälkeen opillisuus on Räisäselle kielteinen asia. Hänen viimeisimmässä teoksessaan tätä aihetta käsittelee kokonainen luku. Hän pitää oppeja lähinnä lyömäaseina, joilla kristityt ovat vuosidasta toiseen turmelleet toisiaan. Oikeaoppisuus on Räisänen mukaan ahdasmielisyyttä. Hän pitää sitä väkivallan merkinä ja hengellisenä alistamisena. Koska hänen sosiologinen uskonnontulkintansa johtaa hänet pitämään kunkin sukupolven uskonnollisia käsityksiä vain vaihtuvina mielipiteinä, mitään pysyvää oppia ei voi olla olemassa. Siksi luovan uskonnollisuuden olisi hänen mukaansa taisteltava jopa oman perinteensä oppeja vastaan.

Kirjassaan *Mitä varhaiset kristityt uskoivat* ja sen englanninkielisessä versiossa Räisänen tarjoaa värikkäitä esimerkkejä siitä, miten fundamentalistinen mieli on hänen mukaansa myrkyttänyt lähes koko kristillisen historian. Kirkon oppihistoria on hänelle lankeemuksen historia. Sen tilalle hän ehdottaa vapaamielistä uudelleentulkintaa, joka on valmis purkamaan kaikki perinteiset uskonkäsitykset ihmiskäsityksestä alkaen. Hänellä on suorastaan romanttinen kuvitelma siitä, että vain yhteiskunnan välienselvittely ih-

misyyttä turmelevan uskonnollisuuden kanssa voi auttaa ihmiskuntaa kehittymään oikeudenmukaiseksi ja tasa-arvoiseksi.

Tosin ei ole selvää, miksi jäljelle jäävää yhteiskuntaoppia pitäisi enää nimittää uskonnoksi. Muut tämän suunnan ajattelijat eivät nimittäin tehneet niin. Esimerkiksi **Kant** odotti uskontojen muuttuvan kulttuuriksi. Myöhemmin kulttuuriprotestantit puhuivat myönteisestä maallistumisesta. Räsäsen mallissa ei ole jäljellä oikeastaan mitään uskonnollisia elementtejä, ei sakramenteja, ei pelastusoppia, ei Jumalaa eikä Vapahtajaa. Ehkä hänenkin olisi johdonmukaisempaa alkaa puhua eettisestä yhteiskunnasta, joka korvaa uskonnon. Ongelmana voi olla, ettei humanismi ole kyennyt luomaan tällaista yhteiskuntaa vaan pikemminkin sen irvikuvan. Uusi projekti ei ole meidän maailmassamme uskottava.

Kirkkomuseon porstuassa

Oman mielenkiintoisen pohdintansa aiheuttaa Räsäsen käsitys siitä, että uskonnon uudet tulkinnat ovat aina väistämättä jännitteessä aikaisempien uskomusten kanssa. Hän katsoo, että kunkin aikakauden varsinaisen uskonto on se, jonka yhteiskunta tuottaa ulkoistaessaan itselleen symbolimaailman uskonnollisina pidetyille käsitteille. Sosiologisessa tulkinnassaan hän seuraa **Peter Bergeriä** ja tämän ajatusta kehittyvän uskonnon ”harhaoppisesta luonteesta” (nk. hereettinen imperatiivi). Kriisien kautta uusissa kulttuuritulanteissa syntyneet käsitykset ovat väistämättä ristiriidassa aikaisempien tulkintojen kanssa, ja niin niiden tuleekin olla. Weberiläisittäin nimittäin kunkin ajan kulttuuri tuottaa aina sille sopivan uskonnon. Mikä silloin on tradition ja uudelleentulkinnan välinen suhde?

Räsäsen ajattelee, että traditio joutuu väistymään. Nykyisissä yhteiskunnissa on tosin vielä paljon kirkkoja, jotka pitäytyvät vanhoihin tunnustuksiinsa. Niillä ei hänen mielestään ole kuitenkaan enää arvoa, koska ne eivät ole avoimia uudelleentulkinnalle. Siksi vanhat kirkot ovat hänen mukaansa eräänlaisia museoita, jotka säilyttävät menneiden vuosisatojen muistoja. Niissä voi käydä nostalgista syistä, mutta uskonnollista arvoa niiden esillä pitämällä asioilla ei ole. Hän jopa väittää, että perinteen kahleissa uskonnosta voi tulla vaarallista. Kirkosta voi tulla henkisen väkivallan keskus, mitä ei pidä enää hyväksyä.

Näistä syistä Räsäsen itse ei samastu minkään kirkkokunnan uskonkäsitykseen. Hän pysyy kyllä Suomen evankelisluterilaisen kirkon pappina mutta lähinnä tunnesyistä ja tavan vuoksi. Hän on julki-suudessa kutsunut itseään kulttuurikristityksi. Se on johdonmukainen nimitys tilanteessa, jossa kristinuskon uskotaan olevan sisäisesti kuollut. Samanlaiseksi kulttuurikristityksi on ilmoittautunut moni muukin kirkkomme pappi.

Näkemyksillään Räsäsen samalla symboloi jälkikristillisen Suomen kansalaista, jonka käsi on jo kirkosta eroamisen napilla. Usko luterilaisuuden sisältöön on kadonnut. Raamattu ei ole uskonopin perustus. Arvot ovat muuttuneet. Kristinuskon korvautunut löysällä humanismilla. Samalla kokonaistulkinta elämästä, paahuudesta, kriiseistä, toiveista, rakkaudesta ja luottamuksesta on kadonnut. Ainoa ero Räsäsen ja kirkosta vieraantuneen maallikon välillä on siinä, että jälkimmäinen ei – Räsäsen toiveista huolimatta – enää teekään uskonnosta uutta tulkintaa vaan jättää kaiken taakseen. Hereettinen imperatiivi on tullut päätökseensä. Kristinuskon on ainoa synty, josta länsimaisen ihmisen täytyy päästä eroon. ●

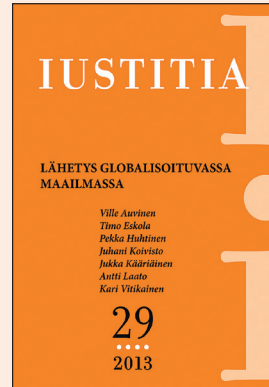
Lustitia 29 Lähetys globalisoituvassa maailmassa

Lähetysteologia on jatkuvassa muutoksessa, kuten on tietysti globalisoituvaa maailmammekin mission ympärillä. Perinteiset lähetyskentät ovat muuttuneet verkostoituneen maailmankylän keskenään yhteydessä oleviksi ytimiksi. Kulttuurit ja uskonnot ovat talouden tavoin jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Pitäisikö toiset kohdata heidän ehdoillaan, vai onko kohtaaminen hedelmällisempää säilyttämällä oma vahva identiteetti?

Missiologiaa käsittelevä numero pohjaa kahteen Suomen teologisessa instituutissa pidettyyn seminaariin, joiden keskeiset aihepiirit on myöhemmin laajennettu artikkeleiksi. Kokoelmassa tohtori Jukka Kääriäinen, Taiwanilla työskentelevä teologi, kirjoittaa luterilaisesta missiologiasta aihetta käsitelleen väitöskirjansa pohjalta. Luterilaisen lähetysteologian identiteettiä pohti edelleen tohtori Pekka Huhtinen omassa artikkelissaan.

STI:n tuore pääsihteeri, tohtori Ville Auvinen kirjoittaa etelän kristillisyydestä. Idän alueita kattaa puolestaan Kari Vitikainen vertailullaan islamin, modernin maailman ja kristinuskon maailmankatsomuksista. Alueellisia haasteita koskevan osion täydentää Juhani Koiviston kirjoitus juutalaislähetysraamattuperustelusta. Kirkkojen Maailmanneuvoston uusin lähetysasiakirja nostetaan kriittisen tarkastelun kohteeksi Timo Eskolan artikkelissa. Lähetysteologian raamatullisia juuria arvioi puolestaan professori Antti Laato Vanhan testamentin osalta, ja Eskola jatkaa samaa aihetta Uuden testamentin puolelta.

Kirjassa on 158 sivua. Hinta 12 euroa (opiskelijat 8 euroa) + postituskulut.

Tilaan Lustitia 29:n
Lähetys globalisoituvassa maailmassa
normaalihinta 12 euroa
opiskelijahinta 8 euroa

Toimitukseen lisätään postituskulut.

Nimi

.....

Osoite

.....

.....

Suomen
teologinen
instituutti
maksaa
postimaksun.

Suomen teologinen
instituutti
Vastauslähetys
Sopimus 5006510
00003 HELSINKI

Sananselitystä

Sananselityksissä käsitellään kirkkovuoden kunkin pyhäpäivän yhtä evankeliumikirjan tekstiä. Selitykset on tarkoitettu sekä sanankuulijoille että sananjulistajien avuksi. Tämä jakso alkaa itsenäisyydenpäivästä ja päättyy laskiaissunnuntaihin, joka aloittaa paastonajan.

Kiitos isänmaasta

JOH 8:31–36

ITSENÄISYYSPÄIVÄ 6.12.

Ensimmäinen tiedossa oleva Suomea koskeva asiakirja on vuodelta 1171. Päävi **Aleksanteri III** lähetti tuolloin Upsalan arkkipiispalle ja eräille muille Ruotsin mahtimiehille bullan, jonka alussa olivat sanat: *Gravis admodum* (‘ylen raskas’). Sellainen oli paavilliselle istuimelle esitetty valitus siitä, että suomalaiset aina vihollisen sotajoukon ahdistaaessa lupaavat säilyttää kristinuskon ja pyytävät sen saarnaajia mutta vaaran väistyttyä kieltävät uskon ja vainoavat pappeja. Asiakirja toteaa: ”Heille tuottaa vastoinkäymisissä turvaa kristityn nimi, jota he myötäkäymisissä pilkkaavat ja kammoksuvat.” Entä nyt 842 vuotta myöhemmin?

Miksi täytyy olla sota, syöpä, konkursi tai kuolema, ennen kuin suomalainen, varsinkin mies, alkaa kysyä Jumalaa ja huutaa taivasta apuun? Myös suomalainen nainen tietää, kuinka mies voi olla kylmä ja kova kuin kivi pellon laidassa. Tämä routainen maako kovetti kyntäjänsäkin? Miksi emme kestä hyvinvointia ja menestystä luopumatta uskostamme ja kristillisistä elämänarvoistamme? Meno on kuin Sodomassa! ”Sinun sisaresi Sodomian synti oli julkea itsekkyyks. Hän vietti tyttäreineen yltäkylläistä ja huoletonta elämää, mutta kurjalle ja köyhälle hän ei avannut kättään. He kävivät yhä julkeammiksi ja ryhtyivät minua uhmaten yhä uusiin iljetävyyksiin, ja silloin minä pyyhkäisin heidät pois.” (Hes. 16:49–50.) Ikioma historian dialektiikkamme näyttää kuljettavan maatumme teismistä antiteismiin. Vieläkö tuhlaajamaa palaa? Jumala katsoo kansaa sen johtajien ja päättäjien läpi.

Talvisodan aikana Tiltu kailotti Lähteen loholla suomalaisille sotilaille: ”Teillä suomalaisilla ei ole muuta liittolaista kuin Jumala yksin.” Pilkatessaan Tiltu sanoi to-

tuuden. Tämä yksi liittolainen kuitenkin riitti ja riittää, mutta ilman häntä ei riitä mikään, eivät edes työt ja rahat, vaikka Suomi on rikkaampi kuin koskaan ennen. Eivät olleet usko ja rukous yksityisasioita talvi- ja jatkosodan aikana. Oli kaksi rintamaa: sotiva eturintama ja työtä tekevä kotirintama. Molemmilla rukoiltiin.

Suomi on rukousten, ihmeiden ja uhrauksien maa. Itsenäistyminen ensimmäisen maailmansodan myllerryksissä oli ihme. Talvisodan ihmeet olivat monet: veljessodan kahtia repimä kansa yhdistyi, ylivoimaisen vihollisen valtausyritys torjuttiin. Torjuntavoitto Kannaksella kesällä 1944 lähes tyhjin käsin, puolen miljoonan pakolaisen asuttaminen, sotakorvaukset! Miksi Stalin säästi avuttoman Suomen? Miksi venäläinen valvontakomission johtaja armahti Suomea, vaikka hänet tunnettiin Viron pyövelinä? Kansallisen itsenäisyytemme tie on viitoitettu rukouksin, uhrein ja ihmein. Kun sota loppui, kotiutettavien joukkojen jäljiltä rautateiden varsilta löytyi Uusia testamentteja. Mihin niitä enää tarvittiin? Sotahan oli ohi. Vai oliko?

Talvisota jatkuu meissä kaikissa. Vihollinen ei nyt tule idästä. Se on tämän maailman ruhtinas, jolla on liittolainen sisimmässämme. Paleltumisvaarassa eivät nyt ole jalat ja kädet vaan sydämet. Epäusko ja sen mukana välinpitämättömyys ja paha olo kasvavat sisältä. Puutetta ei toistaiseksi ole elintarvikkeista, mutta elämän lämpimät perusevät, usko, toivo ja rakkaus, uhkaavat loppua. Ne voi saada vain evankeliumista. Kovasydämisyttä seuraavat kovakorvaisuus, kovanaamaisuus ja lopulta kovakouraisuus. Sen opetti meille naapurimme 70-vuotinen ateismin kokeilu. Jos Jumalan pelko kitketään ihmismielistä, on ihmisiä hallittava pelolla, valheella ja väkivallalla, eikä elämän arvottomuutta, tyhjyyttä ja tarkoituksettomuutta kestä kohdata selvin päin. Vapaus

Jumalasta ja hänen käskyistään johtaa kyllä siihen, ettei kukaan tee enää mitään moraalisesti väärää, mutta seurauksena ovat uudet kahleet ja käskijät, jotka eivät ihmistä säästä.

Kristitty yrittää nähdä, kuinka asiat oikeasti ovat, muttei jää kauhistelemaan maailman menoa. Itsenäisyys ja hyvinvointikin ovat Jumalan lahjoja ja tehtäviä. Kysymykseen: ”Miksi itsenäisyys?” Raamattu vastaa ainakin seuraavasti.

1. Ap. t. 17:26,27. Jumala tahtoo, että ihmisillä on turvallinen isänmaa ja etsitään Jumalaa.

2. 1. Tim. 2:2. Jumalattoman ja kunniantoman kulttuurin riittää erottamaan jumalisesta ja kunniallisesta elämäntavasta usein jo kaksi eettistä kysymystä: Entä jos kaikki eläisivät niin? Toivotko lastesi toimivan niin? Rukous on yhteyttä Jumalaan, tarttumista ojennettuun käteen. Todellisuudessa monia kristittyjäkään ei kiinnosta tuo käsi vaan kädessä olevat lahjat: terveys, onni ja menestys. ”Syvyydestä minä huudan sinua, Herra.” Niin saat todella tehdä.

3. 5. Moos. 8:10–17 ja Hepr. 13:16. Muista ja kiitä Jumalaa. On autettava muita sillä, mitä itsellä on, jotta muutkin pääsisivät siihen, missä itse on.

4. Kirkon kellojen on saatava uusi sointi, ei sellaista, joka ahkerasti niiaillen ja uutterasti pokkuroiden etsii maan mahtavien ja kansan gallupien hyväksyntää, vaan sellaisen kirkon ääni, joka on suolana ja valona, ei säästä sanomaa synnistä ja armosta, asettuu heikkojen puolelle ja antaa äänen niille, jotka tahtovat uskoa, toivoa ja rakastaa.

Kristityn isänmaallisuutta on työ kaiken sen hyväksi, mikä rakentaa tervettä ja oikeudenmukaista yhteiskuntaa. Jostakin syystä taistelu kansan sielusta kulminoituu elämän kunnioittamisen, avioliitto- ja perhe-elämän ja mammonajumalan rintamalohkoille. Siellä on torjuttava, missä

on vyörytys. Ei hyödytä olla reipas ja rohkea niillä rintamaosilla, joilla ei ole taisteluakaan. Se, mikä on kristillisesti oikein, on myös terveellisintä ja onnellisinta ihmiselle ja oikeudenmukaisinta ja turvallisinta yhteiskunnalle. Raamatun profetia kuvaa antikristusta, joka puhuu Jumalaa vastaan, vainoaa uskovia ja pyrkii muuttamaan ajat ja lait (Dan. 7:25). Kuinka monta kertaa olemme kuulleet todistelun: ”Aika on muuttunut. Se, mikä koski Raamatun aikaa, ei koske enää meitä.” Katso muksellisesti sitoutumaton, arvoneutraali valtio on harha, sillä aina vallitsevat jotkin arvot. Ellei ole Jumalaa, on epäjumalat. ●

Keijo Rainerma

Rovasti, Kankaanpään kirkkoherra

Kuninkaasi tulee kunniasa

LUUK. 12: 35–40

2. ADVENTTISUNNUNTAI 8.12.

Kristuksen kaksi tulemusta. Valtaosa adventinajan ja joulun teemoista liittyy Jeesus-lapsen syntymään ja seimen ihmeeseen. Näistä yleensä painottuvat teemat, joihin liittyy tunnelmaa, nostalgiaa ja perinteitä. 2. adventti kuitenkin nostaa esiin toisen puolen adventista. *Adventus Domini* (’Herran tuleminen’) muistuttaa Jeesuksen kahdesta tulemisesta. Ensimmäinen, josta 1. adventti puhuu, on kuninkaamme tuleminen nöyränä ja köyhänä seimen lapsena kärsimään. Päivän evankeliumi kuitenkin puhuu kuninkaan toisesta tulemisesta, hänen paluustaan kunniasa.

Ensimmäinen tuleminen seimen lapsena julistaa ristin teologiaa, Vanhurskaan alentumista ja kärsimystä. Jeesus tuli silloin nöyränä ja hiljaisena. Rakkaudesta meitä kohtaan hän suostui pieneksi, avuttomaksi vauvaksi. Hän otti päälleen kaikki ihmisenä olemisen vaivat: hampaiden puhkeamisen, kasvukivut, nälän ja väsymyksen, lopulta pilkan ja ruoskinnan sekä naulat teloituspuussa. Mutta kun Jeesus

kerran palaa, hän ei synny uudestaan lapsiksi köyhään perheeseen. Silloin ei häntä pilkata eikä haavoiteta. Silloin on Jeesuksen nimeä kunnioittaen kaikkien polvistuttava, kaikkien niin taivaassa kuin maan päällä ja maan alla, ja jokaisen kielen on tunnustettava Isän Jumalan kunniaksi: ”Jeesus Kristus on Herra.” (Fil. 2:10–11.) Tämä valta ja voima ja herruus näkyvät päivän evankeliumissa.

Palvelija ja isäntä. Kun Jeesus syntyi ihmiseksi Juudean Betlehemissä joulu-evankeliumin kertomalla tavalla, hän oli Herran kärsivä palvelija. Hän itsekin puhui itsestään palvelijana: ”Ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi kaikkien puolesta” (Matt. 20:28). Päivän evankeliumissa ääni on toinen: hän ei ole palvelija vaan Herra ja tiukka isäntä. Kun hän saapuu, hän odottaa, että hänen palvelijansa valvovat nenä ikkunassa odottamassa, milloin hän suvaitsee lähteä juhlista ja palata kotiin. Siinä pitää palvelijaparkojen olla täysissä pukeissa valveilla keskellä yötä. Muuten tulee tupenrapinat.

Pitääkö meidän pelätä Jeesuksen toista tulemistä? Tuleeko joku ihan toinen Jeesus kuin lempeä Nasaretin mies, johon olemme tottuneet turvautumaan ja luottamaan kaikessa hädässä? Tarkoittaa-ko päivän ”evankeliumi”, että tulossa on ankara isäntä, jota on vaikea miellyttää? Tuskin aivan näinkään. Vertaukset kertovat aina jotakin olennaista, mutta loppuun asti niitä ei voi soveltaa.

Yö ja päivä. Kun Jeesus puhuu isäntää odottelevista palvelijoista, asia on samoin. Tavallisesti yö on nukkumista varten, mutta Jeesus tarkoittaa hengellistä välinpitämättömyyttä, synnin unessa nukkumista, joka on monen ihmisen osa, silmien ja sydämen sulkemista Jumalalta ja lähimmäiseltä. Evankeliumin jatko tarkentaa, ettei pahinta ole nukahtelu, kun kerrotaan palvelijoista, jotka isännän

poissa ollessa äityvät juopottelemaan ja remuamaan isännän omaisuudella ja vieläpä pitelevät pahoin niitä, joita heidän tulisi auttaa. Heidän käy perin kehnosti, kun heidän isäntänsä palaa. Isännän odottelu on siis Jeesuksen odottamista, elämistä sillä tavalla, että Jeesus saa olla meille tärkeä jo nyt, kun emme vielä saa katsella häntä kasvoista kasvoihin. Kyseessä on elämämme tärkein asia. Siksi evankeliumi on tässä vakava.

Joskus on helppoa elää Jeesusta odottaen, joskus vaikeaa. Kun varhaiskristityt kääntyivät kristityksi ja ottivat kasteen, he tiesivät tekevänsä sen henkensä uhalla. Kristittynä olemisesta oli lain mukaan määrätty kuolemantuomio. Tilanne on sama nykyäänkin joissain ankarasti islamilaisissa maissa. Toisinaan taas ei ole ollut juuri muuta vaihtoehtoa kuin olla kristitty, vähintään nimellisesti. Yö on hyvä kuva ajalle, jossa ”tämän maailman ruhtinas” saa mellastaa. On luonnollista nukkua, elää kuten muutkin, toteuttaa itseään ja polkea lähimmäistä. Yöllä valvominen tekee ihmisen oudoksi ja erilaiseksi.

Kun Jeesus tulee toisen kerran, hän tulee näkyvällä ja vastaansanomattomalla tavalla. Silloin Jumalan valtakunta toteutuu täydellisesti. Silloin ei ole mitään keskeneräistä tai puutteellista tai melko hyvää. Kaikki on puhdasta ja täydellistä. Silloin saa vain levätä, olla ja iloita kaikesta siitä hyvästä, mitä Isä on lapsilleen valmistanut. Herramme on saapuessaan sama rakastava Jeesus, vaikka hän onkin koko universumin Herra. J. 37 kertoo kokeuttavasti Herrasta, joka asettuu palvelemaan ja ruokkimaan palvelijoitaan. Päivä saapuu, sitä ei voi estää. Silloin väistyvät yön kauhut ja väsymys. Maranatha, Herramme, tule! ●

Lauri Vartiainen

Pastori, Suomen Raamattuopiston
vararehtori

Tehkää tie Kuninkaalle!

MATT. 11: 11–19

3. ADVENTTISUNNUNTAI 15.12.

Johannes Kastaja tulee aina yhtä yllättäen keskellä adventtia kuin lumi Helsingin kaupungille tai VR:lle. Johanneshan kuuluu meidän mielestämme juhannukseen. Mitä tekee keskellä joululauluja ja jouluvalmistelujamme tuo rauhan häiritsijä, joka puhuu kirveestä puun juurella (tarkoittamatta joulukuusen hakuja) ja pilaa parannussaarnoillaan Herodeksen uudellaiset perhejärjestelyt?

Johannes oli tienraivaaja, oikea rai-vaustraktori. Kunnon juhla tarvitsee kunnon valmistelut. Siksi ne perheen äidit ovat oikeassa, jotka siivoavat kunnolla ennen joulua. Tietysti on hyvä pysyä koh- tuudessa – ei ole pakko siivota komeroa, jos ei aio viettää jouluaan siellä – mutta valmistautuminen on osa juhlaa.

Adventti on annettu meille, jotta ajat- telisimme sitä, että Jumala on tullut ihmi- seksi. Miten valmistaudutaan sellaiseen, mitä ei oikeastaan ymmärrä, mikä koskee koko maailmaa ja mihin Jumala valmis- tautui tuhansia vuosia? Miten minä teen sydämessäni ja elämässäni tietä tällaiselle kuninkaalle?

Tekstissämme on muutama kohta, joi- ta on vaikea ymmärtää. Tekstihän puhuu oikeastaan siitä, etteivät Jeesuksen aika- laisetkaan ymmärtäneet Johannesta eiväkään Jeesusta. ”Johannes tuli, hän ei syö eikä juo, ja ihmiset sanovat: ’Hänessä on paha henki.’ Ihmisen Poika tuli, hän syö ja juo, ja ihmiset sanovat: ’Mikä syömäri ja juo- mari, publikaanien ja syntisten ystävä.’” Jos olisi otettu todesta Johanneksen pa- rannussaarna, olisi tarvittu myös syntis- ten ystävää. Mutta toisin kävi.

Jeesus sanoo arvoituksellisesti, että Vii- sauden teoista Viisaus tunnetaan. Uusi raamatunkäännös kirjoittaa oikein *Viisau- den* isolla alkukirjaimella. On kyse henki-

löstä, hänestä, josta Sananlaskujen kirjan 8. luku puhuu (ja myös Siir. 24) ja josta apostoli kirjoittaa, että hänessä ovat kaik- ki viisauden ja tiedon aarteet kätkeytyinä (Kol. 2:2–3).

Tekstiä hallitsee eräänlainen petty- mys: Ihmisille ei kelvannut Johannes ei- kä Jeesuskaan. Ihmiset luulivat tietävän- sä paremmin. Jeesus huokaa: ”Uskokaa tai älkää: Juuri hän oli Elia, jonka oli mää- rä tulla.” Viimeinen profeetta Malakia oli saanut tuotavaksi viestin: ”Kuulkaa! En- nen kuin tulee Herran päivä, suuri ja pe- lottava, minä lähetän teille profeetta Elian. Hän kääntää isien sydämet lasten puoleen ja lasten sydämet isien puoleen. Silloin en tuomitse maata perikatoon kun tulen.”

Näihin sanoihin päättyy Vanha testa- mentti. Ei ihme, että ihmiset kysyivät Jo- hanneksen alkaessa saarnata ja kastaa, oli- ko hän Elia. Jeesus siis sanoo Johanneksen olleen se Elia, josta Malakia oli ennusta- nut. Tämän oli kertonut jo enkeli Gabriel- kin ennustaessaan Johanneksen syntymän (Luuk. 1:17), samoin Jeesus (Mark. 9:13).

Meitä askarruttaa, ettei Johannes itse myöntänyt olevansa Elia. Kukapa meistä itse oikein tietää, kuka on? Mutta Jumala tietää. On myös mahdollista, että Johannes kielsi olevansa se Elia ja ”se profeetta”, jo- ta kansa odotti. Molempia nimityksiä käy- tettiin Messiaasta. Johannes siis oikeastaan sanoi tälläkin tavalla, ettei hän ole Messias.

Tekstin yksi vaikea kohta on kysymys siitä, kuka on suurin. Miten vähäisin tai- vasten valtakunnassa on suurempi kuin Johannes, joka Jeesuksen mukaan oli suu- rin vaimosta syntyneiden joukossa?

Johannes kuului vielä vanhaan liittoon tai vasta uuden rajalle. Uskomme hänen- kin toki päässeen taivaan valtakuntaan. Jeesuksen sanat kertovat siitä, mitä tapah- tui, kun ennustukset täyttyivät ja Jumalan valtakunta tuli maan päälle.

Johannekseen saakka kaikki oli vain tu- levan varjoa, kuten Heprealaiskirje sitä

kuvaa. Aiemmin Jumala puhui profeettojen kautta – siihen joukkoon Johanneskin kuului – mutta nyt hän lähetti Poikansa. On kyse maailmanhistorian käänteestä.

Tekstissä kaikki tiivistyy tähän: Otetaanko tämä valtakunta ja sen Herra vastaan? Miten siis valmistetaan tietä Kuninkaalle?

Jotkut luulevat yhä, että esiin murtautuva Jumalan valtakunta pitäisi rakentaa väkivalloin. Uuden ja vanhan raamatunkäännöksen välillä on tässä ero: ”valtakunta murtautuu esiin” tai ”sitä vastaan hyökätään”.

Kumpikin on totta. Johannes menetti päänsä, joten hyökkääjiä on aina riittänyt. Johanneksen saarnassa ja Jeesuksen tulossa murtautui Jumalan valtakunta keskellemme.

Ne, jotka yrittävät väkivalloin toteuttaa Jumalan valtakuntaa, olivat Jeesuksen aikana niitä, jotka ajattelivat, että Jumalan valtakunnan tuleminen tarkoitti kapinaa roomalaisia vastaan. Nyt se tarkoittaa niitä, jotka muuttavat Jeesuksen sanoman koskemaan vain tätä aikaa ja tämän maailman epäoikeudenmukaisuuksien poistamista.

Toki Johanneksen parannussaarna on siltäkin osin yhä tarpeellista kuultavaa: Älä riistä toisilta, anna sille, joka tarvitsee, sovita se, mitä ole rikkonut. Mutta Jeesuksen kuninkuus ei ollut tästä maailmasta. Teksti ja koko Raamattu puhuvat siitä, että Jumalan ihmiseksi tulossa oli kysymys vielä enemmän.

Miten me siis valmistaudumme ottamaan vastaan hänet, jolla on kaikki valta? Voiko ihminen valmistaa tietä Jeesukselle? Ei oikeastaan. Jumala teki sen silloin itse ja tekee yhä. Hän kutsui Johanneksen huutavan ääneksi autiomaahan. Hän on vienyt meidät omaan autiomaahan, jotta kuulisimme hänen äänensä.

Jumalalla on yhä ne samat kaksi viestiä, jotka hän pani Johanneksen kuuluttamaan: ”Tehkää parannus! Katso: Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!”

Jeesus sanoo tekstissämme: ”Jolla on korvat, se kuulkoon.” Malakian viesti alkoi kehotuksella: ”Kuulkaa!” **Lutherin** mukaan Jumalan valtakunta on ”kuulovaltakunta”. Koska evankeliumi menee yli ymmärryksen, se on otettava vastaan ”uskossa kuulemalla”. Emme me itse itseämme valmista, mutta voimme joko kuunnella, kun Jumala puhuu sanassaan meille, tai tukkia korvamme.

Jeesuksen ajan ihmisille syntisten ystävyys oli liikaa. Meille se on ainoa toivo.

Se, joka yhtyy synnintunnustukseen, osoittaa, että hän haluaa kuunnella Johanneksen parannussaarnan ja ottaa sen todesta. Se, joka uskossa ottaa vastaan synninpäästön, kuuntelee Jeesuksen omia sanoja. Niin valmistaudutaan Jumalan ihmiseksi tulemiseen, jouluun ja Jeesuksen paluuseen.

Tärkeintä tekstissä on, että Jeesus on syntisten ystävä. Usko syntien anteeksi-antamukseen on oikeaa valmistautumista jouluun ja Jumalan kohtaamiseen. Itse asiassa siinä se kohtaaminen tapahtuu. ●

Timo Junkkaala

TT, Suomen Raamattuopiston Säätiön toiminnanjohtaja, Perussanoma Oy:n toimitusjohtaja

Herran syntymä on lähellä

MATT. 1: 18–24

4. ADVENTTISUNNUNTAI 22.12.

Konservatiivinen miesnäkökulma

Oma rapistuminen, ekokatastrofi tai maailmanloppu eivät ole odottamisen arvoisia, mutta Herran saapuminen on. Uusi kirkkovuosi alkoi onnellisesti: ”Pelastus on nyt meitä lähempänä kuin silloin, kun tulimme uskoon.” Kirkkovuoden ensimmäisen puoliskon juhlinta alkoi nöyrytyksen adventilla, sillä ainoalla evankeliumin kohdalla, jossa Jeesus salli itseensä kohdistuvan juhlinnan. Kunniassa saa-

pumisen 2. adventti antoi historian loppusuoralle erityisevankeliumin: Antakaa sydämenne täyttyä toivolla. Hengellisen saapumisen 3. adventtina Johanneksen henkilökohtainen vähennysohjelma saavutti kivun äärirajan. Ongelma on kristityille tuttu: aika, taivaallinen viivyttely, miksi Jumala ei puutu asioihin. Johannes sai viestin: Kaikella on määräaikansa. Nyt on evankeliumin julistamisen aika.

4. adventti tarjoaa miesnäkökulman suuren asian valmisteluun. Valmistelun historian Matteus tiivistää luettelemalla kolme kertaa 14 sukupolvea Abrahamista Joosefiin: Abrahamista Daavidiin noin 1900–1000 eKr, Daavidista pakkosiirtolaisuuteen noin 1000–586 eKr, pakkosiirtolaisuudesta Jeesuksen syntymään 586–6 eKr. Ihmeellinen oli hetki, jolloin Jumala puhui inhimillisin sanoin Abramille, kutsui matkaan, antoi lupauksen kansasta ja siunauksesta (Kristuksesta) kaikille kansoille (1. Moos. 12:1–3). Tuosta hetkestä pieni paimentolaisheimo alkaa palvella yhtä Jumalaa suurten monijumalaisten kulttuurien keskellä (uskontotieteilijän suureksi hämmästykseksi). Lupauksen perusteella Abram uskoi Jeesukseen 2000 vuotta eKr, ja Jumala katsoi hänet vanhurskaaksi (1. Moos. 15:6). Me uskomme samaan Jeesukseen 2000 jKr pelastuaksemme.

Vuosituhtantien huolellinen valmistelu päättyy Joosefin valmistamiseen. Nasaretin hurskaan siirtotyöläisen tilanne oli vaikea. Lankeaisiko kihlaparin ylle koko elämän kestävä häpeä siitä, että he olivat varastaneet avioliiton ennen sen virallista solmimista häämenoissa? Maria oli raskaana. Joosef tiesi varmasti, ettei lapsi ollut hänen. Ymmärrämme Joosefia: morsian raskaana Pyhästä Hengestä!

Pyhä Henki toi Marian kohtuun Jumalan Pojan, ikuisesti olleen Jumalan persoonan, joka otti omakseen ihmisluonnon Marian persoonattomasta munasolusta. Yksi persoona, kaksi luontoa: ihminen,

jotta hän olisi kaltaisemme, esikuvamme ja sijaisemme, Jumala, jotta hän olisi pelastajamme. ”Raskaana Pyhästä Hengestä” varmistaa, että Jeesus oli pyhä vailla ihmiskunnan verenperintönä kulkevaa syntiturmelusta. Ellei Jeesus siinnyt Pyhästä Hengestä, hän ei ole Jumalan Poika vaan ainoastaan yksi meistä, pitkäperjantai ei ole syntiemme sovitus vaan ainoastaan oikeusmurha, meillä ei ole evankeliumia eikä toivoa, kirkko on maailman suurin pila ja valhe. Ellei jouluevankeliumi ole totta, kuinka voimme luottaa Raamattuun muiltakaan osin? Kiitämme Jumalaa, ettei jouluevankeliumi ala sanoilla: ”Olipa keran” vaan sanoilla: ”Jeesuksen Kristuksen syntymä tapahtui näin.”

Jeesuksen syntymän ihme on toisille loppu pilkan, toisille ikuisen ylistyksen aihe. Maria on saanut kantaa aviottoman äidin häpeää halki aikojen. Eiväthän kaikki ole uskoneet Jeesuksen neitseestä syntymiseen. Joosef uskoi ja teki sen, mitä mies voi. Kunnioitamme Mariaa raamatullisimmin, jos uskomme Jeesuksen neitseestä syntymiseen ja olemme Marian tavalla kuuliaisesti Jumalan sanalle. Muuta kunnioitustamme Maria ei tarvitse, sillä Raamatun Maria ei ole ikuinen neitsyt (Matt. 1:25) eikä taivaan kuningatar, vaan hän nukkuu kuolon unta, kunnes Jeesus hänet herättää. Maria ei ole välittäjä vaan tarvitsee pelastajan niin kuin muutkin syntiset. Rukoukset Marialle ovat yhteyden pitämistä vainajahenkiin. Sellaisen Raamattu kieltää.

Apostolinen uskontunnustuksemme mainitsee Jeesuksen syntymän, kärsimyksen ja kuoleman mutta kiittää Jeesuksen opetukset ja teot yhdellä pilkulla. Jeesus on ensisijaisesti pelastajamme ja vasta sitten opettajamme ja esikuvamme. Kristillisen uskon keskus, Jeesuksen sovitusyö ja siihen liittyvät pelastuksemme keskeiset asiat, Jumalan kolmiyhteys, synnin vakavuus ja sen ikuiset seuraukset, uudestisyntyminen ja osallisuus pelastukseen

kasteen ja uskon kautta, rukous, viimeinen tuomio ja uudet taivaat ja uusi maa ovat kaikki ymmärryksellemme käsittämättömiä salaisuuksia, jotka uskoen ja kuuliaisesti otetaan vastaan. Mitä me kuolevaiset tekisimmekään rakkauden ja sovituksen periaatteilla! Hyviä aatteita on maailma täynnä. Tarvitsemme pelastajan, joka on tuonut pelastuksen lihaksi ja vereksi, todelliseksi, sillä elämä ja kuolema ovat tosia.

Nimi *Jeesus* tulee heprean vapauttamista ja avaraan paikkaan johdattamista merkitsevästä sanasta. Kun Jeesus vapauttaa, hän antaa synnit anteeksi, vähentää suurta minäämme lähimmäisen näkymiseksi, nostaa katseemme tomusta ja avartaa näköalat (Ps. 118:5). Kuinka usein hurskas, hienotunteinen, ajatteleva ja hiljainen taustavaikuttaja Joosef olikaan toistellut ihmeellistä nimeä *Jeesus*! Jeesuksen syntymä vastasikin hänen kysymyksiensä: Miksi minä synnyin? Kenties 19-vuotias Jeesus (jos perimätieto on oikea) itse sulki Joosefin silmät silloin, kun kuoleman hetki tuli. Joosef ei ollut enää vaimonsa rinnalla Golgatalla näkemässä, kuinka Jeesus vapahtaa kansansa synneistä, eikä poikansa Jaakobin johtamissa alkuseurakunnan kokouksissa iloitemassa ylösnousseesta Vapahtajasta ja näkemässä evankeliumin voittokulkua. Hän kuitenkin tiesi, että Jumala on tullut luoksemme ja on kanssamme. Joosefia jäivät kaipaamaan Marian ja Jeesuksen lisäksi ainakin neljä poikaa ja kaksi tyttärtä (Matt. 13:56) sekä sukulaisten ja ystävien laaja joukko. ●

Keijo Rainerma

Lupaukset täyttyvät

LUUK. 2: 1–14

JOULUAATTO 24.12.

Joulu on ihmeellinen juhla Suomen Siionissa. Kerran vuodessa, joulukuun loppupuolella, vakaumuksellisinkin ateisti tai agnostikko saattaa yllättäen huomata lau-

lavansa esimerkiksi ”Jeesus-lapsesta, joka syntyy taas sydämeen...” Nyt, joulun alla, vain harvat ja valitut loukkaantuvat joulun sanoista. Jeesus tulee kansamme korviin salakavalasti, kuin varkain. Tällöin joulun ihme, Jumalan Pojan inkarnaatio, on ainakin hetken verran lähempänä.

Samoin kirkko tuntuu yhtäkkiä tutummalta ja turvallisemmalta. Usein kuulee, että joulukirkko vain yksinkertaisesti ”kuuluu asiaan”. Sitä ei osata oikein edes selittää. Kirkkoon on vain päästävä. Joillekuille se on varmasti vain perinnettä, mutta joillakuilla on taustalla myös se kaipuu ja levottomuus, josta **Augustinus** puhui *Tunnustuksissaan*. Olemme levottomia, kunnes löydämme levon Jumalastamme. Siksi meillä, jotka Sanaa julistamme, on jouluna upea mahdollisuus julistaa ilosanomaa ihmisille, jotka eivät välttämättä muuten eksy koko vuotena kristillisen julistuksen piiriin.

Joulun ihme tuntuu ulottuvan myös saarnaajaan. Joulun evankeliumista ei edes huvita etsiä jotain sivujuonetta, jonka kautta tekstiä voisi käsitellä. Ei, joulun ihme, neitseestä syntyminen ja Jumalan lihaksi tuleminen, saa säilyä kirkkaana keskipisteenä ja valaista sekä seurakuntalaisten että saarnaajan sydämen.

Tässä, jouluyön ihmeen aattona, katsoimme kristillisen uskomme suurinta kysymystä: Miksi Jumalan Pojan piti syntyä ihmiseksi? Mikä on joulun todellinen merkitys? Mikä on se ”suuri ilosanoma”, jonka enkelit ilmoittivat?

Kysymyksen vastaus siirtää katseemme runsaat 30 vuotta eteenpäin, Jerusalemin pääsiäisen viettoon ja kolmeen kuolemaantuomittuun mieheen, jotka roomalaiset vallanpitäjät ristiinnaulitsivat Golgatan kalliolle. Ainut ongelma oli, että yksi heistä ei ollut tehnyt mitään rikosta, joka edellyttäisi kuolemantuomiota. Hän ei ollut tehnyt edes pientä syntiä. Hän oli pyhä, puhdas ja täydellinen Ju-

malan Karitsa, jonka tehtävänä oli kuolla kansan syntien puolesta.

Joulun suuri ilosanoma maailmaan syntyneestä Jumalasta on oikeastaan ilosanomaa kuolemasta. Jumalan ainoa Poika syntyy maailmaan yhtä perimmäistä tarkoitusta varten: kuolemaan meidän syntiemme ja rikkomustemme tähden meidän puolestamme. Me iloitsimme kyllä hänen syntymästään, mutta samalla katseemme kiinnittyy väistämättä hänen maallisen vaelluksensa loppuun, Golgatan ristiin.

Samalla joulun ydin on sanomaa Jumalan ärettömästä rakkaudesta, Johanneksen sanoin: ”Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan poikansa.” Tästä Jumalan rakkaudesta, joka ”ei ole musta, ei valkoinen, se on verenpunainen” – kuten **Mikko Nikula** laulaa – saamme joulun aikana riemuja. Jumalan rakkaus tulee lihaksi meitä varten, kuten **Luther** kirjoittaa joulupäivän ensimmäisessä evankeliumisaarnassaan (*Kirkkopostilla I*, s. 294, 25): ”Enkeli ei sano Kristuksen vain syntyneen, vaan hän sanoo: ’Teille hän on syntynyt.’ Ei hän myöskään sano: ’Minä ilmoitan ilon’, vaan: ’Minä ilmoitan teille, teille suuren ilon.’”

Luther jatkaa (s. 294, 30) siitä, mitä Kristuksen syntymä tarkoittaa meille:

Näin Kristus ottaa meiltä oman syntymämme; hän peittää sen omaan syntymiseensä ja lahjoittaa meille sen, tullaaksemme siinä puhtaiksi ja uusiksi, aivan kuin hän olisi ikiomamme. Näin jokainen kristitty voi siis iloita ja kerskata tästä Kristuksen syntymästä aivan kuin olisi hänkin, samoin kuin Kristus, ruumiillisesti Mariasta syntynyt! – Oi kuinka suuri onkaan se ilo josta enkeli puhuu! Suuri on se Jumalan suoma lohdutus ja ylenpalttinen hyvyys, että ihminen voi, jos muutoin uskoo, kerskata siitä suuresta aarteesta, että Maria on hänen oikea äitinsä, Kristus hänen

veljensä ja Jumala hänen Isänsä! – Kristus on näin siis tullut omaksesi, ja sinä olet uskon kautta tullut puhtaaksi ja päässyt perintösi ja suuren aarteesi omistukseen ilman kaikkea omaa ansiotasi – ymmärräthän sen! – sulasta Jumalan rakkaudesta, joka antaa omaksesi oman Poikansa aarteet ja teot.

Kaiken voi lopuksi kiteyttää toteamukseen (s. 289, 5):

Tämä evankeliumi on niin selvä, ettei se paljoja selittelemisiä kaipaa; tarkkaan sitä vain tutkittakoon, tarkattakoon ja syvälle sydämeen painettakoon! Parhaiten jokainen siitä hyötyy jos tyventää sydämensä, karkoittaa mielestään kaiken muun ja katselee ahkerasti vain sitä.

Pyrkikäämme tähän tänäkin jouluna! Joulun rauha kääntäköön katseemme kohti Kristusta! ●

Timo Liiri

Suomen Raamattuopiston
nuorisopastori

Teille on syntynyt Vapahtaja!

LUUK. 2: 1–14

JOULUYÖ

Luukkaan evankeliumin luku 2 alkaa *Vulgata*-käännöksessä sanoilla *factum est* (’on tosiasia, että...’). Siihen saamme hyvillää mielin uskoa tänäkin jouluna. ”Koko maailman” verollepano tarkoittaa tuon ajan tunnettua maailmaa eli Rooman valtakuntaa, johon kuului noin 100 miljoonaa asukasta. Jeesuksen syntyessä keisarina oli **Octavianus Augustus**. **Josefus** kertoo Syyrian käskynhaltijan **Publius Quiriniuksen** järjestäneen veronkannon vuonna 6 jKr. Ilmeisesti hän oli järjestämässä jo aiempaa veronkantoa vuosina 10–7 eKr. Tämä lienee juuri se verollepano,

jota Luukas tarkoittaa. Matteuksen mainitseman Herodes Suuren suorittaman Betlehemin lastensurman on täytynyt tapahtua viimeistään 4 eKr, jolloin Herodes kuoli. Jeesuksen voidaan olettaa olleen tuolloin 1–2-vuotias, joten Jeesuksen syntymä ajoittuu mitä todennäköisimmin munkki **Dionysios Exiguuksen** luoman ajanlaskumme mukaan vuoteen 6/7 eKr.

Augustuksen verojärjestelyn mukaan kunkin velvollisen piti ilmoittautua sukunsa lähtöseudulla. Joosef ja mahdollisesti Mariakin olivat Daavidin sukua. Kuningas Daavid oli kotoisin Betlehemistä (1. Sam. 16:1), joka nimenä merkitsee 'leivän taloa'. Messiaan syntyminen Betlehemissä oli ennustettu Miikan kirjassa (5:1).

Jeesuksen syntymästä on luotu kuvaelmia, joissa Joosef ja viimeisillään oleva Maria kolkuttelevat Betlehemin talojen ovea, vihainen majatalon isäntä torjuu heidät ja lopulta synnytys tapahtuu erillisessä tallissa, jossa läsnä ovat Marian ja Joosefin lisäksi vain härkä ja aasi. Tässä on paljon myöhempää kuorrutusta, jota tässä hieman karsin. Marian synnytys alkoi, kun Maria ja Joosef jo olivat Betlehemissä. Jae 6 voidaan kääntää: "Heidän siellä ollessaan päivät täytyivät ja tuli Marian synnyttämisen aika." Synnytys ei siis alkanut samana yönä, kun Betleheemiin saavuttiin. Tämä käsitys nousee ensimmäisen kerran Jaakobin (proto)evankeliumissa ajalta 150–200 jKr. Lisäksi nopea synnytys mainitaan myöhemässä Luukkaan käsikirjoituksessa *Codex Bezaessa* (400–500-luvulta), jossa teksti on muuttunut: "Kun he saapuivat, hän synnytti..." Mitään tulipalokiirettä ei varhaisimpien lähteiden mukaan ollut.

Jeesuksen aikana tyyppillinen palestiinalainen maalaistalo käsitti vain yhden suuren huoneen, jonka ovenpuoleinen, eläimille varattu pää oli alempana muusta huoneesta tai erotettu siitä paksuilla hirsillä. Eläimet siis asuivat sisällä ihmisten talossa, mutta "eläinten puolella".

Luukkaan evankeliumi ei puhu majatalonisännästä, ainoastaan siitä, ettei pariskunnalla ollut sijaa "huoneessa" (kreik. *katalyma*). Sanalla on useita merkityksiä, joista 'majatalo' on harvoin käytetty. Raamatussa se esiintyy myös Luuk. 22:11 ja Mark.14:14, joissa se on käännetty *vierashuoneeksi*, paikaksi, jossa Jeesus nautti opetuslastensa kanssa pääsiäisaterian. Jos kyseessä olisi ollut kaupallinen majatalo, olisi Luukas käyttänyt kreikan kielen sanaa *pandokheion* niin kuin Jeesuksen vertauksessa laupiaasta samarialaisesta (Luuk. 10:25–37).

Vasta synnytyksen jälkeen näyttää tulleen tilan ahtaus, koska majapaikassa (siis huoneessa, jossa varmasti oli muitakin) ei enää ollut tilaa vauvalle. Lisäksi synnytys hetkellä paikan päällä oli kättilö ja muitakin (sukulais)naisia. Asutussa kylässä ei synnyttävää naista jätetty ilman apua. Härkä ja aasi ovat päässeet joulukuvaelmaan **Origeneksen** johdosta, joka asetti jakeen Jes. 1:3 Luukkaan evankeliumin yhteyteen jo 200-luvulla.

Keille Jumala ilmoittaa erityisellä tavalla Poikansa syntymästä? Ylipapille, kirjanoppineille, Jerusalemin temppelin papeille vai hurskaille juutalaisille? Ei kenellekään näistä. Toki moni (ainakin sukulainen) kävi Jeesusta tervehtimässä Betlehemissä, mutta erityismaininnan Raamatussa saavat vain Matteuksen kuvaamat idän maagit (pakanoita) ja Luukkaan kertomat kedon paimenet. Tämä on niin erikoista, että meidän on sitä vaikea ymmärtää. Paimenet olivat toisen luokan kansalaisia, koska he eivät työnsä takia pystyneet pitämään sapattimääräyksiä. Oiseen aikaan liikkuminen teki monesta myös varkaan. Paimenia ei hyväksytty oikeudessa edes todistajiksi. Tämä paimenien ammattikunnan väheksyminen oli sikäli erikoista, että monet tärkeimmät juutalaiset, esimerkiksi Abraham, Iisak, Jaakob, Mooses ja Daavid, olivat ol-

leet paimenia. Jo jouluyönä tapahtui se, minkä Jeesus totesi monta kertaa myöhemmin Jumalan valtakunnan käänteisyydestä: ensimmäiset tulevat viimeisiksi, viimeiset ensimmäisiksi.

Enkelin viesti on ilon sanomaa. Vapah-taja on syntynyt koko kansalle, myös ja juuri maan vähäisillekin. ”Hän on Kristus, Herra” eli luvattu Messias ja itse Herra, siis Jumala. Jotta paimenet eivät epäilisi saamaansa näkyä harhaksi, he saivat vielä merkin: lapsi löytyisi kapaloituna seimestä. Betlehemissä saattoi olla muitakin vastikään syntyneitä, mutta seimessä oli vain yksi. Tämä kuvaa hyvin sitä, kuinka ilman Jumalan merkkiä paimenet eivät tietäisi, mistä etsisivät rauhaa Jumalan kanssa.

Samoin on meidän kohdallamme. Meille Jumalan merkki on Raamattu. Sitä ja vain sitä seuraamalla löydämme tien Jeesuksen luo sekä seimelle että ristille. Siellä saamme rauhan Jumalan kanssa. •

Veli-Matti Kujala

TM, Suomen Raamattuopiston teologisen linjan opettaja

Nyt Betlehemiin!

LUUK. 2: 1–20

JOULUAAMU 25.12.

Tieto Jeesuksen syntymästä ei saanut jäädä salaisuudeksi. Luukas kertoo paimenista, jotka saivat heti samana yönä siitä ilmoituksen. Viivyttelämättä he lähtivät liikkeelle: ”Nyt Betlehemiin! Siellä me näemme sen, mitä on tapahtunut ja min-kä Herra meille ilmoitti.” Luukkaan kertomuksesta saa vaikutelman, että vastasyntynyt Jeesusta olisi ollut katsomassa muitakin kuin paimenet. ”Kaikki”, jotka kuulivat heitä, ihmettelivät. Matteus kertoo rikkaista tietäjistä, jotka tulivat kaukaa kumartamaan vastasyntynyt kuningaslasta. He toivat mukanaan ylellisiä lahjoja. Sen mainitaan tulleen esikuvaksi joululahjoille, joista on muotoutunut

meidän aikamme ”kaupallinen joulu”. Se on onnistunut syrjäyttämään monien ajatuksissa joulun varsinaisen sanoman.

Monet sananjulistajat kipuilevat sen kysymyksen kanssa, miten saisi palaute-tuksi tämän ajan ihmisten tietoisuuteen edes hetkeksi joulun varsinaisen merkityksen. Usein toistetaan, että suomalaisen asenteet kristillistä julistusta, arvoja ja juhliä kohtaan ovat muuttuneet yhä kielteisemmiksi. Osallistuminen esimerkiksi seurakuntien joulun ajan tilaisuuksiin on vähentynyt nopeasti. Kaikki eivät kuitenkaan jää niistä pois. Ne, jotka tulevat mukaan, haluavat kuulla sanoman Jeesuksesta, joka antaa elämälle tulevaisuuden ja toivon. Ilman häntä juhla on tyhjääkin tyhjempi.

”Kaupallinen joulu” synnyttää eriarvoisuutta. Jumala puolestaan on tuonut juhlan kaikkien ulottuville. Hän toimii niin, että hajallaan olevat tulevat yhteen ja ennen kaikkea hänen yhteyteensä. Syntiintankeemuksen jälkeen pelokas ihminen loittoni yhä kauemmas Jumalasta. Riidat erottivat ihmisiä toisistaan. Jumalan sydämessä olevat rakkaus ja anteeksianto syntisiä kohtaan mahdollistavat paluun hänen yhteyteensä. Se vaikuttaa myös ihmisissä anteeksiantavaa mieltä. Lahjan, jonka voimme toiselle antaa, ei tarvitse olla tavaraa.

Seimen äärelle kutsutaan kaikkia. Joulu tulee siitä, kun saa ottaa vastaan Jeesuksen omana Vapahtajanaan ja jättää elämänsä hänen varaansa. Jeesuksen keskustelu Pilatuksen kanssa on kuin paras joulusaarna. Jeesus sanoi: ”Sitä varten minä olen syntynyt ja sitä varten tullut tähän maailmaan, että todistaisin totuuden puolesta” (Joh. 18:37).

Mitä totuutta Jeesus tarkoitti? Ensiksi sitä, että kaikki ihmiset ovat syntiä tehneet ja ovat Jumalan kirkkautta vailla. Sen tosiasian kohtaaminen ei ole helppoa varsinkaan, kun Raamattu opettaa synnistä

asiana, johon kohdistuvat Jumalan viha ja rangaistus. Paha omatunto ja Jumalan tuomion pelko ovat raskaita kantamuksia. Elämä on kuin Betlehemin kedon pimeä yö.

Totuus Jumalasta poistaa ahdistavan pimeyden. Jeesuksen syntymää edelsi odotuksen aika. Jumala lupasi syntiinlankeemuksen jälkeen vaimon siemenen, joka kukistaa pahan (1. Moos. 3:15). Vanha katekismus opetti, että pitkien aikojen kuluessa Jumala valmisti ihmiskuntaa vastaanottamaan Vapahtajan. Kun aika oli täyttynyt, hän lähetti Poikansa maailmaan. Jeesuksen syntymä on osoitus Jumalan luotettavuudesta. Ihmiseksi tulleen hän kärsi meidän syntiemme rangaistuksen. Paimenten kuulemasta enkelten joululaulusta käy ilmi, että Jumala ei enää lue sydämessään meille syntiä syyksi. Hän tahtoo, että kaikki ihmiset evankeliumin todistuksen perusteella uskoisivat sen. Silloin heidän sydämessään on rauha, ja he saavat ikuisen elämän, niin kuin Jumala on luvannut.

Jo ennen Jeesuksen syntymää osattiin odottaa hyviä uutisia Jumalalta. Jeesuksen oma joulusaarna viittasi juuri siihen. ”Kuinka ihanat ovat vuorilla ilosanoman tuojan askelet! Hän ilmoittaa rauhan tulon, tuo suuren ilosanoman, hän tuo pelastuksen sanoman.” (Jes. 52:7.)

Jouluevankeliumi nostaa esiin keisari Augustuksen. Hänellä oli suuri valta hallitsijana antaessaan käskyn verollepanosta valtakunnassaan. Maria ja Joosef lähtivät Betlehemiin. Keisari sen sai aikaan? Vanha katekismus opetti, että Jumala johtaa vanhurskaudessaan ja rakkaudessaan maailman ja kansojen kohtaloita samoin kuin yksityisten ihmisten vaiheita. Keisari sai tehtävän, mutta Jumalan päätöksestä, joka oli olemassa jo ennen tätä maailmaa.

Joulun synty kristillisenä juhlan liitteenä 300-luvun alussa käytyyn kamppailuun pakanuutta vastaan. Olemme nytkin samojen haasteitten edessä. Kristikunnan

tärkeimpänä tehtävänä ei ole ”kaupallisen joulun” vastustaminen. Suurin haaste on ihmisten johdattaminen sen totuuden tuntemiseen, joka on Jeesuksessa tuotu ilmi.

Meidän ihmisten kuorma on liian raskas, ja meidän käy huonosti, ellei Jumala saa meitä auttaa. Meidän on paha olla varjojen maassa. Apu on kuitenkin jo tuotu meille. Tie takaisin Jumalan yhteyteen ja ikuisen elämään on avattu. Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa. Joulun lapsi, Jeesus, tuo ilon ja antaa myös aiheen lähteä liikkeelle. Jouluillo suurenee jaettaessa. Näin oli Betlehemissä, niin on nytkin. Vaatimattomat ulkonaiset olosuhteet antavat usein parhaat mahdollisuudet sille, että todellinen kirkkaus tulee ilmi. Jumala jätti kirkkauden ja laskeutui meidän rinnallemme. Hennot lapsen kädet kantoivat valon meidän pimeytemme. Golgatan ristillä nuo kädet kantoivat syntiemme koko painon. Hän tuli valoksi pimeään näyttämään tietä kohtiin, kirkkauden valtakuntaan.

Antti Herkkola

Kalvolan seurakunnan kirkkoherra

Sana tuli lihaksi

JOH. 1: 1–14

JOULUPÄIVÄ 25.12.

Hervannan kirkossa Tampereella oli syyskuussa *Jumalan ja ihmisen kuva* -näytteen avajaiset. Torinon käärinliinaan liittyvässä esitelmässä ja sitä seuranneessa keskustelussa puhuttiin käärinliinassa olevan veren tyypistä. Se on kiistattomasti aitoa ihmisverta. Veri kuuluu yleisesti harvinaiseen mutta Lähi-idässä yleiseen tyyppiin AB. Mikäli käärinliinassa on Jeesuksen verta, hän on tässäkin meidän kaltaisemme. Hänellä ei ollut omaa, muista poikkeavaa veriryhmää, jota ei tavattaisi muilla ihmisillä.

Aina on ollut niitä, jotka kieltävät Kristuksen ihmisyyden väittämällä, ettei hän

ollut olemukseltaan samanlainen kuin me. Raamatussa on jopa kaksi hänen sukuluetteloaan (Matt. 1, Luuk. 3). Se tähdentää hänen täydellistä ihmisyyttään. Hän oli Israelin isien jälkeläinen. Heidän inhimillinen olemuksensa siirtyi häneen, eikä hän tuonut sitä mukanaan taivaasta. Hän sai sen neitsyt Marialta (Luuk. 1:42). Oli välttämättömänä, että ollakseen sijaiskärsijä ihmisten edestä Jeesuksen oli oltava ihminen. ”Hänen oli tultava joka suhteessa veljiensä kaltaiseksi, jotta hänestä tulisi armahtava ja uskollinen ylipappi ja hän voisi Jumalan edessä sovittaa kansansa synnit” (Hepr.2:17). Vain siinä hän oli erilainen, että hän oli puhdas synnistä.

Inhimillisyydestään huolimatta Jeesus on myös Jumala. Aina on ollut niitäkin, jotka ovat kieltäneet Jeesuksen jumaluuden: häntä vain sanotaan Jumalaksi, mutta olemukseltaan hän ei ole sitä. Tämän väittämän Raamattu torjuu mainiten suuren joukon Jeesukseen liittyviä määreitä, jotka kuuluvat Jumalalle. Sanoessaan: ”Minä ja Isä olemme yhtä” (Joh. 10:30) Jeesus tarjoitti nimenomaan olemuksen ykseyttä. Kyse ei ole vain ajatuksien samanlaisuudesta. ”Jumaluuden koko täyteys” (Kol. 2:9) oli Kristuksessa. On siis vain yksi Jumala. Erityisesti jouluna pysähdymme katselemaan ihmettä, jota ihmisjärki ei kykene selittämään: Jumala tuli ihmiseksi.

Kristikunnalle on luovuttamaton totuus, että Jumala tuli ihmiseksi Jeesuksessa Kristuksessa. Hän teki itsensä ja rakkautensa meille näkyväksi. Hän ei ole vain Luoja, joka sanallaan ja voimallaan loi elämän ja ihmisen omaksi kuvakseen. Hän on myös Lunastaja, joka tuli syntiin langenneen ja särkyneen kuvansa pelastajaksi. Ilman tätä koko ihmiskunta olisi tuomittu jäämään ikuisen eroon Jumalasta.

Luoja ja Lunastaja tekevät pelastavaa työtään myös Pyhänä Henkenä Sanan kautta. Sanoilla ihminenkin kertoo ajatukistaan. Ne voivat tuoda mukanaan hyvää

mutta synnin tähden myös pahaa. Sanat kertovat tunteista. Ne koskettavat toisten tunne-elämää. Sanoilla voidaan kasvattaa, osoittaa elämänsuuntaa, muovata ajattelua ja jopa luonteita. On paljon ihmisten sanoja, jotka kuitenkin jäävät tyhjiksi ja voimattomiksi. Teot eivät tue niitä.

Jumalan sanat eivät ole jääneet tyhjiksi. Niiden rinnalla on teko, joka vastaa niiden sisältöä. Sana tuli lihaksi. Jeesus syntyi tehdäkseen sen, mitä Jumala oli luvannut. Erotukseksi kaikista muista luomakunnan elollisista olennoista ihminen kykenee kuulemaan myös Jumalan puhetta. Jumala on sanan Jumala. Siksi me ihmiset olemme saaneet hänen kuvakseen luotui- na kyvyn kuulla häntä. Se on ainutlaatuis- ta kahden persoonan kohtaamista.

Jumalan puhe, jonka kuulemme omassatunnossamme, liittyy aina tavalla tai toisella Jumalan haluun antaa meille syntimme anteeksi ja pelastaa meidät. Hän herättää meidät tuntemaan syntimme ja havahtumaan sen tosiasian edessä, että ilman hänen apuaan meidän käy huonosti. Erityisesti hän avaa meille evankeliumin, jotta me kykenisimme uskossa turvautumaan hänen anteeksiantavaan rakkautensa. Siitä avautuu meille ovi ikuisen elämään. Joulupäivän evankeliumissa Johannes sanoo Jeesuksen tulleen pimeyden keskelle. Kukaan ei kykene itse avaamaan itselleen tietä takaisin Jumalan yhteyteen. Jumala avasi sen meille silloin, kun Jeesus Kristus sovitti meidän syntimme. Se on varsinainen joululahjamme ja tulee omaksemme, kun uskomme Jeesukseen.

Jeesuksessa näemme Jumalan. Hän on Jumala ja Jumalan kuva. Kun saimme Sanan joululahjaksi, saimme itse Jumalan turvaksemme. Hän sitoutui aikaan ja paikkaan, koska mekin olemme niihin sidoksissa. Ennen kuin Jumala loi maailman, hän tiesi, että ihminen kääntää hänelle selkänsä ja antautuu toisen orjaksi. Silti hän loi ihmisen kuvakseen, sillä

rakkauden ja anteeksiannon voima on kuolemaa väkevämpi.

Jeesus ei jäänyt kapaloihin turvallisen äidin hyvään hoitoon. Hänen tiensä vei ristille ja hautaan, jossa hänet uudelleen peiteltiin liinoin. Siinä lepäsi Vapahtaja, joka antoi koko elämänsä muiden edestä. Ihmissilmiltä kätkössä liinoissa ollut Vapahtaja kärsi kadotuksen vaivan, jotta meidän ei tarvitsisi koskaan kokea ikuisia kuolemaa. Pääsiäisaamuna tyhjat liinat todistivat Sanasta, joka tuli ylhäältä meidän tykömme ja avasi meille tien ylös kirkkauden valtakuntaan. Niin kuin kapalit jäivät aikanaan seimeen, niin Jeesuksen käärinliinatkin jäivät ylösnousemuksen aamuna hautaan todistamaan voittoa kuolemasta. Siihen viitaten Jeesus sanoi omilleen: ”Minä elän ja tekin tulette elämään” (Joh. 14:19).

Antti Herkkola

Kristuksen todistajat

LUUK. 12: 8–12

TAPANINPÄIVÄ, 2. JOULUPÄIVÄ
26.12.

Todistajan väri on punainen. On valitettavaa, että Kristuksen todistajien juhlapäivän liturginen väri on punainen: veren ja tulen väri. Historiallisesti ja hengellisesti se on toki oikein. Kreikan sanalla *martys* ’todistaja’ on tyly kaiku. Marttyyri maksaa hengellään. Tämä on nähty lukemattomat kerrat historian aikana. Valitettavasti marttyyrius ei ole vain alkukirkon historiaa. Meidän elämämme aikana on Kristuksen nimen tähden surmattu enemmän ihmisiä kuin minkään edellisen sukupolven aikana.

Joka tunnustaa, se tunnustetaan.

”Minä sanon teille: Joka tunnustautuu minun omakseni ihmisten edessä, sen on Ihmisen Poika tunnustava omakseen Jumalan enkelien edessä. Mutta joka ihmisten edessä kieltää minut, se tullaan kieltämään Jumalan enkelien edessä.” Jälleen

Jeesuksen sanat tuntuvat kovilta ja vaativilta. Se, joka Herransa tunnustaa nyt täällä arjessa, tunnustetaan kerran taivaassa Kristuksen suuren valtaistuimen edessä. Se, joka hänet täällä kieltää, kielletään kerran taivaassa. Tämä on mitä ankarinta lakia. Puhe synagogiin ja esivallan eteen vääntämisestä kertoo, että kontekstina on se todellinen vapauden ja hengen menetyksen uhka, joka jo Jerusalemin alkuseuraa kohtasi eikä sen jälkeen ole koskaan seurakunnan yltä kokonaan väistynyt. Jeesus ei puhu vain naapurin karsaista katseista vaan todellisesta vankeuden, raippojen ja jopa kuoleman uhasta.

Pyhän Hengen pilkka. Kovaa lakia on myös virke Pyhän Hengen pilkasta. Siitä on pääteltävissä, että se on syvää luopumusta ja paatumusta, josta ei enää voi nousta. Ei ole kuitenkaan ajateltavissa, että ihminen tunnustaisi Jumalalle sydämestään syntinsä ja jäisi ilman anteeksi-antoa: ”Jokainen pyytävä saa ja jokainen etsijä löytää, ja jokaiselle, joka kolkuttaa, avataan” (Matt. 7:8). Pikemmin on niin, että pysyvästi paatunut ei katumusta tunne eikä parannusta kaipaa. Ikävä kyllä, tähän Jeesuksen sanaan kompastuvat yleensä ne, joilla on liiankin arka omatunto. Heille on julistettava Jumalan suunnatonta rakkautta lapsiaan kohtaan. Kohta asettaa oikeaan kontekstiin myös Kristuksen kieltämisen: ne, jotka Pietarin tavoin arkoina pelosta kieltävät Mestarinsa, saavat anteeksi. Heille on tie takaisin auki. Ivallisten pilkkaajien paatumus pysyy.

Et ole yksin. Evankeliumi löytyy jakson lopusta: Jumala ei jätä omiaan yksin eikä hylättyinä vainoojan käsiin. Hän kulkee itse mukana Pyhässä Hengessään. Ne, jotka vedetään tuomioistuimen eteen ja mestauspölkylle, saavat kulkea sinne Jumalan oman Hengen täyttämänä ja rakastamina: punainen on myös Pyhän Hengen väri. Kristityn ei tarvitse olla huolissaan. Jumala antaa todistuksen hetkellä sanat

omiensa suuhun. Lisäksi historia kertoo, että jokaisen Kristuksen oman tie on erilainen. Joidenkuiden osana on seurata Kristusta ristille, mutta useimmat kristityt kuolevat vuoteeseensa elämästä kyläksi saaneina.

Luukkaan perikooppi on evankeliumikirjaan leikeltä niin, että alusta jää monia armollisia sanoja lukematta: ”Minä sanon teille, ystäväilleni: Älkää pelätkö” (J. 4). ”Varpusia saa kahdella kolikolla viisi, eikö niin? Silti Jumala ei unohda yhtäkään niistä. Teidän jokainen hiuskarvannekin on laskettu. Älkää siis pelätkö. Olettehan te arvokkaampia kuin kaikki varpuset.” (J. 6–7.)

Päivän evankeliumin kannalta merkittävä on Room. 8: 35–39:

Mikä voi erottaa meidät Kristuksen rakkaudesta? Tuska tai ahdistus, vaino tai nälkä, alastomuus, vaara tai miekka? On kirjoitettu: – Sinun tähtesi meitä surmataan kaiken aikaa, meitä kohdellaan teuraslampaina. Mutta kaikissa näissä ahdingoissa meille antaa riemuvoiton hän, joka on meitä rakastanut. Olen varma siitä, ettei kuolema eikä elämä, eivät enkelit, eivät henkivallat, ei mikään nykyinen eikä mikään tuleva eivätkä mitkään voimat, ei korkeus eikä syvyys, ei mikään luotu voi erottaa meitä Jumalan rakkaudesta, joka on tullut ilmi Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme.” ●

Lauri Vartiainen

Pyhä perhe

LUUK. 2: 33–40

1. SUNNUNTAI JOULUSTA 29.12.

Jumalan omana eläminen on lupauksista elämistä, rukousta ja odotusta. Erityisiä esimerkkejä tästä olivat hurskas Simeon ja naisprofeetta Hanna.

Kahden rukoilevan odottajan kärsivällinen odotus täyttyi, kun Jeesus-lapsi

tuotiin temppeeliin. Se tapahtui ensiksi siksi, että lapsen synnyttämisen jälkeen toimitettiin temppeleluhri. Toiseksi laki määräsi, että jokainen esikoispoika kuului Herralle pappispalvelua varten, mutta kun pappispalvelus oli uskottu leeviläisille, piti lapsi lunastaa takaisin viiden sekelin pappisverolla. Se vastasi Joosefin ammatissa muutaman kuukauden palkkaa. Koska perhe oli köyhä, heille riitti polttouhriksi lampaan sijasta kyyhkynen.

Temppeeliin rukoilemaan ja uhraamaan saapuneeseen kirjavaan ”kirkkokansaan” kuuluivat nuo vanhan polven edustajat Simeon ja Hanna, jotka odottivat ”Israelin lunastusta ja lohdutusta”, siis toisenlaista Messiaasta kuin yleisesti odotettiin. Pyhä Henki oli ilmoittanut, ettei Simeon kuolisi, ennen kuin hän olisi nähnyt kansansa lunastajan. Jeesus-lapsen tullessa temppeeliin tavalliselta näyttäneen perheen mukana koitti hänen erityinen hetkensä, jolloin ilmoitus Messiaan näkemisestä toteutui.

Myös Hanna oli temppeelissä läsnä tuossa hetkessä Hengen johdatuksesta ja ylisti lasta kaikille ”Jerusalemien lunastusta odottaville”. Tekstissä on ’kiittämistä’, ’ylistämistä’ mutta myös ’tunnustamista’ tarkoittava termi (*anthomologeito*). Jumala oli nyt täyttänyt lupauksensa. Odotus palkittiin.

Lasta ylistänyt Simeon toi esille, että Israelin lunastaja, Jeesus-lapsi, oli kivi, johon monet tulisivat loukkaantumaan, sekä uskonnolliset omatoimi-ihmiset että ne, jotka eivät Jeesuksen messiaanisuutta hyväksyneet. Toisille hän puolestaan osoitautui nousemukseksi lankeemuksesta. Kuten Joona niniveläisille pakanoille Jeesus oli heille Jumalan merkki, *signum (semeion)*, johon jokaisen olisi lopulta otettava kantaa puolesta tai vastaan. Jeesuksen nimi herättää yhä vielä voimakkaita tunteita. *Signum* haastaa eikä jätä rauhaan.

Hanna kuului pieneen Foinikian rannikon lähellä asuneeseen Asserin heimoon, josta Vanha testamentti ei paljon kerro. Kun ”pakanain Galilea” juutalaistettiin n. 100 eKr, sieltä näyttää löytyneen sukuja, jotka vuodesta 721 eKr lähtien olivat kaikessa hiljaisuudessa säilyttäneet uskonsa ja tiedon juuristaan. Hanna mainitaan yhdeksi heistä. Teksti voidaan ymmärtää kahdella tavalla: Hanna oli ollut leskenä 84 vuotta eli oli yli 100-vuotias, tai hän oli 84-vuotias.

Marian sydämen lävistävä miekka on perinteisesti ymmärretty Mariaa kohtavaksi suruksi hänen Poikansa kärsimyksen ja kuoleman johdosta. Teksti kertoo kuitenkin loukkaantumisesta ja salaisten ajatusten paljastumisesta. Lauseella tarkoitettaneenkin, etteivät Mariankaan ajatukset ole Jumalan mielen mukaisia, vaan hänkin voi kompastua ja nousta. Jeesus-han ei kaikessa vastannut äidin toiveita (*Magnificat*-hymni).

Kun Matteus keskittyy kuvauksessaan pakomatkaan ja lastenmurhaan, Luukas kertoo tämän hienon kohtaamisen tempelissä. Näin kuva täydentyy. Jeesus kasvoi fyysisesti ja täyttyi viisaudella, ja Jumalan armo seurasi häntä. Hänen yllään oli Jumalan suosio, josta enkelit Marialle tervehdyksessään puhuivat. ●

Juha Vähäsarja

Pastori, Suomen Raamattuopiston rehtori

Aikamme on Jumalan kädessä

LUUK. 13:6–9

UUDENVUODENAATTO 31.12.

Jeesuksen koko elämä, sanat, opetukset, teot, kuolema ja ylösnousemus, olivat Jumalan näkymättömän, katoamattoman valtakunnan näkyväksi tekemistä tässä maailmassa. Jumalan olemus, tahto, suunnitelma ja suhtautuminen meitä kohtaan tulivat näkyviin hänessä. Juma-

lan ikuinen, koskaan tyhjentyvätön elämä kohtasi hänessä tämän maailman päämääränään antaa tärkein elämänyhteys, joka ihmiseltä luonnostaan puuttuu.

Jeesus saapui siihen yhteisöön, jonka hän oli valinnut omaksi kansakseen. Israelille hän oli antanut ilmoituksen sanan, lain, sapatin, jumalanpalveluksen, tempelin, uhrin, profeetat ja muut palvelijansa, jotta tuo kansa oppisi tuntemaan hänet ja eläisi hänen yhteydessään. Tämä oppiminen oli monesti pitkä, kivinen ja kivulias tie. Kansaa oli poikennut milloin minäkin epäjumalan palvelemiseen. Se oli joutunut kokemaan väärin valintojensa aiheuttamat katastrofit ja menettänyt itsenäisyytensä ja maansa mahtaville valloittajille. Se oli kuitenkin saanut kohdata toistuvasti Jumalan hyvyyden ja uskollisuuden, jotka huipentuivat nyt Jeesuksessa. Jumala halusi elävöittää nääntyneen kansansa ja koko ihmiskunnan.

Jumalan Israel on ”viinitarhan” ”viikunapuu”. Se on olemassa Jumalan tahdosta, hänen suunnitelmansa, valintansa ja tekojensa tähden. Tuota viinitarhaa Jumala oli vuosisadasta ja sukupolvesta toiseen ravinnut ja hoitanut päämääränään, että viikunapuu tuottaisi satoa. Jumala halusi siltä uskoa ja parannuksen hedelmiä, uskonyhteyden todelliseksi tulemisesta kaikessa. Nyt hän oli Poikansa kautta kohdannut sen, näyttänyt rakkautensa, voimansa ja hyvyytensä. Olisi odottanut, että pitkä oppimisprosessi tuottaisi vihdoinkin tulosta kauniina hedelmänä. Sairaita oli parantunut, riivattuja vapautunut, nälkäisiä ruokittu. Moni oli löytänyt Jeesuksesta Israelille luvattun Messiaan.

Silti oli niitä, joille Jeesuksen opetus, teot ja tapahtumat eivät olleet riittävästi. Ennen kaikkea kansan uskonnollinen johdanto ei ollut vakuuttunut Jeesuksesta. Niinpä sen elämässäkään ei ollut toivottua hedelmää. Nyt sen kuitenkin oli tultava, jos se oli tullakseen. Israelilla oli etsikkoai-

ka. Se on suhteessa Jumalaan ratkaisevaa. Siihen kuului lupaus, että Jeesus on vielä kerran ”muokkaava ja lannoittava maan”. Israel oli saava Jeesuksen ristissä ja ylösnousemuksessa mahdollisuuden uudistumiseen. Tähän kansan valinta, kutsu ja Jumalan antama ilmoitus olivat tähänneet. Tuntisiko Israel lopulta, kuka sen keskellä on julistanut ja toiminut vallalla, joka on lain- ja kirjanoppineiden valtaa suurempi? Kääntyisikö se hänen puoleensa, vai hylkäisikö se elämänsä ja siunauksensa, mikä jättäisi jäljelle vain työtä kirveelle?

Kukoistus tai kuihtuminen ja kaadetuksi joutuminen ovat ihmisen, koko ihmishuvun vaihtoehdot Jumalan edessä. Yksin hän on elämän lähde, josta hän halua meidän olevan osallisia Jeesuksessa.

Meillä ei itsessämme ole tällaista elämää. Ylevimmilläänkin ihminen voi vain kurottautua kohti sitä, mikä on hänelle itselleen lopulta saavuttamatonta. Jumala on tosin luonut meitä, ruumistamme ja henkeämme, varten monenlaisia elävöittäviä lahjoja ja kykyjä. Niitä tarvitaan, sillä ihmismieli on maaperä, joka voi köyhtyä uskomattoman nopeasti. Tällaisia ovat luonto, jonka kokeminen on useimmille hyvin virkistävää, kulttuuri, taide, musiikki, kirjallisuus ja näytelmät, jotka voivat tarjota monenlaisia tunteuksia kauneudesta, hyvydestä ja totuudesta ja herättää uusia oivalluksia ja näkökulmia elämään, niin että ne koskettavat hyvin syvältä, hoitavat, puhdistavat ja uudistavat. Toki myös päinvastaiset tunteukset ovat mahdollisia. Ihminen (voi) tuottaa myös synkkää, arvotonta, valheellista, pintapuolista, silkkaa roskaa. Tällaisellakin moni valitettavasti täyttää elämänsä.

Tämän myönteisen olemassaolo ja tarve kertovat siitä, ettemme ole vain eläimiä, joille riittää pelkkien materiaalien tarpeiden tyydyttäminen. On myös ai-neettomia arvoja ja tarpeita. Ne liittyvät koko olemuksemme ja olemassaolomme

yttimeeni: yhteys, ystävyys, rakkaus, kohtaaminen, jakaminen.

Maallistunutta aikakauttamme ja kulttuuriamme hallitsee kaksi ratkaisevaa virhettä, kun koko olevainen oletetaan, ymmärretään ja sisäistetään täysin maailman- ja historiansisäisesti, ikään kuin kaikki olisi pelkkää materiaa ja tyhjentyisi siihen, mitä näemme. Näin meiltä on kadoksissa se, keitä loppujen lopuksi olemme ja mikä on tarkoituksemme ja ikuinen päämäärämme. Saavutuksistaan huolimatta kulttuuri itsessään on katoavaa eikä voi lahjoittaa meille sitä elämää, johon meidät alun perin luotiin ja joka on katoamatonta. Sen voi lahjoittaa vain Jumala. Herra, anna meidän kansallemme vielä armon aika, suo tämän kansan löytää sinuti •

Ilkka Ryttilahti

Pastori, Suomen Raamattuopiston
aluejohtaja, Hyvinkää

Jeesuksen nimessä

JOH. 14: 12–141 (JOH. 5:1-5; JES. 43:1-3; PS. 8:2-10)

UUDENVUODENPÄIVÄ 1.1.2014

Vuoden vaihtuminen on mielenkiintoinen ilmiö. Miksi useimmat ihmiset noteeraavat vuodenvaihteen, vaikka menneen vuoden viimeiset hetket eivät sinänsä poikkeava uuden vuoden ensimmäisistä hetkistä mitenkään? Ajan virrassa vain lyödään merkkipaaluja tiettyihin sovittuihin kohtiin. Näin jostakin hetkestä tulee sopimuksen perusteella merkityksellinen.

Vuosituhanen vaihtuessa olimme perheenä lähetystyössä Japanissa. Eräs paikallinen ei-kristitty odotti syvän pelon vallassa tuota historian merkkihetkeä. Hän pelkäsi maailmanlopun koittavan sillä hetkellä, kun vuosituhat loppuu. Turvapaikakseen hän keksi kirkkomme: sen seinien sisällä hän halusi kohdata mahdollisen lopun. Kun vuosituhat virallisesti

vaihtui, hiljaisuuden puhkaisi poikamme yllätynyt tokaisu: ”Ei tuntunut miltään!” Aika jatkui, mutta samalla olimme siirtyneet sopimuksen perusteella uuden vuosituhannen puolelle. Se, mitä olimme hetki sitten puuhanneet, oli jo menneisyyttä, edellisen vuosituhannen historiaa.

Niin kuin ajanlasku saa merkityksensä siitä, mihin se on sidottu, myös ihmisen eksistenssin luonne määräytyy sen perusteella, mikä on hänen elämänsä kiintopiste. Ihminen itse ei sitä elämän virrassa välttämättä näin koe eikä tunne. Jumalan tulisi olla sen kiintopisteinä.

Laulamme: ”Kun on turva Jumalassa...” **Luther** opettaa: ”Jumalaksi kutsutaan sitä, jolta tulee odottaa kaikkea hyvää ja johon on turvaututtava kaikessa hädässä. Jonkun Jumala on juuri se, mihin hän sydämen pohjasta luottaa ja usko.”

Päivän Psalmi 8 viitoittaa ajatuksia ihmiselämän olemuksen pohdintaan. Saamme kiinnittää identiteettimme Jumalan tekoihin. Ihmeellisintä on, kun me Aadamin ja Eevan lapset tunnustamme: ”Herra, meidän Jumalamme!” Tässä löytää ihminen Jumalan lisäksi merkityksen elämäänsä.

Jes. 43:1–3 antaa hengästyttävän kuvauksen siitä, millainen Jumalamme on ja mitä hän on jo tehnyt: Hän on minun Luojaani ja Pelastajani. Hän on Lunastajamme, joka on maksanut meistä kalliin lunastushinnan. Hän omistaa minut. Hän kutsuu sinuakin nimeltä. Hän on luvannut olla kanssasi, kun ”kuoleman aallokko lyö” ja viimeisen tuomion lieskat uhkaavat kärventää sinut. Hän halajaa saada olla myös sinun Jumalasi ja Pelastajasi.

Evankeliumi täsmentää tätä tekstiä. Fokus ei ole rukouksen teemassa vaan siinä, kuka Jeesus on ja mitä hänen nimeensä sisältää. Jeesuksen jäähyväispuhetta kuunnelleet opetuslapset eivät vielä kukaan oikein ymmärtäneet, mikä Jeesuksen olemus on ja miten Jumala tähän kaikkeen liittyy. ”Herra, anna meidän nähdä Isä, muu-

ta emme pyydä.” Jeesus vastasi: ”Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän.”

Ilmaisu ”Jeesuksen nimessä” ei tarkoita mantranomaista Jeesuksen nimen käyttöä. Se vertautuu Jumalan nimeen. Ylipapillisessa rukouksessa hieman myöhemmin (Joh. 17:11–12 KR 1938) kuulemme Jeesuksen suusta: ”Varjele heidät nimessäsi, jonka sinä olet minulle antanut.” Ymmärrämme, että Isä ja Poika ovat tälläkin tavalla yhtä: heillä on sama nimi. Isä itse on nimennyt Poikansa nimellään, Jumalan pyhimmällä nimellä. Jeesus on tosi Jumala. Häntä voimme ja meidän tulee kutsua Jumalan nimellä. Jeesuksessa näemme ja koostamme Jumalan, Jahven, kaikessa täyteydessään (Kol. 1:19; 2:9). Epistola täydentää tätä Jeesuksen jumaluuden todistusta.

Kun rukoilemme Jumalaa Jeesuksen nimessä, tunnustamme Jeesuksen tosi Jumalaksi. Samalla uskomme ja turvautumme häneen Jes. 43:n esittelemässä muodossa: ”Minun Jumalani, minun Pelastajani, minun Lunastajani.” Hän on Jumala, joka on kanssamme myös kuoleman ja tuomion hetkellä. Jeesuksen nimeen vetoaminen ja hänen nimessään rukoileminen onkin hyvä nähdä sen syvimmässä merkityksessä: syntisen kääntymisessä syntien sovittajan puoleen, armollisen Jumalan etsimisessä, turvan pyytämässä kuoleman ja tuomion varalle. Näihin rukouksiin Jeesus itse on luvannut vastata.

Vuoden 2014 tärkein uutinen koko ihmiskunnalle on jo julkistettu: Jeesus Kristus on ”vuoden nimi”, joka tuo pelastuksen. Voisimmeko esittää haasteeksi, että juuri ”tämä päivä” olisi elämässämme merkityksellinen kaikkein syvimmässä mielessä eli Jeesuksen nimessä? Kun joku turvautuu uskoen tähän nimeen, hänen koko tähänastinen menneisyytensä pyyhitään puhtaaksi Jumalan Pojan kalliilla sovintoverellä. Tästä eteenpäin aina ikuisuuteen saakka elämää luonnehtisivat rauha ja sovinto Jumalan kanssa. Jeesuk-

sen nimessä kaikki vanha ja taakoittava on mennyttä. Tilalle saamme uuden toivon ja tulevaisuuden. Jeesuksen nimessä kääntyy uusi lehti elämässämme! •

Tapio Pokka

Lähetysyhdistys Kylväjän
aluekoordinaattori, Oulu

Herran huoneessa

JOH. 10: 22–30

2. SUNNUNTAI JOULUSTA 5.1.2014

Joulukuussa vietettiin temppelin vihkimisen juhlaa, joka muistutti lehtimajanjuhlaa. Nykyisin sitä kutsutaan *hanukka*-juhlaksi, jota vietettiin kahdeksan päivää ja sanottiin myös valon juhlaksi. Sitä voitiin viettää missä tahansa. Salomon pylväskäytävä oli rabbiinien normaali opetustila.

Jeesus toimi kaikessa ”niin kuin se, jolla valta on” (Matt.7:29). Juutalaiset kyselevät usein eri yhteyksissä, mikä tai kuka tämä mies oli. Hän paransi sairaita sanallaan ja julisti syntejä anteeksi (Matt. 21:10; Mark. 4:41; Luuk. 5:21, 7:49; 9:9).

Jeesuksen todistus itsestään on kristinuskon ydin. Jeesuksen puheiden minä-muotoisuus on niin keskitettyä, ettei voida olettaa noita sanoja pannun jälkeensä hänen suuhunsa. Evankeliumi on sitä, mitä Jeesus on. Kristinuskon on Kristus. Hän on Jumala, joka tehtiin ihmiseksi. Jeesus on historiallinen henkilö, jolla oli kaksi toisistaan erottuvaa, täydellistä luontoa. Hän oli sekä Jumala että ihminen ja tässä suhteessa ehdottomasti ja ikuisesti ainoa laatuaan.

Yksi rakkaimmista asioista minulle on päivän tekstin ydinsanoma: ”Minä ja Isä olemme yhtä” (j. 30). ”Minä olen Isässä ja Isä on minussa” (Joh. 14:11). Toisaalla (Joh. 8:58) Jeesus sanoo: ”Ennen kuin Abraham syntyi, olen minä ollut (KR 1938, KR 1992: minä olin).” ”Isä, kirkasta sinä nyt minut, ota minut luoksesi ja anna minulle se kirkkaus, joka minulla oli Sinun luona-

si jo ennen maailman syntyä” (Joh. 17:5, j. 24: ennen maailman luomista).” Jeesus sanoo: ”Minä olen sanonut sen teille, (että olen Messias) mutta te ette usko. Teot, jotka minä teen Isäni nimissä, todistavat minusta.” (J. 25.) Ei kukaan muiden uskontojen perustajista ole uskaltanut sanoa näin.

Miksi tätä sanomaa ei aina uskota?

Miksi silmät ovat sokaistuneet tässä kohdin? Jeesus sanoi: ”Te kyllä tutkutte kirjoituksia – ne juuri todistavat minusta. Mutta ette tahdo tulla minun luokseni, että saisitte elämän.” (Joh. 5:39–40.) ”Minä tunnen teidät: teissä ei ole rakkautta Jumalaan – jos te uskoisitte Moosesta, uskoisitte myös minua – juuri minusta hän on kirjoittanut.” (J. 42, 46.) ”Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän. Ei kukaan tule Isän tykö muutoin kuin minun kauttani.”

Ihmiset eivät voineet ymmärtää, että Messias tuli niin vaatimattomaan perheeseen ja niin vaatimattomiin oloihin. Jumalan toimintatapa usein yllättää. Hän toimii siellä, missä sitä vähiten odotetaan.

Kristuksen salaisuus ja pelastus yksin hänessä eivät avaudu, koska ihminen on todellakin niin hengellisesti kuollut, ettei hän näe Jumalan tahtoa ilman Pyhän Hengen vaikutusta, joka Sanassa toimii. Ihminen vastustaa Jumalaa loppuun saakka, kunnes Pyhä Henki pääsee näyttämään tyhjyyden ja toivottomuuden ilman Kristusta. Jumalan täytyy usein koskettaa ihmistä ”kovaan paikkaan”. Jaakobin painiessa enkelin (= Kristuksen?) kanssa tämä löi Jaakobia lonkkaluuun. Tavalla tai toisella ”ontuvat” ja pysäytetyt voivat alkaa kysellä elävää Jumalaa.

Miten on ymmärrettävissä, että uskoessamme Kristukseen emme koskaan joudu hukkaan (j. 28)? Kun elävä kristitty kuulee ja seuraa Jumalan sanaa, mikään sisäinen tai ulkoinen kriisi ei irrota häntä Kristuksen armon tilasta ja asemasta, joka hänellä on Vapahtajassa. ”Mikä voi erottaa meidät Kristuksen rakkaudesta?” ”Meidät on

pelastettu pysyessämme Kristuksessa, se on elävä ja varma toivomme.” (Room. 8: 31–39.) •

Ilpo Ylikoski

Suomen Raamattuopiston vapaaehtoinen julistustyöntekijä, Heinola

Jeesus, maailman valo

MATT. 2: 1–12

LOPPIAINEN 6.1.

Jeesus on koko maailman Vapahtaja.

Loppiaisen evankeliumi todistaa, että Jeesus on koko maailman Vapahtaja. Hänen syntymänsä ei koskenut vain juutalaisia vaan liikutti koko maailmaa. Sillä oli ja on merkitystä koko universumille. Hän ei ole vain juutalaisten messias. Hän on koko maailman Vapahtaja.

Idän tietäjät edustavat maailman kansoja, jotka kuulevat Jeesuksessa evankeliumin. He tulevat Jeesuksen luo ja vievät evankeliumin Vapahtajasta kansalleen. Loppiaisen evankeliumissa loistaa Jumalan lähetyksenä kirkkaana, sillä evankeliumi kuuluu kaikille kansoille. Lähetyksen alku on Jeesuksen syntymästä eikä vasta ylösnousemuksen jälkeen, jolloin hän antoi lähetyksenä.

Idän tietäjät? Raamattu kertoo hyvin vähän idän tietäjistä. Heidän sanotaan tulleen kaukaa kumartamaan juuri syntyneitä juutalaisten kuningasta. He olivat ehkä Arabian niemimaalta tai Kaksoisvirtainmaasta ja tutkivat tähtiä. Heidän näkemänsä kirkas tähti todisti vastasyntyneestä juutalaisten kuninkaasta. Häntä he halusivat vierailullaan kunnioittaa. He siis kunnioittivat Jumalaa ja juutalaisia. Heidän lukumääränsä ei tiedetä. Erään perimätiedon mukaan se oli kolme. Niinpä tietäjien keskieuropalainen symboli, kolme kruunua, päättyi myös Ruotsin kuningas **Albrekt Meckelenburgilaisen** (n. 1336–1412) toimesta Ruotsin vaakunaan ja maan symboliksi.

Jeesuksen luo tuleminen. Annettuun lahjansa tietäjät palasivat kansansa luo kertomaan, mitä olivat nähneet ja kokeneet. He tulivat Jeesuksen luo ja saivat omistaa uskon siihen, että Jeesuksessa olivat täyttyneet Jumalan lupaukset. Koko maailman Vapahtaja oli syntynyt. He vievät tämän uskon kansalleen.

Raamattu kehottaa meitä tulemaan päivittäin Jeesuksen luokse. Hän johtaa Isän, Jumalan, yhteyteen. ”Tulkaa hänen luokseen, elävän kiven luo, jonka ihmiset ovat hylänneet mutta joka on Jumalan valitsema ja hänen silmissään kallisarvoinen” (1. Piet. 2:4). Jeesuksen luo tuleminen on rukousta, Raamatun lukemista ja uskovien yhteyteen hakeutumista, tulemista jumalanpalvelukseen.

Idän miehet tulivat Jeesuksen luo mutta palasivat pian arkeensa mukanaan evankeliumi. Tietäjien esimerkin tavoin meitäkin rohkaistaan kertomaan Jeesuksesta ihmisille, joita kohtaamme lähipiirissämme. Näin evankeliumi leviää luonnollisesti ihmiseltä ihmiselle. Lähetyksessä tämä on yleisin ja paras seurakunnan kasvun tapa. Ihmiset tuovat sukulaisia, ystäviä ja työtovereitaan Jeesuksen luokse.

Herodes vihaa Jeesusta ja evankeliumia. Loppiaisen evankeliumi kertoo, että Herodes lähetti tietäjät Betlehemiin: ”Menkää sinne ja ottakaa asiasta tarkka selko. Kun löydätte lapsen, niin ilmoittakaa minulle, jotta minäkin voisin tulla kumartamaan häntä.” Tosiasiassa Herodes ei aikonut tulla kumartamaan Jeesusta. Hänellä oli aivan muuta mielessään. Hän halusi tietää Jeesuksen syntymäpaikan, jotta hän voisi raivata uuden kuninkaan tieltään. Herodeshan luuli, että Jeesus oli Juudean tuleva kuningas. Jeesuksen taivaallisesta kuninkuudesta hän ei ymmärtänyt mitään.

Ihmisen täytyy siis ottaa kantaa Jeesukseen. Idän tietäjät uskoivat sanan koko maailman Vapahtajasta ja ottivat evanke-

liumin vastaan. Herodes taas toimi täysin päinvastoin. Hän ei halunnut uskoa Jeesukseen ja vastusti evankeliumia. Tämä vastustus ajoi hänet mitä julmimpiin tekoihin, pienten poikalasten joukkosurmaan ja hirveään kansanmurhaan.

Ihminen on joko Jeesuksen puolella tai häntä vastaan. Ei ole välimaastoa. Ihminen seuraa joko Jeesusta tai tämän maailman henkeä, joko Jumalaa tai sielunvihollista. Ihminen joko rakastaa Jeesusta tai vihaa häntä ja evankeliumia.

Pentti Marttila

Pastori, Lähetyshdistys
Kylväjän koulutuspäällikkö

Kasteen lahja

JOH. 1: 29–34

1. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA

Johannes Kastaja oli ensimmäinen, joka antoi laajalle ihmisjoukolle omakohtaisen todistuksen Jeesuksesta Vapahtajana. Pieni joukko oli tosin jo 30 vuotta aikaisemmin saanut kuulla hänen erityisestä asemastaan ja tehtävästään. Johannekselle Jeesuksen kohtaaminen oli kuitenkin mullistavaa. Kuuliaisena Jumalalta saamalleen tehtävälle hän oli pitkien erämaavuosien jälkeen astunut kansan eteen. Hän saarnasi parannusta ja kastoi ne, jotka syntinsä tunnustaen saapuivat hänen luokseen. Johannes odotti Messiasta. Hänen elämäntehtävänsä oli tehdä valmisteluja suurta hetkeä varten. Se, mikä siihen asti oli hämärästi erottunut kuin usvan takaa, oli Jeesuksen persoonassa hänen silmiensä katseltavana.

Päivän evankeliumi ei kerro suoranaisesti siitä, kun Jeesus tuli Johannes Kastajan luo samassa tarkoituksessa kuin muutkin, siis saadakseen kasteen. Ulkoaisesti hän ei erottunut muista, sillä Jeesus oli ihminen ihmisten joukossa. Pyhän Hengen avaamin silmin Johannes kuitenkin näki hänen erityislaatunsa ja eron

suhteessa kaikkiin muihin. Hän tunsi itsensä syntiseksi Jeesuksen edessä: ”Sinäkö tulet minun luokseni? Minunhan pitäisi saada sinulta kaste!”

Eräs saarnaaja sanoi, että hänen tekisi mieli kysyä Jeesukselta: ”Miksi sinä menet kasteelle? Ethän sinä ole syntinen niin kuin me olemme. Me tarvitsemme anteeksiantavan sanan Jumalalta voidaksemme uskoa ja pelastua.” Tätä Johanneskin tavallaan tar koitti, kun hän ensin esteli Jeesusta. Jeesus vastasi hänelle: ”Älä nyt vastustele. Näin meidän on tehtävä, jotta täyttäisimme Jumalan vanhurskaan tahdon.” Silloin Johannes suostui hänen pyyntöönsä. Kasteensa jälkeen Jeesus oli autiomaassa Paholaisen kiusattavana. Sen jälkeen hän tuli uudelleen Johanneksen tykö. Siitä kohtaamisesta kertoo päivän evankeliumi.

Jeesuksen päälle laskeutui Pyhä Henki kyyhkysen tavoin hänen kasteensa jälkeen. Sitten taivaasta kuului Isän ääni: ”Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mieltynyt.” Tämä oli tehnyt Johannekseen valtavan vaikutuksen. Hän muisteli sitä kertoessaan Jeesuksesta ihmisille. Erityisesti häntä on varmasti puhutellut Jeesuksen halu antautua täysin Jumalan, Isän tahtoon. Ottaessaan kasteen hän siinäkin alensi itsensä, otti orjan muodon ja asettui syntisten asemaan. Jo silloin, kun hän jätti taivaan kirkkauden, katki jumalallisen suuruutensa ja syntyi ihmislapseksi vaatimattomiin oloihin, hän osoitti valtavaa nöyryyttä.

Meillä on syyttäjämme. Oikeudenmukaisuuden vuoksi Jumala ei jättänyt meidän syntejämme sovittamatta. Jumala tuli ihmiseksi kantaakseen meidän syntiemme rangaistuksen. Jeesusta rangaistiin meidän edestämme. Hänen alennustienensä huipentui ristinkärsimykseseen. Jumalan hylkäämänä hän oli sillä paikalla, joka olisi kuulunut meille. Jumala haluaa pelastaa meidät kirkkauden valtakuntaan, jotta emme jäisi ikuisen eroon hänestä.

Johannes kutsui Jeesusta ”Jumalan Karitsaksi”. Hänen kuulijansa ymmärsivät hyvin karitsan merkityksen. Meidän aikamme ihmisille se on usein vain etäinen kristillinen käsite, jolta puuttuu havainnollinen sisältö. Tosin jokaiseen ehtoollis-jumalanpalvelukseen liittyy *Jumalan Karitsa* -hymni. Ehtoolliskutsussa voidaan sanoa: ”Autuaita ne, jotka on kutsuttu Karitsan hääaterialle.”

Vanhan testamentin jumalanpalveluksen keskuksena olivat uhrin. Niiden alkuperäisenä taustana oli pääsiäislammas eli karitsa. Vuodesta toiseen muisteltiin Egyptin orjuudesta vapautteen pääsemistä ja uhrattiin lammas, joka tuli matkalaisen ravinnoksi. Myös muita eläimiä uhrattiin. Yhdessä ne julistivat, että Jumala pesee pois Israelin synnit uhrilla. Uskon silmin Johannes näki Jeesuksessa sen todellisen uhrin, josta aikaisemmat uhrin olivat vain esikuvia. Tämä Jumalan Karitsa antoi todellisen sisällön sekä Johanneksen parannussaarnalle että kasteelle.

On ajateltu, ettei Johanneksen kaste olisi sisällöltään yhtä kristillisen kasteen kanssa. Raamatun mukaan hänen antamansa kaste oli armonväline. Jumala antoi siinä vakuutuksen syntien anteeksiantamisesta uskon syntymiseksi ja vahvistumiseksi ihmissydämissä. Johanneksella oli parannuksen kaste syntien anteeksisaamiseksi (Mark. 1:4; Luuk. 3:3). Pyhä Henki saattoi ihmisiä Jumalan valtakunnan osallisuuteen, jotta he syntyisivät uudesti Jumalan lapsiksi (Joh. 3:5). Kaste pelastaa, ei siksi, että se on hurskas teko, vaan koska se lahjoittaa Jumalan armon ja vaikuttaa uskon niiden kohdalla, joiden sydän nöyrytyksellaisuuteen Jumalan tahdolle (Tit. 3:5). Tähän Johannes Kastajan työ tähtäsi.

Kasteveden koskettaessa kastettava Jumala vakuuttaa siinä hänelle syntien anteeksiannon. Jeesus korosti uskon merkitystä lähettäessään opetuslapsiaan kastamaan. Kaste tulee kastetun hyödyk-

si, kun hän ottaa sen lahjoittaman sanan vastaan myös sydämessään. Kaste on paljon enemmän kuin pelkkä ulkonainen tapahtuma. Johannes Kastaja suoritti oman työnsä vaatimattomissa oloissa. Keskeisimmäksi tulikin itse sanoma.

Näin on kristillisen kasteen kohdalla yhä. Viime kädessä ratkaisevaa eivät ole ulkonaiset puitteet eikä se, mitä ihmiset tekevät, vaan se, mitä Jumala ajattelee meistä ja tekee tuodakseen ajatuksensa julki. Hänelle joka ainoa ihminen on niin rakas, että hän ei lukenut sydämessään meille viaksi meidän syntejämme, vaan antoi ne anteeksi (2. Kor. 5:19). Tähän tämän sunnuntain aihekin ankkuroituu: kasteen lahjaan. •

Antti Herkkola

Jeesus ilmaisee jumalallisen voimansa

JOH. 4: 5–26

2. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA 19.1.

Jeesuksen puhe elävästä vedestä on yksi Uuden testamentin hienoimmista lupauksista. Sen rinnakkaiskohtia ovat Joh.6:35 ja 7:37–39. Jeesuksen opetuksessa on luonnollisesti kaksi tasoa. Toisaalta hän puhuu elävästä vedestä eli lähdevedestä, toisaalta Pyhän Hengen lahjasta, joka virvoittaa ihmisen sielun. Kertomuksen nainen ei tajua Jeesuksen opetuksen varsinaista tähtäyspistettä. Näin voi käydä edelleenkin. Jumalan lahja liittyy todellisuuteen, jota ihminen ei luonnostaan käsitä.

Ei tämä ole helppoa kristityllekään. Arkinen kilvoitus voi tuntua usein kovin kuivalta. Onhan meillä sanoja uskosta, mutta onko Hengen vaikuttamaa elämää? Entä miten on seurakunnallisen elämän laita? Onko kaivossa vettä, vai ovatko vesisuonet ehtyneet? Tekstin äärellä voi pohdita uskonelämän hiipumisen syitä ja sen uudistumisen mahdollisuutta. Painopiste on jälkimmäisessä.

Herännäisjohtaja **Jonas Lagus** toteaa, että ihmisen on päästävä monien esteiden läpi, ennen kuin hän saa maistaa pisaraakaan sitä vettä, jota annetaan ilmaiseksi. Hän puhuu epäilyksien, epäuskon ja omanvanhurskauden savisista ja kivisistä kerrostumista, joiden läpi on mentävä järjen juonitellessa ja omantunnon tuomitessa. Armo ei tule elämäämme samalla tavalla kuin johtovesi.

Evankeliumia tulee saarnata selkeästi. Elävät vedet eivät voi virrata, ellei ihminen pääse ymmärtämään, ettei hänelle enää lueta hänen syntejään, vaikka ne häntä vaivaavatkin, ja että hän on vapaa kaikesta tuomiosta. On kerrottava, että hän on yhtä vanhurskas sekä hyvinä että huonoina päivinä. Jos tätä ei tehdä selväksi, kaivot eivät koskaan täyty.

Tämä ei sulje pois uskonharjoitusta. Kaivo tyhjenee, ellei se täyty aina uudelleen virtaavalla vedellä. On pidettävä kiinni hiljaisista hetkistä, luettava Sanaa, rukoiltava, etsittävä toisten uskovien seuraa, mentävä ehtoollispöytään. Sana varoittaa meitä laiminlyömistä seurakunnan yhteistä kokoontumista. Niinpä on raivattava pois esteitä, jotka pitävät meidät kaukana armonvälineistä. Asia kulminoituu hyvinkin arkisiin ajankäyttöämme koskeviin valintoihin. TV, sanomalehti, harrastukset, facebook... Aika hiljentymiseen tahtoo tulla ryöstetyksi. Liha on heikko.

Jeesus vetäytyi usein tietoisesti ihmisten luota saadakseen rukoilla rauhassa. Paavali kehotti rukoilemaan lakkaamatta ja teki näin itsekin. Paasto – luopuminen jostakin sinänsä hyväksyttävästä – kuului molempien elämään. He tekivät näin säilyttääkseen elävän yhteyden taivaalliseen Isään. Armon auringon valossa on viivytävä, jos haluaa ruskettua.

Tekstissä puhutaan myös oikeasta rukouspaikasta. Jeesus kertoo naiselle uudesta rukouksen ja palvomisen tavasta. Olennaista on, että Jumalaa rukoillaan

”hengessä ja totuudessa”. Kyse ei ole jumalanpalveluksen ulkonaisen muodon ja sen sisällön asettamisesta toistensa vastakohdiksi vaan oikean ja väärän jumalanpalveluksen erosta. Isää rukoillaan hengessä ja totuudessa, kun häntä lähestytään Jeesuksen nimessä. Oikea jumalanpalvelus on vastausta Jumalan ilmoitukseen.

Jumala toimii ulkoisten ja materiaalisten välineiden kautta. Sana ja sakramentit ovat tästä esimerkkejä. Niinpä ei ole syytä väheksyä niitä monenlaisia tapoja, joilla jumalanpalveluksista voidaan tehdä entistä rikkaampia. Messu on seurakunnan elämän keskus – ainakin periaatteessa. Missä määrin tämä sitten näkyy käytännössä, esimerkiksi valmisteluprosessissa, on toinen asia. Hyviä virikkeitä jumalanpalveluksen rikastuttamiseksi voi löytää kädenojenuksen etäisyydeltä. *Jumalanpalvelusten kirja* on aarrearkku, josta löytää uutta ja vanhaa seurakunnan ravitsemiseksi. ●

Jorma Pitkänen

TT, Jämijärven kirkkoherra

Jeesus herättää uskon

JOH. 4: 39–42

3. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA 26.1.

Päivän aihe on ihmisen pelastuksen ja kirkkomme tulevaisuuden kannalta elintärkeä. Syntykö usko ihmisten sydämessä? Teksti on loppukatelma kertomuksesta, joka puhuu Jeesuksesta ja samarialaisesta naisesta. Sykarin kaivolalla Jeesus näki samarialaisen naisen sydämeen ja myös hänen syntinsä. Silti hän halusi keskustella naisen kanssa ja osoitti hyväksyntää toiseen kansaan kuulunutta langennutta naista kohtaan. Keskustelu ja kohtaaminen Jeesuksen kanssa synnyttivät naisessa uskon Jeesukseen. Jeesus julisti lakia ja evankeliumia naiselle ja teki itsensä hänelle tunnetuksi. Jeesus sanoi olevansa Messias ja pelastaja, joka antaa elävää vettä, ikuisen elämän.

Nainen meni heti kaupunkiin kerto-
maan ihmisille Jeesuksesta, joka oli sano-
nut kaiken, mitä nainen oli tehnyt. Monet
Samarian kaupungin asukkaista uskoivat
Jeesukseen jo pelkästään naisen todistuk-
sen perusteella.

Tämä evankeliumi kertoo, kuinka tär-
keä merkitys henkilökohtaisella todis-
tuksella on uskon syntymisen kannalta.
Ihmisten täytyy kuulla Jeesuksesta voidak-
seen uskoa häneen. Henkilökohtaista ko-
kemusta ja minä-viestiä kuulijan on vaikea
kritisoida. Siitä ollaan yleensä kiinnostu-
neita ja sitä kuunnellaan. Nainen oli hal-
tioissaan Jeesuksen kohtaamisesta. Se nä-
kyi ja kuului kauas. Hän ei yksikertaisesti
voinut olla hiljaa. Hän ”juurusi” evankeliu-
mia Jeesuksesta kaduilla ja toreilla. Mikään
ulkonainen ei pakottanut häntä kertomaan
ihmisille Jeesuksesta. Hänen ei ollut pakko
lähteä tekemään katuevankelointityötä,
vaan hän yksinkertaisesti ei voinut pitää
suutaan kiinni. Jos jokainen kristitty olisi
näin Jeesuksen valtaama, evankeliumi meni-
si tehokkaasti eteenpäin.

Jeesus jäi kaupunkiin kahdeksi päiväk-
si ihmisten toivomuksesta. Monet uskoivat
kuultuaan Jeesuksen itsensä puhuvan.
He eivät enää uskoneet naisen todistuk-
sen tähden vaan myös oman kokemuk-
sensa perusteella. He vakuuttuivat siitä,
että Jeesus on maailman pelastaja. Pieti-
smi on korostanut kirkkohistorian ai-
kana henkilökohtaisen uskon tärkeyttä.
Siitä pietismä onkin erityisesti kritisoi-
tu. Ilman henkilökohtaista uskoa ei kui-
tenkaan kukaan voi pelastua. On niitä,
joiden mielestä henkilökohtaista uskoa
ei tarvita. Kirkon usko riittää. Kirkon us-
ko ei kuitenkaan ketään pelasta, jos ei itse
usko. **Lutherin** löytö, uskonvanhurskau-
tusoppi, puhuu nimenomaan henkilö-
kohtaisesta uskosta eikä kollektiivises-
ta uskosta. Kirkon ja seurakunnan usko
kylläkin tuovat Jeesuksen Sanan ja sakra-
menttien kautta ihmisille, mutta usko

syntyy aina ihmisen sydämessä eikä kirk-
kolaitoksessa.

Nykyään jotkut kritisoivat liian vah-
vaa uskoa. Ei pitäisi uskoa liikaa eikä ottaa
Raamatun sanaa liian tosissaan eikä olla
ylihengellinen. Vahvauskoiset karkottavat
heikkouskoiset pois kirkosta. Rima noste-
taan liian korkealle, kun vaaditaan uskoa.
Uskova-sanakin on negatiivinen. Uskosta
puhumista pidetään jopa farisealaisena ja
omavanhurskaana asiana.

Jos ajatellaan näin, Jeesus, Paavali ja
Lutherkin olivat aikansa fariseuksia, kos-
ka he puhuivat paljon uskosta. Uskossa on
kyse nimenomaan Jumalaan turvautumi-
sesta ja Jumalan hyvien lahjojen vastaan-
ottamisesta. Voiko joku turvautua liiak-
si Jumalaan? Voiko se olla farisealaista ja
ylihengellistä, jos turvautuu täysillä Ju-
malaan? Eikö se ole nimenomaan farisea-
laista, jos ei usko Jeesukseen vaan tur-
vautuukin itseensä ja luottaa elämässä ja
kuolemassa itseensä eikä Jumalan apuun?
Usko on vastakohta ihmisen omille teoille.

Eräs maallikkosaarnaaja kertoi kirk-
koherrasta, joka sanoi pelkäävänsä seu-
rakunnassaan eniten ylihengellisyyttä.
Siihen maallikkosaarnaaja vastasi kirkko-
herralle virnistäen: ”Ei sitä pelkoa aina-
kaan sinun seurakunnassasi ole.” Eiköhän
alihengellisyys ole suurempi vaara tämän
päivän kirkossa kuin ylihengellisyys? On
tietysti hengellisyttä, jossa ihminen ko-
rosta itseään ja hurskauttaan. Se onkin
todellista farisealaisuutta. Usko Jeesuk-
seen ja Jumalan sanaan ei ole kuitenkaan
koskaan ylihengellisyttä.

Miksi ihmisen pitäisi olla niin epävar-
ma pelastuksestaan ja uskostaan, että hän
ei itse edes tiedä, uskooko hän vai ei? Pi-
tääkö uskon olla niin salaista, ettei edes
Jumalan tarvitse tietää, uskooko ihmi-
nen? Normaali aikuinen pystyy tunnusta-
maan suullaan uskon. ”Sydämen usko tuo
vanhurskauden, suun tunnustus pelas-
tuksen” (Room. 10:10).

Ellemme pidä pelastusvarmuutta tärkeänä, emme myöskään pidä pelastusta tärkeänä. Miksi näin tärkeässä asiassa tulisi jäädä epävarmuuteen? Jokaisella on epäilyksiä, ja usko tuntuu usein heikolta. Pelastusvarmuudessa on kyse siitä, että olemme varmoja Jumalasta emmekä itsestämme. Jumala haluaa antaa jokaiselle pelastavan uskon ja pelastusvarmuuden. Pelastusvarmuus voi tosin aika ajoin monestakin syystä kadota. Sitä saa kuitenkin aina pyytää. Usko on täysin Jumalan lahja. Jeesus sanoo: ”Uskokaa häneen, jonka Jumala on lähettänyt. Se on Jumalan teko.” (Joh. 6:29.) •

Antti Ijäs

Piikkiön seurakunnan kappalainen

Kristus, Jumalan kirkkauden säteily

LUUK. 2: 22–33

KYNTTILÄNPÄIVÄ 2.2.

Kynttilänpäivä on joulukuun liittyvä erityispyhä. Aiheeltaan samankaltaisia ovat joulun ja uudenvuoden välissä oleva pyhän perheen sunnuntai, jonka evankeliumi alkaa siitä, mihin tämän päivän evankeliumi päättyy, ja loppiainen, joka korostaa evankeliumin kuulumista kaikille kansoille.

Tämän sunnuntain evankeliumi kertoo, että Jerusalemin temppelissä oli yhtä aikaa Jeesus-lapsen ja hänen vanhempinsa kanssa vanhus nimeltä Simeon. Hän oli odottanut jo kauan tätä hetkeä, Vapahtajan kohtaamista. Pyhä Henki oli luvannut hänelle, että tämä ei kuolisi, ennen kuin on nähnyt Herran Voidellun. Hetki oli nyt koittanut.

Mooseksen lain mukaisesti Joosef ja Maria toivat Jeesuksen temppeliin 40 päivää hänen syntymänsä jälkeen. Äidin tuli uhrata uhri tullakseen puhtaaksi lapsen syntymän jälkeen ja samalla, kun kyse oli poikalapsesta, pyhittää hänet Herralle. Simeon oli jo iäkäs. Hän otti Jeesuksen

syliinsä ja lausui siunauksen, joka tunnetaan *Simeonin kiitosvirtenä*. Sen sisältö liittyi siihen, mitä Jeesus sanoi apostoleille ennen taivaaseen astumistaan: ”Menkää kaikkeen maailmaan ja viekää evankeliumi kaikille kansoille.”

Simeon oli ensimmäinen, jonka Raamattu sanoo selvästi tunnustaneen Jeesuksen Messiaaksi ja kaikkien kansojen Vapahtajaksi. Hurskaana ja jumalaapelkäävänä hän uskoi Jumalan täyttävän lupauksensa vaimon jälkeläisestä, joka tulisi pelastukseksi syntiin langenneelle ihmis-kunnalle. Vaikka Matteus puhui Israelille luvattusta lohdutuksesta, vaimon jälkeläinen tuli myös muiden lohdutukseksi.

Efesolaiskirjeessä Paavali toteaa, että hänelle on annettu armo julistaa sanomaa Kristuksesta ja ilmoittaa se pyhä suunnitelma, jonka Jumala on ikiajoista asti pitänyt salaisuutena. Paavali käyttää usein sanaa *salaisuus*. Sillä hän kuvaa sitä, että Jumalan pelastussuunnitelma avautui vähitellen meille ihmisille. Vaimon jälkeläisen merkitys oli hämärä vielä pitkään sen jälkeen, kun Jumala oli siitä ensimmäisen kerran puhunut. Hän oli kuitenkin lausunut sanan, johon ihminen saattoi uskoa.

Salaisuus vaimon jälkeläisestä avautui lopullisesti Jeesuksen Kristuksen kautta. Enää ei ollut epäselvää, kuka tulisi kukistamaan pahan. Jeesus on luvattu vaimon jälkeläinen, joka ei ole vain ihminen. Hän on ihmiseksi tullut Jumala. Ilman häntä kaikki ihmiset tuomittaisiin ikuiseseen kadotukseen. Vain synnitön ihminen saattoi voittaa kuoleman, joka oli saanut koko ihmiskunnan vangikseen. Jeesus Kristus on syntiemme sovittaja. Hän kukisti kuoleman ja toi meille syntien anteeksiannon.

Vaikka Jumala oli luvannut lähettää Vapahtajan Israelin kansan kautta, hänen lupaukseensa vaimon jälkeläisestä sisältyi tärkeä viesti. Simeon lausui sen Jeesuksen nähdessään: hänet on annettu kaikille kansoille pelastukseksi. Hän on valo,

joka koittaa muillekin kuin israelilaisille. Tämä toteutui, kun apostolien todistusta Jeesuksesta lähdettiin viemään kaikille kansoille. Se oli mahdollista vasta sitten, kun Jeesus oli kärsinyt, kuollut, ylösnousut ja astunut taivaaseen. Silloin tie pelastukseen oli täysin valmis.

Kuka tahansa, joka uskoo häneen, on yhdessä muiden uskovien kanssa Jumalan lupausten perillinen. He saavat ikuisen elämän. Ennen Jeesuksen tuloa pelastuttiin uskon kautta tulevaan Vapahtajaan. Jeesuksen tultua pelastutaan uskomalla joltulleeseen Vapahtajaan.

Simeon kuului niihin, jotka uskoivat tulevaan Vapahtajaan. Hän saattoi kuitenkin ruumiillisilla silmillään nähdä ja käsin tunnustella sitä, mihin sydämessään uskoi. Jumalan lupaus täyttyi, uusi aika-kausi murtautui esiin. Elettiin vanhan ja uuden taitekohdassa. Nähtyään Jeesuslapsen hän puhkesi rukoukseen mutta lausui myös profeettallisen sanan, joka ei sisälly päivän tekstikohtaan mutta on hetken jatkeena Raamatussa. Simeon lausui Marialle ennustuksen siitä, että tulevat tapahtumat merkitsevät äidille ja hänen pienelle pojalleen tuskaa ja kärsimystä. Tämä sana toteutui, niin kuin apostolit hänen jälkeensä todistivat. He olivat omin silmin nähneet Jeesuksen ristiinnaulittuna ja ylösnousseena Vapahtajana. Enää se ei ole meille mikään salaisuus, mitä Jumala on tehnyt pelastumiseksemme. Luonnollinen ihminen pitää sitä hullutuksena. Simeon sen sijaan on esimerkki ihmisestä, jonka sydän oli avoin Jumalan Hengelle.

Kynttilänpäivä on jääne vanhasta tavasta vihkiä tänä sunnuntaina vuoden aikana kirkossa käytettävät kynttilät. Tätä tarkoitusta päivälle ei enää ole. Sen sijaan se korostaa, että Jeesuksessa meille on tarjona täydellinen pelastus. Jos pelastus perustuisi meidän tekoihimme, se olisi kuin kynttilä, joka antaa valoaan vain hetken. Se kuluu loppuun, ja sen tilalle on tuotava

yhä uudestaan uusi kynttilä. Emme koskaan saavuttaisi ikuista elämää, jos se olisi meidän itse ansaittava.

Pelastukseen on kuitenkin täydellinen tie, joka vie perille saakka. Sitä ei tarvitse uudistaa eikä parannella. Se on täydellinen, koska se on Jumalan tekoa. Jeesus Kristus on tie, totuus ja elämä. Hän on tie Isän tykö, valo, joka näyttää pimeässä oleville suunnan ikuisen kirkkauteen.

Kynttilänpäivä ja jokainen pieni liekki kirkossa muistuttavat Jeesuksesta maailman valona. Se valo oli uskon liekkiä Simeonin sydämessä. Hän sai, mitä Jumala oli luvannut hänelle antaa. ●

Antti Herkkola

Kahdenlainen kylvö

MARK. 9: 38–41

5. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA 9.2.

Tätä pyhäpäivää vietetään harvoin. Tekstin otsikoksi sopisi paremmin *Meikäläiset ja heikäläiset*. Apostoleilla oli suuri kiusaus ennen helluntaita jakaa ihmiset omien mittapuidensa mukaan kahteen leiriin, vaikka Jeesus oli siitä usein varoitannut, esimerkiksi vertauksessa pyhän 1. vuosikerran evankeliumissa ja vertauksessa taivasten valtakunnan nuotasta (Matt. 13:24–30, 47–50). Meidän ei tule ryhtyä enkelien tehtäviin, sillä se vaatisi samanlaisia synnittömyyttä.

Taidotonta kiivautta. ”Ukkosenjylinän pojalla” Johanneksella oli kiivautta hyvään muttei taidon mukaan. Se ilmeni myös, kun hän olisi halunnut tulituo- miolla tuhota Samarian asukkaat, jotka kieltäytyivät ottamasta Jeesusta vastaan. Jeesus antoi silloinkin vaikuttavan opetuksen maailmaan tulonsa tarkoituksesta: ”Te ette tiedä, minkä hengen omat te olette. Ihmisen Poika ei tullut sieluja kadottamaan vaan pelastamaan.”

Kiivaimmatkin vastustajat elävät vielä armonajassa, eikä meillä ole oikeutta lau-

sua kadotustuomiota. Sieltä, missä hänet torjutaan, on jatkettava matkaa ”toiseen kylään” (Luuk. 9:51–56).

Rajat on silti tehtävä selviksi. Ihmiset on asetettava Jumalan lain ja evanliiumin eteen. Pyhä Henki yksin kutsuu, kokoa ja valaisee muttei ilman Jumalan sanaa.

On valaisevaa tutkia myös Vanhasta testamentista Johanneksen ja meidänkin kanssamme samaa koulua käyviä. Joosua Nunin poika olisi halunnut sulkea Jumalan työn ulkopuolelle kaksi miestä, jotka tulivat Hengen valtaamiksi mutta väärässä paikassa. Hän kiirehti sanomaan Mooseselle: ”Mooses, herrani, tee siitä loppu.” Silloin Mooses sanoi hänelle: ”Mitä syytä sinulla on kiivailla minun puolestani? Kunpa koko Herran kansa olisi profeettoja ja saisi Herran Hengen.” (4. Moos. 11:26–30.)

Joosua joutui tästä kiivaudesta vielä myöhemmin Jumalan puhutteluun Jerikon luona nähdessään Herran sotajoukon päällikön. Hän kysyi: ”Oletko sinä meikäläisiä vai vihollisia?” Mies vastasi: ”En kumpaakaan. Olen Herran sotajoukon päällikkö.” Hänessä Joosua kohtasi ruumiillisessa muodossa pyhän Jumalan kuten Mooses kerran palavassa pensaassa. Hänkin sai käskyn: ”Riisu kengät jalastasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä” (Joos. 5:13–15).

Daavid joutui ojentamaan väärästä kiivaudesta Abisaita, Serujan poikaa, joka oli valmis surmaamaan Daavidia kironneen Simein. Olisimmeko me samanlaisen kohtelun osaksemme saadessamme valmiita sanomaan: ”Antaa hänen kirotta. Jos Herra on käskenyt hänen kirotta Daavidia, kuka silloin voi panna hänet tilille siitä.” Daavid luotti siihen, että Herra kyllä näkee kärsimämme vääryydet ja hyvittää ne itse. (2. Sam. 16:5–14.)

Karjatarhojen vaiheilla. Jeesuksen opetuslapset eivät määrittele taivasten

valtakunnan rajoja. Oikeaa avarasydämysyyttä hän opettaa meillekin: ”Joka ei ole meitä vastaan, on meidän puolellamme.” ”Joka ei ole teitä vastaan, on teidän puolellanne” (Luuk. 9:50). Suhde Jeesukseen ratkaisee kohtalomme: ”Joka ei ole minun puolellani, on minua vastaan. Joka ei minun kanssani kokoa, se hajottaa.” (Matt. 12:30; Luuk. 11:23.) Suuri enemmistö kansastamme kuuluu kirkkoon, vaikka voisi siitä erota. Eikö meidän tulisi siitä iloita ja nähdä heissä reservejä, joita kutsumme henkilökohtaiseen yhteyteen Jeesuksen kanssa? Kirkon perinteisimmät toiminnat ja yhteydet tähän enemmistöön ovat jatkuva ja valtava haaste, johon on vastattava. Helpompi on olla ahtaissa sisäpiireissä ja seurakuntahuveissa epätoivoa ja tuskaa paeten. Kolmesti Vanhassa testamentissa annetaan huono todistus niistä, jotka pakenevat taistelua ja ”jäävät makailemaan karjatarhojen vaiheille” (Ps. 68:14 KR 1938; 1. Moos. 49:14; Tuom. 5:16).

Korintin seurakunnassa oli paljon ahdasmielisyyttä, josta Paavali joutui varoitamaan: ”Sydämemme on avara, siinä on tilaa teille. Sen sijaan teidän sydämenne on ahdas. Antakaa vastalahja – avartukaa tekin!” (2. Kor. 6:11–13). Myös Fil. 1:15–18 antaa meille hyvän viitteen Vapahtajamme avarasta sydäimestä.

Ei tämä sitä merkitse, ettemme kävisi taistelua kirkon sisällä ja ulkopuolella ilmeneviä harhoja ja luopumusta vastaan, kuten Paavali opetti Efesoksen seurakunnan vanhimmille (Ap. t. 20) tai Jeesus itse esimerkiksi Hyvän Paimenen vertauksessaan (Joh. 10). Kovin kamppailu käydään kuitenkin aina oman sydämemme petoja ja pettureita vastaan, sillä sielälähän on jatkuvaa tuotantoa (Matt. 15:19; Mark. 7:21). ●

Erkki Ranta

TT; Viinikan seurakunnan emerituskirkkoherra, Tampere

Ansaitsematon armo

MATT. 19: 27–30

3. SUNNUNTAI ENNEN

PAASTONAIKAA 16.2.

Evankeliumikohdassa olevaa Pietarin kysymystä ennen Jeesus oli kohdannut ikuista elämää etsineen rikkaan nuorukaisen. Kohtaaminen päättyi nuorukaisen suruun, hänen sydämensä kun oli sidottu omaisuuteen.

”Me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua. Mitä me siitä saamme?”

Pietarin kysymys kumpuaa rikkaan nuorukaisen kohtaamisesta. Toisin kuin nuorukaisella Pietarilla on esittää tekoja: kaikesta on luovuttu ja Jeesusta seurattu.

Raamatun kuvaaman pelastustien näkökulmasta Pietarin kysymys on väärä. Hänellä oli mielessä ansaittu armo Jeesuksen seuraajana: teoista ja onnistuneesta kilvoittelusta saatava palkka. Jeesus olisi hyvin voinut vastata, ettei kukaan, joka häntä tuollaisessa hengessä seuraa, ole käsittänyt, mitä hänen seuraamisensa yleensä merkitsee. Pietarin kysymys on hyvin luonnollinen, eikä Pietari vaille vastausta jääkään.

Tätä kohtaa seuraa välittömästi vertaus viinitarhan työmiehistä. Siinä Jeesus tosin näpäyttää Pietaria. Aamulla palkkujen ei tule palkanmaksun yhteydessä paheksua sitä, että vain pienen osan päivän kuormasta kantaneet saavat saman palkan kuin jo alusta asti kutsutut. Opetuslasten palkka on taivaassa sama kuin viime hetkellä Jumalan valtakuntaan tulleiden, eikä sitä tule paheksua. Vanhurskas, oikeudenmukainen Jumala tekee omilleen niin kuin hyväksi näkee. Hänen ratkaisunsa ovat aina ehdottoman oikeat.

Jeesuksen vastauksessa on monta puolta. Kirkkoraamattu 1938 suomensi suoraan alkukielestä sanan *palingenesia* ’uudestisyntymiseksi’ maailman tulevaisuuteen liittyen. Uudessa testamentissa vain tässä tätä sanaa käytetään muusta kuin ihmises-

tä. Kirkkoraamattu 1992 kuvaa asiallisesti oikein, kuinka kerran tulee syntymään uusi maailma. Tässä on jälleen kohta, joka on täysin vastoin tieteen teorioita maailman kohtalosta. Tämän aikakauden lopussa, uuden maailman luomisen yhteydessä, kaikki ihmiset näkevät hänet, jonka kautta kaikki kerran luotiin, Jeesuksen Kristuksen. Olemme oikeassa paikassa, kun katselemme Jeesusta jo tässä ajassa seurakunnan kokoontuessa yhteen. Olkaamme tässä Paavalin seuraajia, niin että kuvaamme kuulijoiden eteen Jeesuksen Kristuksen ristiinnaulittuna (Gal. 3:1).

Kristuksen seuraamisella on hintansa tässä ajassa, mutta palkka on tulevassa. Jakeen oikeaan ymmärtämiseen ohjaavat meitä luterilaiset tunnustuskirjat. Omaisista ja omaisuudesta luopuminen palkkiomielessä ei ole kristillistä. Suurtakaan uhrausta palkkiomielessä ei lasketa ansioksi Jumalan luona. Omaisuuden jako ja oikeus omaisuuden omistamiseen ja hallussapitoon kuuluvat yhteiskunnalliseen järjestykseen. Tähän ymmärrykseen ohjaa meitä myös Pietarin esimerkki: hänellä oli perhe. Myöhemmin hänen vaimonsa oli mukana hänen lähetysmatkoillaan (1. Kor. 9:5).

Omaisista ja omaisuudesta luopumisen opetus liittyy asioiden tärkeysjärjestykseen. Kalleimpina aarteena tulee olla Jeesus Kristus. Arjessa on etsittävä aina ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttaan (Matt. 6:33). On oltava valmis kärsimään vaikkapa perheen menetyksen hinnalla. Harva Suomessa joutuu näin todella tekemään. Ollessani lähetystyössä Etiopiassa kohtasin ihmisiä, jotka olivat näin joutuneet tekemään. Etiopialaisen muslimin kääntyessä kristilliseen uskoon on hänellä odotettavissa usein muutto toiselle paikkakunnalle.

Valitettavasti aina ei kuitenkaan käy niin kuin Markuksen evankeliumin rinnakkaiskohta (10:30) lupaa: satakertaisesti jo tässä maailmanajassa taloja, veljiä ja

sisaria, äitejä ja lapsia ja peltoja – tosin myös vainoa. Vainot jäävät kyllä, mutta kristillisessä lähimmäisrakkaudessa on sielläkin opettelemista. Seurakunnat ovat jo valmiiksi köyhiä, eikä kristillinen veljeys pääse toteutumaan yli heimorajojen. Oi Herra, kutsu ja lähetä vielä lähetystyöntekijöitä!

Pidä Kristuksen tähden kaikkea ympärilläsi olevaa täysin toissijaisena! Luovu myös siitä, mikä on vaikeinta luovutettavaksi, eli omasta itsestäsi (Matt. 16:24–25)! ”Kiellä ja kadota elämäsi”, sanoo Jeesus minulle ja sinulle.

Armo on ansaitsematonta. Emme siis edellä kuvatun lain täyttämisen kykene saamaan Jumalan sydäntä suosiolliseksi itseämme kohtaan. Kannamme elämämme loppuun saakka sisällämme paha sydäntä (Matt. 15:19). Ei meistä kukaan ole hyväsydäminen.

Päivän evankeliumi kertoo, että Jeesus luopui kaikesta, myös suhteesta omaisuuteen: ”Tehän tunnette Herramme Jeesuksen Kristuksen armon: hän oli rikas mutta tuli köyhäksi teidän vuoksenne” (2. Kor. 8:9). Taivaan täydellisyys rikkauksiin jäi taakse ja vaihtui Marian kohdun ahtauteen. Isän ja Pojan välisestä suhteesta muistamme Jeesuksen huudon ristiltä: ”Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut?” Sovituksen salaisuus on Isän ja Pojan välisen ”sukuyhteyden” hajoamisessa. Oman itsen kieltämisen ja kadottamisen näemme toteutuneen ristillä: ”Tuskin häntä enää ihmiseksi tunsin, niin kammottavasti hänet oli runneltu” (Jes. 52:14).

Kaikki tämä on tapahtunut meidän puolestamme. Evankeliumin vapautta-vaan ihmeellisyyteen kuuluu, että yksin usko, katse kohti Golgataa, siirtää meidät Jeesuksen täydellisyyteen. Saamme synnit anteeksi. Niitä ei lueta kadotukseksemme. ●

Harri Niemelä

Jämsän seurakunnan kappalainen

Jumalan sanan kylvä

JOH. 4: 31–38

2. SUNNUNTAI ENNEN

PAASTONAIKAA 23.2.

Sain Jumalan armosta tulla uskoon päivälleen 42 vuotta sitten. Armosta olen saanut säilyttää saamani uskon tähän päivään asti. Äidin opettamassa iltarukouksessa, pyhäkoulun hengellisissä lauluissa, uskovien kansakouluopettajan rukouksissa ja viimein rippikoulussa sydämeeni vuosien varrella kylvetty Jumalan sana kanto hedelmää. Opin tuntemaan Hänet, jonka omaksi olin jo lähes 15 vuotta aiemmin otettu pyhässä kasteessa. Minun kohdallani kuten monen muunkin kohdalla toteutui se, mihin kertomus Jeesuksesta ja samarialaisesta naisesta päättyy: ”He sanoivat naiselle: Nyt emme enää usko vain sinun puheesi perusteella. Me olemme nyt itse kuulleet häntä ja tiedämme, että hän todella on maailman pelastaja.” (Joh. 4:42.)

Kertomus Jeesuksen ja samarialaisen kohtaamisesta Sykarin kaivolla on niin rikas, että siitä riittää ammennettavaa useammaksikin kirkkovuoden sunnuntaiksi. Kertomuksen alkuosa (j. 5–26) on tekstinä 2. sunnuntaina loppiaisesta, loppuosa (j. 39–42) viikkoa myöhemmin. Pyhän Henrikin muistopäivän evankeliumitekstinä on puolestaan osa tämän päivän tekstistä (j. 34–38). Kuvaavaa onkin, että mainitut sunnuntait osuvat alkuvuoteen, ajanjaksoon, jolloin Israelissa oli kylväaika.

Jeesuksen ja naisen keskustelu kaivolla oli saanut aikaan merkittävän tapahtumaketjun. Se oli alkanut kohtaamisesta, jota kaiken järjen mukaan ei olisi pitänyt edes tapahtua, sillä ”juutalaiset eivät ole missään tekemisissä samarialaisten kanssa” (j. 9). Mutta toisin kävi. Nainen oli ensin kohdannut janoisen miehen, sitten juutalaisen. Jonkin ajan kuluttua hän kohtasi Jeesuksessa hankalia kysymyksiä

esittävän rabbin, sitten profeetan, joka tuntui tietävän hänestä kaiken. Lopulta naisen edessä oleva mies osoittautui Messiaaksi, johon hän sai uskoa ja josta oli kerrottava myös muille. Saviruukkukin sai jäädä kaivon reunalle ikään kuin ver-tauskuvana siitä, kuinka uuden elämän tullessa vanha sai jäädä. Kristuksen tunteminen synnytti naisen sisimmässä uuden elämän lähteet, joista riitti jaettavaa koko kyläkunnalle.

Edellä (j. 14) Jeesus oli puhunut vedestä, jota juovan ei tarvitsisi enää koskaan olla janoissaan. Jeesuksen tarjoaman veden juomisesta käytetty verbimuoto merkitsee kertakaikkista tapahtumaa. Sen sijaan Sykarin kaivon vettä piti juoda jatkuvasti (j. 13). Jeesuksen tarjoaman veden juominen tarkoittaa siis uudestisyntymistä, hengellisen elämän syntymistä ihmis-sydämeen.

Kuten vesi niin ruokakin, jota opetuslapset toivat Jeesukselle kaivolle pala-tessaan, oli kuva hengellisestä elämästä. Mahdollisuus kohdata kasvoista kasvoihin yksi ihminen ja johtaa hänet hengellisestä sokeudesta evankeliumin valoon ravitsi nälkäisen ja janoisen Jeesuksen siinä määrin, että opetuslapset arvelivat jonkun tuoneen ruokaa hänelle. Jeesuksesta to-distaminen tuo sydämeen ilon – jos usein myös ihmisten vastustuksen. Nälkä ja jano unohtuvat, kun Jumalan armosta saa jakaa nälkäisille elämän leipää ja janoisille elävää vettä.

Keskustelu Sykarin kaivon luona on saattanut tapahtua joulu-tammikuun aikoihin, siis neljä kuukautta ennen sadonkorjuuta (j. 35) Todennäköisemmin ky-seessä oli kuitenkin sananlaskun tapainen sanonta. Jeesus tahtoo sanoa, että todistajalle ja Sanan kylväjälle juuri kukin hetki on oikea aika. Jos odottaa sopivampaa tilaisuutta, se saattaa mennä ohitse.

Jumalan valtakunnassa pitää paikkansa: ”Toinen kylvää, toinen korjaa” (j. 37).

Sananparsi on alun perin merkinnyt alis-tumista: ihminen pääsee harvoin itse nauttimaan työnsä hedelmästä. Väsyneen sananjulistajan on hyvä muistaa tämä. Jollen näekään kylvötyöni tuloksia, siitä huolimatta saan jatkaa työtäni siinä lujassa uskossa, että joku toinen saa aikanaan korjata työni hedelmän.

Totta on myös, että jo nyt sananjulista-ja saa iloita oman kylvötyönsä ja aikai-sempien sukupolvien työn tuloksista. Joku on muokannut maan, me saamme korjata hedelmän.

Millaisen maan ja kirkon me jätäm-me tuleville sukupolville? Jos meidän sil-mämme eivät näekään herätystä, lapsem-me ja lastenlapsemme saattavat nähdä sen. Aikanaan korjattavan sadon muokka-us- ja kylvötyö tehdään nyt – vastustuk-sesta huolimatta. ●

Jari Nordman

Rovasti, Suomen Raamattuopiston aluejohtaja, Iitti

Jumalan rakkauden uhritie

JOH. 12: 25–33

LASKIAISSUNNUNTAI 2.3.

Pääsiäinen on ensimmäinen juutalais-ten kolmesta pyhiinvaellusjuhlasta (toi-sena hellunta, kolmantena lehtimajan-juhla). Tuolloin kaupunki täyttyi myös kaukaa tulleista matkalaisista ja eri kie-lien sorinasta. Jerusalemiin saapuminen oli täynnä odotuksia: nähtiin omin silmin kaupungin kauneus ja temppelin mahti-pontisuus.

Roomalaisaikainen historioitsija **Jose-fus** kertoo, että Herodeksen uudistama temppeli hämmästytti upeilla pylväillään ja kiillotetuilla kivillään. Kerrottiin, et-tä kun aurinko loisti temppelin valkeaan seinään, sen kirkkaus häikäisi silmiä kuin itse aurinko. Matkalaisten täyttämän Je-rusalemin ilmapiiriin lienee täyttännyt suo-rastaan käsin kosketeltava jännite.

Nyt kun oli tultu juhille Jerusalemiin saakka, samalla voisi ottaa selvää tuosta miehestä, josta oli tullut yksi suuri puheenaihe. Kuinka häikäisevä tämä Jeesus mahtoi ollakaan? Kreikkankieliset matkailaiset saattoivat olla juutalaisia tai syntyperältään kreikkalaisia käännyttäjiä. He lähestyivät ensin Filippusta. Lienevätkö he juuri hakeneetkin opetuslasta, jolla myös oli kreikkankielinen nimi? Yhdessä Andreaan kanssa hän toi sanan Jeesukselle.

Jeesus vastaa Filippukselle ja Andrealle: Heidän mestarinsa todellakin tulee pian kirkastetuksi. Hänen kunniansa ja pyhytensä tulevat esille. Jerusalemilaiset saavat pian nähdä sen. Tuli hetki, jolloin kyllä kaukaa ja läheltä tulevat, kreikkalaiset, juutalaiset, roomalaiset saivat nähdä Ihmisen Pojan kohotettuna maasta yli katsojien päiden. Tuo kirkastaminen tuli kuitenkin olemaan erilaista kuin temppelin hohtaviin seiniin lankeava auringonvalo.

Kun joku on valossa, näemme selkeästi, kuka ja millainen hän on. Tämän juuri Kristus oli tekävä selväksi, sillä hänessä näemme todistuksen Isän Jumalan rakkauden käsittämättömästä suuruudesta. Hänen työllään tämän maailman ruhtinas syöstiin vallasta. Kaikki tapahtui kuitenkin odottamattomalla tavalla: ristinpuulla, vehnänyjvän tien kautta.

Jeesus liittää vastaukseensa opetuksen: Joka rakastaa elämäänsä, menettää sen. Joka panee sen alttiiksi, saa osakseen ikuisen elämän. Ihmisen ruokahalu elämään ilmenee tässä maailmassa usein kokemusten hakemisena. Mitä enemmän saa sävyttäviä kokemuksia, sitä enemmän on elämää. Tämä ajaa rellestämisen ja korseuden (j. 43) tavoittelemisen tielle. Sille, joka nyt näkeekin oman elämänsä uusin silmin, sen, että kaikki tuo mässäily on tyhjää, turmelevaa, suorastaan oksettavaa, on tarjolla toisenlainen elämä.

Tämä tarkoittaa silloin luopumista paljosta omaan kokemukspiiriin kuuluvast-

ta. Se on monesti luopumista tarjotuista upeista tilaisuuksista ja houkuttelevista mahdollisuuksista ja yksinkertaiseen suostumista.

Tässä ei kuitenkaan ole vielä kaikki. Todellisen Jeesuksen palvelijan tulee seurata mestarinsa tietä. Tämä tarkoittaa myös oman elämänsä alttiiksi asettamista maailman edessä. Kristuksen palvelijat eivät välttämättä saa kiitosta ja kunniaa muun yhteiskunnan voimatekijöiltä. Nytkin Jeesuksen seuraaminen voi tarkoittaa vainoja, jopa kuolemaa. Paradoksaalisesti Jumala on tullut monesti kirkastetuksi Kristuksen palvelijan marttyyrikuolemalla (esimerkiksi Joh. 21:19).

Elämä on Jumalan lahja ja kiitoksen aihe. Meitä ei kuitenkaan ole luotu vain itsemme varten vaan sitä varten, että Jumala tulisi kirkastetuksi meissä.

Tietämättään Jeesusta kysyvät tulivat kyllä oikeaan aikaan Jerusalemiin. He tulivat näkemään kansan odottaman messiaan. Jeesus jatkoi: ”Joka uskoo, näkee hänet. Joka näkee hänet, näkee Isän” (j. 45). Tämä on siis vastaus näille kreikkalaisille kuten muillekin tiedustelijoille, myös tämän päivän ihmisille. Jeesus ei piiloudu häntä hakevilta. Hän tahtoo, että hänet nähtäisiin ja tunnettaisiin – muttei vähempänä kuin hän on.

Jeesusta ei nähdä tämän maailman silmillä. Se kirkastava valokeila, jota ihminen tarvitsee, on uskon valo. Jeesus sanoo: ”Minä olen maailman valo” (j. 46). Hänessä pystymme näkemään myös kaiken muun sellaisena kuin se on.

Komea Herodeksen temppeli tuli aikaan häviämään ihastelevien katseiden alta. Kuitenkin se väistyi vielä suuremman tieltä: Kristuksen temppelin. Näemmekö sen todellisen? ●

Mika Pouke

Pastori, Suomen Raamattuopiston
aluejohtaja, Oulu

Kiitos kuluneesta – tervetuloa jatkamaan!

Perustan 40. vuosikerta päättyy. Samalla päättyy sen tämänhetkisten tekijöiden kolmivuotiskausi. Uuden kolmivuotiskauden alkaessa vastaa-va päätoimittaja **Raimo Mäkelä** jättää tehtävänsä. Hänen tilalleen palaa **Timo Junkkaala**, joka oli päätoimittajana 1984–2001. Toisena päätoimittajana jatkaa **Timo Eskola** seuraavan kauden ja toimitussihteerinä **Paula Eskola** ainakin seuraavan vuoden. Muun toimituksen ja neuvottelukunnan kokoonpano ilmoitetaan seuraavassa numerossa.

Kiitämme kaikkia teitä lehden tekijöitä, levittäjiä ja lukijoita, jotka kaikki olette ilmeisen monipuolinen joukko. Kutsumme teitä jatkamaan yhteistyötä ja laajentamaan joukkoamme.

Toivotamme kaikille Herramme ja Vapahtajamme armorikasta syntymäjuhlaa ja Jumalan siunausta vuodelle 2014.

Keijo Rainerma
Raimo Mäkelä
Timo Eskola
Paula Eskola

Perusta

Uskon ja ajattelun avuksi
40. vuosikerta
Ilmestyy kuudesti vuodessa.

Julkaisijat

Suomen Evankelisuterilainen Opiskelija- ja Koululaislähetys ry | OPKO
Suomen Raamattuopiston Säätiö | SROS
Suomen teologinen instituutti ry | STI

Vastaava päätoimittaja 2011–2013

Raimo Mäkelä | raimo.makela@kotiportti.fi
050 910 9058

Toinen päätoimittaja 2011–2013

Timo Eskola | timo.eskola@teolinst.fi
09 668 9550

Toimitussihteerit ja taittajat

Paula Eskola | paula.eskola@sro.fi
050 361 4099

Ulkoasun suunnittelu

Teemu Junkkaala | teemu@gstj.fi

Toimitus 2001–2013

Juha Ahvio | juha.ahvio@elisanet.fi
Ville Kettunen | ville.kettunen@helsinki.fi
Jukka Norvanto | jukka@norvanto.fi
Leif Nummela | leif.nummela@uusitie.com
Olli-Pekka Vainio | olli-pekka.vainio@helsinki.fi
Juha Vähäsarja | juha.vahasarja@sro.fi

Neuvottelukunta 2011–2013

Puheenjohtaja: Keijo Rainerma, Juha Auvinen,
Leif Erikson, Ruth Franzén, Salli Hakala, Markku Ihonen, Tapani Innanen, Timo Junkkaala,
Sammeli Juntunen, Ilmari Karimies, Alekski Kuokkanen, Jussi Miettinen, Pekka Mäkipää,
Olavi Peltola, Henrik Perret, Timo Pokki, Tapio Puolimatka, Erkki Ranta (varapuheenjohtaja),
Timo Rämä, Niilo Räsänen, Matti Sartonen,
Mauri Tervonen, Lauri Thurén, Aku Visala

Toimituksen osoite

PL 15, 02701 Kauniainen

Kustantaja

Perussanoma Oy

Tilauspalvelu ja osoitteenmuutokset

Yap | tilaajapalvelu@yap.fi
0303 9778

Tilauhinnat 2013

Opiskelijatilaus 15 €/vuosi, kestotilaus 36 €/vuosi, määräaikaistilaus 39 €/vuosi, irtonumero 7 €.

Ilmoitushinnat

1/1 sivu: 130 mm (lev.) × 193 mm (kork.) 250 €,
½ sivu: vaaka 130 mm × 96,5 mm 140 €,
pysty 62,5 mm × 193 mm 140 €,
muut: 0,80 €/pmm, palstaleveys 62,5 mm.
Hintoihin lisätään alv. (23 %).

Ilmoitusten vastaanotto

aineistot.perusta@perussanoma.fi |
050 361 4099

Kirjapaino

Kirjapaino Uusimaa. Perusta-lehti painetaan ympäristöystävällisesti.

Aikakauslehtien liiton jäsen.
ISSN 0355-7111